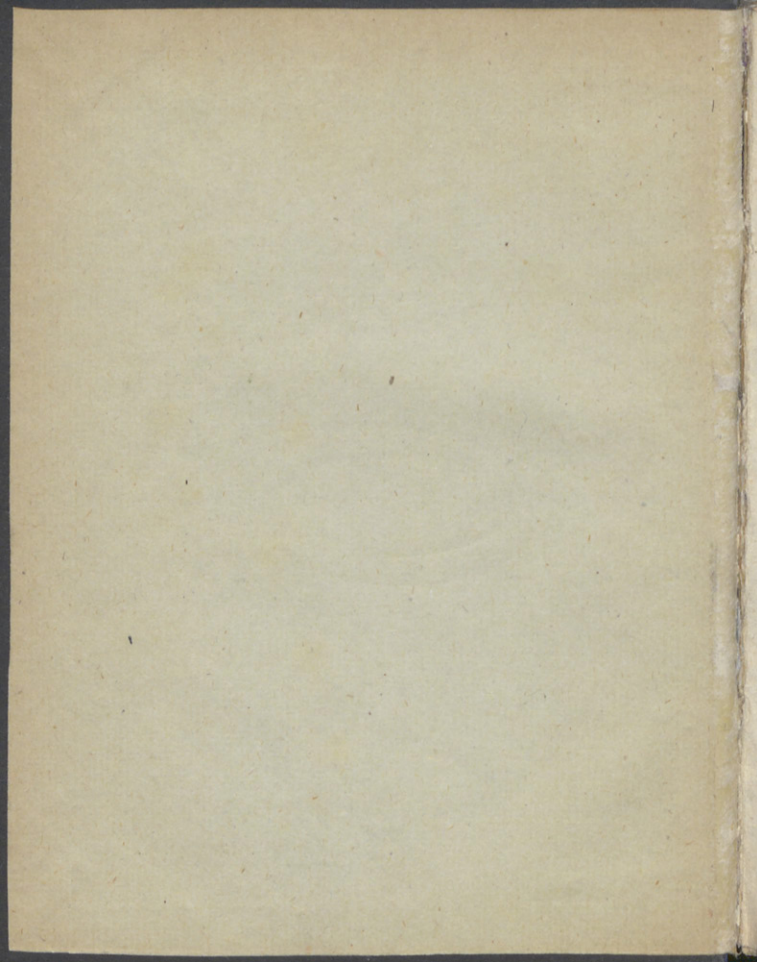

720248 / 1824

HÉBE.

ZSEBKÖNYV

MDCCCXXIV.

Kiadta

JGAZ SAMUEL.

Világos vár
Nyomtatta Pécsben Grund Leopold.

NAGY IVÁN

Dominichino fecit.

Kovatch metex.

S. L. E. N. T. I. A. N. O. S.

M. N. J. DEBRECENI KÖNYVTÁRA
II. N. J. DEBRECENI KÖNYVTÁRA
1905 évi 375. sz.

Titian fecit.

Jung mezzot.

MADONNA A' GYERMEK KÖL.

Berkhardt's mediz.

Finger's scet.

MAGD. A. L. E. N. A.

Guido Reni sculpsit.

P. Forster delin.

A. B. A. L. M. O. D. O. A. M. O. B.

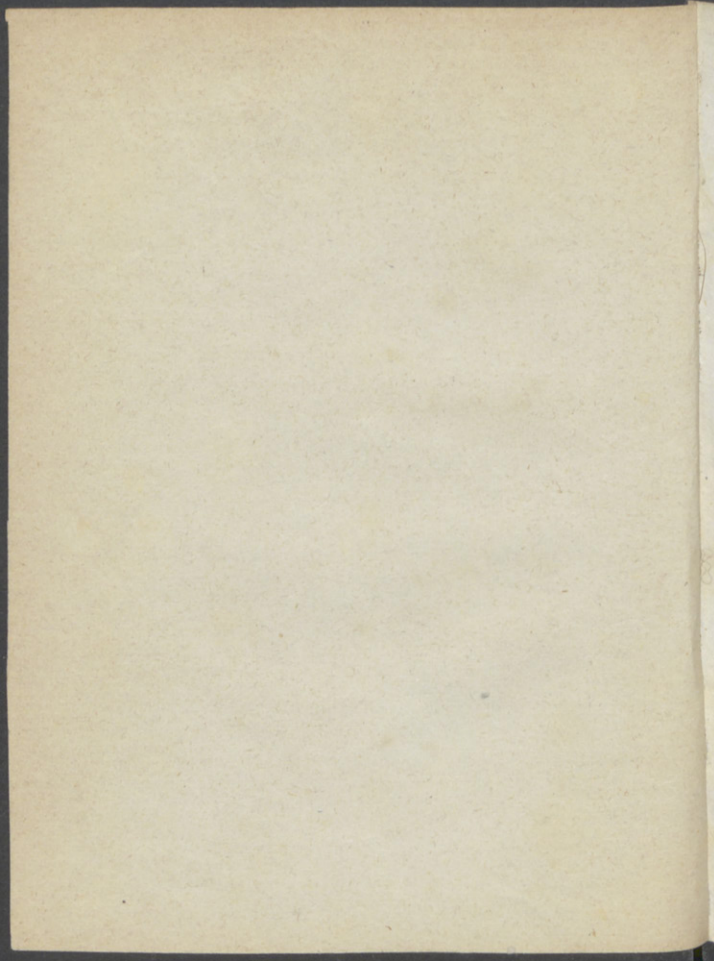
1840

ER. 301

ε

Képek.

MÁRIA THERÉSIA.

ORSZÁGOS KÖNYVTÁRSI-KÖZTÉR

- Nem adható el! -

BUDAPEST, BENTARCSA

A' büszke férjfiu semmi nemét nem tűri a' függésnek; érzi hogy őt a' természet magáénak szülte, és hogy más eránt egyedül saját java miatt vagnak kötelességei. De midőn a' lélek' három szent bálványa, a' SZÉP, a' JÓ, az IGAZ, hatják - meg 's e' három a' maga egységében: akkor felejtü büszkeségét, 's önkénytt hajol hódolására, 's annál készebben, minél nemesebb természete. Ezt bizonyítja Therésia. Míg élt a' bennünket - szerető, szerelmünk vala, 's kevélységünk: most tisztelet' és hála' érzéseivel tekintünk fel nagy árnyékára, 's a' maradék örökké fogja áldani emlékezetét.

Hatodik Károly Római Császár, Királyaink' rendében e' névre a' Harmadik, meghala 1740. Octób. 20d. férjfiuagzat nélkül, mert egyetlen fija (Leopold, János, József, Antal, Paulai - Ferencz, Hermenegild, Rudolf, Ignác, Boldizsár) kinek születésén 1716. April. 13d., a' kidőlését rettegő Habsburgi Ház annyira örvendeze, azon eszt. Novemb. 4d., elhala. A' kormány így Theresiára szállott, Károlynak idősbb leányára. Született ez 1717. Május' 13d., 's

e' nevet, valóban szerencsés jósolatúl, nagyanyjáról Első Leopoldnak Özvegyéről veheté. Tizenkilencz esztendő s korában (1736. Febr. 12d.) a' huszonnyolcz esztendő. Ferencz Lotharingi Herczeghez, Toskanának Fejedelméhez, adaték; mint ifjabb testvére Maria Anna, Német-Alföldi Kormányzó Ferencznek ifjabb testvéréhez, Károlyhoz.

Álméködő gyönyörűséggel láták annyi Országok azt a' pár lépni uralkodó - székeikre, mellynél szebbet kebelükben, a' legpompásbb palotákon kezdve le a' legszegényebb viskóig, és vissza, sohol nem találtak volna, 's könyörgének az egeknek, tegyék olly szerencsésekké, a' melly szépek és jók. De az öröm' sűrű sikoltozása közt a' hasonlíthatatlan pár felett rettentés fergetegek emelkedének. A' Császár, leginkább Eugyén Szabaudiai Herczegnek tanácslására, felállítá ugyan azt a' Végzést, melly Pragmatica Sanctio nevezet alatt, a' maga', 's az Első József' 's Első Leopold' leánymagzatának is útát nyitott a' thrónusra, 's azt a' Német örökös tartományok után a' Magyar Rendek 1722. Juliusban (1723. Artic. 1, 2.) mint sok külső Udvarok, elfogadták vala; de ezek most, minnekutána Károly meghala, egyszerre kelének - fel, a' Habsburgi ház' utolsó fijának birtokait magok közt zsákmányúl eresztetni. Ezek' számában első vala a' Baváriai Választó - Fejedelem, negyven ezer emberrel

segélve a' Franczia Királytól. A' rossz példát követték a' Rajnai Pfalz, és a' Szax, 's a' Spanyol és Nápolyi Királyok, a' Modénai Herczeg, és a' lelkes Második Friedrich, Theresiának legveszedelmesbb ellenje. 'S a' Császár, kinek a' sok építés és sok háboru temérdek költségeibe került, üresen hagyá a' pénztárt, 's hadi-erejét megcsappanva; 's utolsó rövid betegségében gyakorta kiáltozá kínosan, ha tehát neki épen nem marada e semmi Hadi-Vezére?

Therésia, egyedül az Ángollal frigyben, Magyarjaiba veté reményét. Kevés hetekkel azután hogy Második József fiját (1741. Martz. 13d.) megszülte, Pozsonyba idézé a' Rendeket, 's Nádorra választatván elébb Pálffy Jánost, a' Szathmári Béke' hőjét, kit nagy szolgálatjai 's öreg kora miatt nyájaskodó kegyel a tyjának szokott vala nevezni, Június 25d. megkoronáztatott. Minden Udvarok' Követei közzül az innepet egyedül a' Pápáé tisztelte-meg, 's a' Venczei Respublicáé.

Augustushan a' Bájor seregek már Linzig jövének, 's előcsapatjuk Sankt-Pöltennél állá. A' Francziák Prága felé tolakodának; Friedrich (Január. 1741.) az egész Silésáit elfoglalta volt; Bécszet a' legrettentestebb ijedelem rázta-meg. A' szép Királyné e' veszedelmek közt (Septemb. 11d.) megjelene a' Rendek előtt, 's karjára vécén hatholnapos kisededét, fuldo-

kolva 's ázott arcczal tarta eggy rövid beszédet, de azon magassággal eggyzersmind, melly a' nemes szenvedőn az istenség' sűgárit ragyogtatja. Még az nap' határoztaték-meg, hogy Magyar-országon huszon-eggy ezer hatszáz huszonkét gyalog 's tizenöt ezer lovas szedessék, Erdély hatot fog adni ezekhez, a' Rác föld tizennégyet. A' Gyalog Regementek Andrásy Miklós, Bethlen Farkas, Forgács Ignác, Haller Sámuel, Szirmay Tamás, Ujvári László Generálisok' neveiket viselék, 's általok vezettetének; mindenike háromezer főből álla, mint a' Lovas ezerkétszázból. Beleznay János és Kálnoki Antal két Lovas sereget vezérle, a' többi a' Felköltekközzé adatott. A' Fő-Kapitányságot, a' törvény értelméhez képest, a' hetvennyolcz esztendő Nádor Pálffy János vette-által, 's alatta állának Eszterházy József Ország - Bírása és Feld - Marschall, 's Lovasságnak Generálisai Eszterházy Ferencz, Károlyi Sándor, Csáky György; General - Lieutenantok Baranyai János, Koháry András, Festetics József, Ghilányi János; Generál - Majorok Forgács Ferencz, Andrásy Péter, Nádasdy Ferencz, Pálffy Leopold.

A' Bajor, veje Első József Császárnak, Decemb. 19d. Cseh Királynak, 's 1742. Febr. 12d. Hetedik Károly nevezet alatt Római Császárnak koronáztaték; de seregeink, 's ezekben Pálffy Károly, a' Nádor'fija,

egy nappal azután hogy ez a' Római Birodalmi koronát felvette, Münchenben vala, 's az új Császár, francia segédpénzből élve, szomorúan nézé Frankfurtból, mint pusztítatnak birtokai. — La belle reine des hongrais, mond Voltaire a' maga szép Epistolájiban, Se rit de cette épiphanie. —

Therésia békét kötött Sardiniával (Febr. 1.), 's Friedricchel (Boroszlóban Jun. 11d. és Berlinben Júl. 28d.), hogy az Angolytól segélve, Prágát visszavehesse. Khévenhüllerünk sieté Cseh-ország felé, 's azalatt Münchent (Octób. 8d.) elveszténk; de azt ez, és Nádasdi (Jun. 10d. 1743.), ismét vissza nyéré. A' büzgő sereg emlékpénzt verete szeretett asszonya' tiszteletére, MATER CASTRORUM körírással.

Legszerencésőbb Vezérei közt Nádasdi Ferencz fő helyen ragyogott. Általméne a' Rajnán (1744 Júl. 3d.), 's Lauterburgnak bástyáját megmászta. A' Királyné, vévén a' hírt Károly sógorától, ki minden hadait vezérlette, ezt írta a' Nádornak: „Azok után, a' miket sergeim' szerencsés áltmenetele felől a' Rajnán a' köz hír mond, értette Hűségtek, melly vitézül viselték légyen magokat a' Magyar hadak. A' szerencsés kezdetet még örvendetesbb történetek követék. A' Lauterburgi megvehetetlennek képzelt bástyák, mint maga a' Város is, kezünkbe esének, az ellenség el van szórva; zászlójik és a' dobok a' mi zsákmá-

nyaink. 'S a' mint ezt Károly Lotharingi Herczeg rokonunk' leveléből látjuk, mind ezt a' Mindenható' segéde után, a' Magyar sergek' hűségének 's vitéz lelkének kell tulajdonítanunk. Tudva van ugyan, melly nagy vala nekem minden időben mind bizodalمام mind szeretetem a' nekem olly igen kedves Magyar Nemzethez: de naponként új bizonyságait vévén, hogy bízakodásom engem meg nem csalt: indulatim is naponként nevednek eránta. Nincs semmi, a' mit e' Nép' hűségétől 's bátor lelkétől nem várok; nincs viszont semmi, a' mit hajlandó ne légyek tenni, ha az Ország' javára szolgálhat." 1743. Júl. 13d.

Friedrich megszegé a' kötést. Neki, ugymond, mint a' Római Birodalom' egyik Electorának, tiszte, segéleni a' birtokaiból eltolt Császárt, 's Aug. 10d. bécsapott Cseh-országba. De ugyan-az nap méne Therésia is Pozsonyba, 's a' Nemzet új hadakat állított Pálffy János, Eszterházy József és Ferencz, Károlyi Ferencz, Splényi Gábor alatt, 's Friedrich Cseh-országból ki vala tolvá. Hetedik Károly (1745. Január. 20d.) meghala, 's fija, Maximilián - József, megköté a' békét (Füssenben, April 22d.), mint Friedrich (Drezdában, Decemb. 25.d); 's Theresiának szeretett és szeretetre - méltó férje a' maga neve' napján (Octób. 4d. 1745) Császárrá koronáztatott. Göthe festi az innepet (Aus meinem Leben.), 's azon szép pil-

lantást, midőn Therésia ablakából nézé pompájában közelítő férjét, 's az szerelemmel eltölt szemekkel mint pillanta - fel imádott hitvesére.

Nádasdi új meg új fényt vona magára 's Nemzetére, 's Septemb. 15d. megvevé Génuat. Therésia tartá, hogy Friedrich a' Drezdai békét ismét megszeghetné, 's most a' Pétervári s' Drezdai Udvarokkal köte frigyet. 1748. Oct. 23d. az Aacheni béke által elveszténk Parmát, Piacenzát, Guastallát, Milanónak némelly tájékát, 's Glatz várát Silesiában: de a' Sanctio Pragmatica elismérteték, 's Ferencznek Császári méltósága eránt meg valának nyugtatva a' Ház' ellenjei. 'S most a' száznyolczvan ezerre szaporodott fegyveres nép nem szélesztetett - el, mint eddig, noha esztendő által tizenhat millióba került tartása.

Kaunicz Wenzel, a' későbbi Minister, látá hogy Austria nem a' Tengeri - Hatalmasságok' barátságától várhatja nagyobbodását, hanem a' Verszaili, Pétervári és Drezdai Udvarokétól, 's ámbár a' tanácslat sok ideig ellenkezést talált, szerencsés vala azt végre elfogadva látni. Prussia Angliával és a' Hesszel köte frigyet (1756. Január. 26d.), Therésia ezekkel (Május' elsőjén).

Menzel, Friedrich által megvesztegetve, kilopa a' Kabinetből némelly írásokat, mellyek a' Bécsi, Pé-

tervári 's Drezdai Udvarok' készülleteiket felfedezhették, 's a' Prussziai seregek (1756. Aug. 29d.) bécsapának Saxoniába, 's elkezdődék a' Hétesztendei Háboru. Therésia ismét kért, ismét talált segédet hív Magyarjainál. Nádasdi győze Collinnál (1757. Jún. 18d.), Holzbergnél (Sept. 7d.), Schweidnitznál (Novemb. 12d.); Hadik Octób. 16d. beméne Berlinbe, 's azt sarcz alá vetette. — Therésia a' Schweidnitznál nyert nyolcz zászlót ugyan - annyi Magyar - országi Templomokban függeszteté - fel; a' Collíni győzedel' emlékezetére a' következő eszt. Juniusának ismét 18dikán, a' Therésiai Vitéz-Rendet alkotá, 's annak pántlikájával és Nagy-Keresztjével cserélé - fel a' Nádasdiak által 1671. olta viselt veres köteléket. Az örök háborgásoknak a' Hubertsburgi Béke 1763. Február. 15d. vete véget.

E' történetek a' Therésia' Biographiajában leginkább azért érdemlenek említetni, mivel látatják, melly behatásokat tehettek a' nagy és jó Fejedelem' lelkére, ki annyi baj és rettenés közt mindég éleszté keblében a' Gondviselésbe bizakodást, 's Népeit, mellyek érette és házáért 's a' hazáért semmi áldozatokat nem kerültek, egy kegyes anya' hálás érzésivel szerette. Király és Haza egy vala mind a' hív Fejedelemnél mind a' hív Népnél, 's mint Therésia gyönyörködék szeretett gyermekeiben: úgy ezek forró tisztelettel nézék benne a' jó anyát.

Ez idő oltá kerülé a' háborút, 's könyörgései megnyerék a' mit óhajtott. A' Pétervári és Berlíni Udvarok (1772. Február. 17d.) titkos egyet-értésre kelének, felosztani a' szomszéd Lengyel-országot. Az illy bánás örökké idegen vala a' Theresia' szívének; de hogy a' háborút elkerülhesse, Martz. 4d. megelégedék annak kívánásával, hogy neki is adassék rész. Elfoglaltatván így a' Zsigmond Király által zálogba vetett XIII. Szepesi Városokat, Halics és Lodomér országokban Gubernátornak Gróf Hadik Andrást nevezte-ki. Így vete véget azon háborúnak is, melly II. Friedrich által 1778. kezdetett II. József ellen, midőn ez Károly Tódornak akará a' Német-Alföldet adni Bavaraiáért, hogy Austriai tartományait gömbelyegeb- bekké tehesse. Öregek vagyunk mind ketten, ezt írá Friedrichnek, 's nékem két fiam (II. József és Maximilián) 's egy kedves vöm (Albert) vagyon a' táborban. Friedrich tisztelé a' jó anya' rettegését, 's a' pernek a' Tescheni Béke (1779. Máj. 13d.) véget vete.

Megszabadítva a' had' gondjaitól, arra intézé igyekezeteit, hogy országának boldogságot, Népeinek emelkedést, 's belső és külső fényt adhasson, 's a' Magyar Nemzettel kegyeinek bizonyosságait minél nyilvánb- bban éreztethesse. József fija, még gyermek, magyar dolmányban 's bakkancsos nadrágban jára; neved- vén Batthyáni Károly' vigyázása alá bízott, 's eg-

gyik Tanítója (a' Magyar Statisticában 's Historiában) Bajtay Antal, elébb Piarista, később Erdélyi Püspök, leve. Károly fija tüzes magyar volt; a' sárga hajtókás setétkék nadrágos Magyar Gyalog Regiment' Ezredese lett, mint ennek halála után, Ferdinand fija, 's az elsőbb az 1751diki, a' másik az 1764diki Dietán magyarul feleltek a' Rendek' köszöntésére.

Therésia ígéretet teve a' Nemzetnek, hogy midőn gondjai máshol nem fogják tartóztatni, lejövend Budára is, 's köztünk fog múlatni. A' Vármegyék azonnal pénzt rakának-össze, 's a' még Első Lajos által épített Királyi lak Budán eldöntették, hogy helyében más épüljön. Annak talpköve 1749. Máj. 13d. a' szeretett asszony' születése' napján tétették - le. Az 1751diki Dieta alatt, Augustus első heteiben megtekinté emelkedő falait, 's a' Pest és Vác között táborozó katonaságot, 's kiméne Gödöllőre is, az általa kedvelt Kamarai-Előülölő 's Koronaőr Gróf Grasalkovics Antalhoz. Képzeltetni, mint tolongott a' szép helyre az egész táj, 's mint gyúlada szeretetére minden szív. A' Császárné, ott létének emlékezetét az által kíváná feltartatni, hogy azt Várnak nevezé-el, eggy ott költ Diplomájában. — Személyének őrzésére (1760. Septemb. 28d.) száz hús nemes ifjakat eskedtete - fel, első Kapitányok Gróf Pálffy Leopold alatt, 's a' kised sereg, a' Magyar Testőröké, egész Európa' szemeit magára

ragadozá. — Továbbá Szent-István Első Magyar Király' nevéről nevezte az 1764. Június' 17d. állított polgári Rendet, 's annak keresztjét és pántlikáját maga is viselte. — Fiume Várost (1776), révével és egész tájékával Magyar-országhoz kapcsolá, mint szintén a' Temesi Bánságot (1778) is, mellyet most Torontál, Temes; Krassó Vármegyékre osztata. — Erdélyt (1764). Nagy-Fejedelemségre emelte. — Gróf Mercy által a' Béga Csatornáját tizenyolcz mértföldnyi hosszóságban vonatta. — Besztercze - Bányán, Rozsnyón, Szepesen, Szombathelyen, Fejérvártt (Magyar - orsz.), 's az Egyesült Óhitüeknek Munkácson és Váradon, 's Horváth-országban Schwidnitzén, új Püspökségeket állíta; 's eltöröltetvén 1773 a' Jezsuita-Szerzet, a' Tudományok' és Iskolák' dolgait leginkább Ürményi József (most Ország - Bírája) segédjével élvén, új rendbe hozta. Szebenben (Erdélyben 1770) egy igen nagy Árvaházat, 1780. Talloson száz árva gyermekre egy másikat, Szenczen Fenyítő-házat alkotott. — A' boszorkányokat-üző pereket és a' tortúrát eltörlötte. — Az innepeket és az alamizsnából élő Szerzetesek' számát (ezek 1770 Magyar-országon háromezer ötszáz hetven főből állottak) megkevesítette. — Az adófizető Népnek anyja volt, és azoknak kötelelességeiket 's tartozásaikat Földes Uraik eránt (1772) az Urbárium' behozása által szorosabban kijegyzette. Arra mindazáltal, hogy a' Rendeek'

kívánságához képest (az 1764diki Dietán), a' Helytartó Tanácsot Budára szállítsa-által Pozsonyból, rá nem érhetett. Az helyett 1777 az Universitást vivé-által oda Nagy-Szombathból, 's a' Királyi-laknak egyik palotáját Csillagnézövé parancsolá emelni.

Egyik jótéte Theresiának minden országaira nézve az volt, hogy magának nemes lelke 's feddhetetlen erkölcei például szolgáltak az Udvar' Nagyjainak, 's így osztán az alantabb Rendeknek is, a' Jónak követésében. Már Első József és a' Therésia' atyja Hatodik Károly, anyjoktól, a' feljebb nevezett Özvegy Leopold-nétől, 's Károlynak Nevelőjétől Herczeg Lichtenstein Antal Floriántól, 's a' tudományokat 's mesterségeket nagyon kedvelő Szavóji Eugyéntől, Starhemberg Gundackertől, Zinzendorf Filep Lajostól, 's a' Bécsbe Hannoverából jött Cseh és Austriai Vice-Cancellárius Bartensteintől, sok olly ideákat vevének-által, mellyek a' régiebbekhez kevésbé hasonlítottanak, 's Therésia ezekben neveltetett. A' tudományok' elterjesztésére tovább igen sokat teve Ferencz Császár is, és az ő Swietenje, kit ez, Angliába menvén, kedvellen - meg, 's felséges hitvesének Udvari Fő-Orvosúl ajánlott; 's két idősbb fija József és Leopold, 's kedves veje Albert Lengyel Királyi 's Sax-Tescheni Herczeg, 's 1765 olta Magyarország Helytartó; 's Kaunitz, a' Minister, és ennek védelme alatt Prof. Sonnenfels. A' Császárné az elme'

kimivelése által nem engedé magát oda ragadtatni, a' hova a' régibb és újabb Christínák vitettek; de az újabb fény az ő lelkét is felvilágosítá, 's a' mi kevésnek juta, szíve' kára nélkül. A' kik tőle még többet kívántak, 's kesergék hogy kérések ki nem hallgattott, felejték, melly időben éle ő, és hogy a' régibb időknek egyik kedvelt maximája az vala, hogy új kedvezést és könnyülést engedni nem kell. Therésia azonban Gödölön is pótolékot adata azért, a' mi elvétetett.

Hogy Therésia a' Magyar Nemzetet még atyja' idejében, és így a' hűség' bizonyságainak adása előtt, megkedvelé, 's magát azon előítéletek közzül, mellyeket nem barátink még ma is szeretnének fenn tartatni, kifejthette, azt igen nagy részben felséges férjének köszönhetjük, kit Károly 1732. April. 5d., a' Nádor Pálffy Miklós' halála után kevés napokkal, Helytartójának neveze Magyar - országon, és a' kit Therésia, egy holnappal azután hogy thrónusára fellépe, Német tartományaiiban, Corregensének nevezett, 's annak ismerénk Septemb. 21d. mi is. »Hic ille suasor et magister noster est, mondá a' Kalocsai Káptalanhoz 1777. Január. 24d. írt levelében, qui nos, initio statim felicis regiminis nostri, charam nobis gentem Hungaricam penitius noscere, aestimare, ac demum ex animo diligere docuit; quod ejus immortale de nobis, deque

charo nostro Hungariae regno meritum per vos, perque Capitulum vestrum, serae posteritati notum esse volumus." Ugyan-ezen halhatatlan érdeme van a' Nemzet előtt a' Therésia' szép és jó leányának Maria Christinának is (lásd az Ajánlást Révainak Versei előtt, Pozsony, 1787.), 's férjének Albert Herczegnek, ki viszont a' Batthyáni Lajos Nádor' halála után nevezetett (1765. Decemb. 25d.) Helytartónkká; és ki nem emlékezik itt hálás örömmel Sándor és József Nádo-
rainkra, kik mind nagylelkűségek mind kegyek által nekünk örök díszeink.

Ferencz Császár Insprukban 1765. Aug. 18d. tizenhárom nappal azután, hogy ott fija Leopold, Toskánai Nagy Herczeg, 's később Római Császár, menyegzőjét ülte Maria Ludovica Parmai Herczegasszonnyal, egynapi rosszulléte után elhunyt. Élt a' valóban nagy ember ötvenhat esztendőt, hét holnapot. Therésia mély gyászba süllyede-el; halála' napjainak visszafordulójin mindég leméne az Udvari Kriptába, 's úgy készítette koporsóját, hogy az ő tetemei is férjéhez tétethessenek. Kis tekintetű dolognak tetszend némellyek előtt, de szépen festi a' hív nő' gondolkozását 's érzéseit, hogy ő, e' csapás után, fekete és hamuszín öltözetben kívül magán más színűt nem szenved.

Nem sok idő múlt-el, hogy Therésia maga is csaknem elhala. József fijának második hitvese 1767

himlőt kapott, 's a' mirígy általméne a' Császárnéra is. Van-Swieten és Störk megtarták ötöt nekünk, 's az ekkor rettegett halál nem elébb mint 1780. Novemb. 29d. kapta-ki tisztelő nem jobbágyai, hanem gyermekei közzül. Élt hatvanhárom eszt., hat holnapot, tizenhat napot. Huszonnégy órával elébb mint elhunyt (nyavalyája mellybeli vízi-betegség volt) magához hívatá Cancellárius Gróf Eszterházy Ferenczet, 's meghagyá ennek, beszélle-él, ha meghaland, hazája' fijainak, mint emlegeté utolsó órájiban is, a' mit ezek Érette tettek.

Azon titkos rend szerint, mellyet a' Természet még a' lelki világban is szokott követni, a' hogy éj és nap 's nyár és tél váltogatják egymást a' testiben, Nemzetünk itt a' szomszéd Német színt vette magára, mint hajdan a' Törököt. Rövid mentéink térdig nyúlának, kardjaink görbült koszperdecskékké lettek, hajjainkat ellepte a' púder és illatos zsír. Így vala ez gondolkozásunkban is. De ész és természet győz az idők' tévedésein, 's e' kettő megtaníta, hogy az idegen jót hasznos ugyan követni, de mássá változni mint a' miknek teremtve vagyunk, nem hasznos, nem eszes cselekedet.

Házassága Theresiának, a' Habsburgi ház' utolsó leányának, és a' dicső Austriai-Lotharingiai ház' törzsök-anyjának, számos férjfi, 's még számosabb leány mag-

zatokkal áldatott-meg. Tizenhat gyermeket szült, 's négy fiat és hat leányt nevelte-fel. 1) Maria Elisabetha, szül. 1737. Február. 5d.; mh. 1740. Június' 7d. — 2) Maria Anna, Klagenfurti Apácza Fejedelem-asszony, szül. 1738. Octób. 6d.; mh. 1789. Octób. 19d. — 3) Maria Carolina, szül. 1740. Január. 12d.; mh. 1741 Január. 25d. — 4) József, szül. 1741. Mártz. 13d.; Római Királyá koronáztatott 1764. April. 3d.; mh. 1790. Febr. 20d. — 5) Maria Christína, elébb Magyar-Országai Helytartóné, tovább Német-Alföldi Kormányzó, szül. 1742. Máj. 13d.; mh. 1798. Jún. 24d. — 6) Maria Elisabetha, Tyrolisi Apácza Fejedelem-asszony; szül. 1743. Aug. 13d.; mh. 1808. Octób. 22d. — 7) Károly, szül. 1745. Február. elsőjén; mh. 1761. Január. 18d. — 8) Maria Amalia, szül. 1746. Febr. 26d. férjhez ment Ferdinánd Pármai Herczeghez; mh. 1804. Jún 18d. — 9) Leopold, szül. 1747. Máj. 5d. Toskánai Nagy-Herczeg, tovább Római Császár; mh. 1792. Martz. els. — 10) Carolina, szül. és mh. 1748. Septemb. 17d. — 11) Joanna Gabriela, szül. 1750. Febr. 4d.; mh. 1762. Decemb. 23d. — 12) Maria Josepha Gabriela, szül. 1751. Martz. 19d.; mh. eljegyezve a' Nápolyi IV. Ferdinánd Királyhoz 1767. Aug. 13d. — 13) Carolina, szül. 1752. Aug. 13d. férjhez ugyan-ehhez; mh. 1814. Sept. 7d. — 14) Ferdinánd, Lombardiai Kormányzó, szül. 1754. Június' els.; mh. 1806. Dec. 14d. — 15) Maria Antónia,

szül. 1755. Novemb. 2d.; XVI. Lajos Francia Királyné; megszűnt élni 1793 Octób. 16d. — 16) Maximilian, Coloniai Választó-Fejedelem, szül. 1756. Decemb. 3d.; mh. 1801. Júl. 21d.

A' hely hosszabb előadást nem enged; de az Olvasónak minden emlékeztetés kedves, melly őtet Theresiának szemléléséhez vezeti. — Áldás reád, szent Asszony! és a' tiéd mireánk!

HÁZINCZY FERENCZ.

A' MAGYAR ZSEB-KÖNYVEK'
NÉMELLY ÓCSÁRLÓIHOZ.

A' piros orczával gyönyörű épségre virágzó
Hébe, közénk szállott, — nem azért, hogy kérdjed,
Olümpról

Kik küldték le - felé? láng - szóró Foibosz Apollon?
Vagy hív nemzetek' agg 's hős fenntartója felettünk
Zevsz? vagy a' vas - sisakú Pallász a' ki tollal - is ékes
Bár komor és gondos? vagy egyéb nagy mennyei létű?
Mit fessegetsz zsémbes lebegő fény tiszta ruhája?
Ránczain? az, hogy szebb Küprisznek termete 's
arcza

Hogy lépése puhább, szeme vonzóbb, köntöse
fátyol,

Nem teszi Auróráat ocsmánnyá, nem teszi Hébéét.

A' fiatal, fiatal, kezd szíves karral ölelni.

Hogy - ha csupán Zevsztől hab - tengerek' égi leánnya
Tetszhetik, a' vizsgás jég - lelked szikra tüzének;
Sajnálom Küpriszt, 's még jobban tégedet, a' ki
Ily gyér szikráddal nem igen fogsz tetszeni Néki.

GRÓF DESSEWFFY JÓZSEF.

DÉDÁCSON, HUNYADBAN.

GRÓF GYULAI FERENCZNÉNÉL.

Sztrigy' 's Maros' Istenei, kiket a' gyep' szőnyege
szóllít

Tánczra, és tí, kiket az agg szilas' éje főd - el,
És te, kies völgy itt, sziklás vadonidnak ölében,
Mellyre a' Dévai vár' orma busongva mosolyg,
Vendégtek megyen; ő titeket most lát - meg utolszor:
Oh, de ti hagyjátok zengeni néha nevét!
És mikor Ő ide lép, 's a' víz' szélére hanyatlik,
És mikor a' szeretett Lotti kiáltja Zsenit, *)
Zúgjátok neki: Távozik az, 's messzére! de lelke
Hozzád, élte' kegyes Angyala, vissza sohajt.

*) Eugénia' diminutívuma.

KAZINCZY FERENCZ.

HÁNY CSÓK ELÉG A' SZERELMESEKNEK.

(Catull után).

Azt kérded, szép Luczám!
 Nekem hány csók elég
 Erről a' méz ajakról?
 Enyelgő gyöngy Alak!
 Ha kedvellsz, kényemet
 Ne vessd szoros határba.

A' mennyi szék-homok
 Fekszik kopár mezőn
 Budától a' Tiszáig:
 A' mennyi cseppeket
 A' kékellő habok
 Hánynak Tihan' tavában:

A' mennyi zöld levél
 Leveg fris ágakon
 Bakonynak erdejében:
 Vagy mennyi csillagok
 Titkos szerelmeken
 Nevetnek csendes éjjel:

Adj annyi csókokat,
Adj meg nem telhető
 Boldog Szerelmesednek;
A' bús kaján ezen
Meressze rút szemét,
 'S ne győzze számba venni.

RÉVAI MIRLÓS.

EGY TÁRSA VESZTETTHEZ.

A' magvető elveti magvát;
 A' föld felfogja, 's kevés nap után már
 Tolja fejét a' virág.

Szeretted őt? Akármi egyéb jót
 Adhat az élet, előtted csekély volt,
 És neked ő — elaludt!

Mit sirsz de fölötte a' sirnál,
 'S nyujtod felhője felé a' halálnak
 'S tördeled öszve kezed?

Mint mezzei fűvek, az ember
 Ugy múlik enyészik - el; 's csak kevesig jár
 Földi ruhába nemünk.

Nézd! a' Sas a' földre alászáll;
 De nem mulat porba', — lerázza magáról
 'S felmegy a' Napba viszont.

EDVI ILLYÉS PÁL.

A' SZERENCSEHEZ.

Felfogod, a' kit akarsz, 's hordod, mint anya,
 öledben ;

Véle magost járván sólyomi szárnyaidon.

Földre csapod, kit akarsz, 's mint vad bika gázolod
 öszsze ;

Míg bomlott vérrel hűlt temetőbe lerogy.

Istennek téged ne kiáltson senki, szerencse !

Megmondom (ha bocsátsz szóllani) Despota vagy.

VITROVICS MIHÁLY.

AZ ISTEN' LAKÓHELYE.

Hol ezer egyesült világok
 Felett van egy felsőbb fényesség,
 Melyhezképest minden napok
 Csak halavány darab árnyékokkák ;
 Hol a' megszűnt systemákból
 A' legkisebb légyen szóra
 Mások tündöklenek újra ;
 Hol az aranyzín levegőből
 Vég nélkül élük, a' csupa
 Szépet, jót és dicsőséget,
 Halhatlanságot, világot,
 A' csillagok' boldog lelkei,
 Kik felgyűltek örvendeni ; —
 Hol ég' föld' kiterjedése
 Tér' és idő' véghetlenje
 Istenségből magából áll,
 Ott lakik a' felséges Isten.

BALOG PÁL.
 Erdélyben.

A' S Z É P S É G.

(Á n g l u s b ó l).

Volt egy barátomnak két leánya, az egyiket Korinnának, a' másikat Daphnének nevezte. Amaz időtájában legnagyobb szépség volt, emez semmi külső báj által nem tűnt szembe. Úgy látszék mintha éltek' jó vagy rossz sorsa, külső alkotásoknak ezen egy különbözőségétől függene. Korinna, gyenge korától fogva, képe' 's alkotása' magasztalásain kívül mást nem hallott, 's így nem is volt egyéb, mint a' minék ötet a' természet formálta, egy igen szép kép; szépségének ismérte kiállhatatlan hiúvá 's gorombává tette mind azok eránt, a' kikkel dolga volt. Daphne, minekelötte dícsértetnék, némely szép tulajdonságok' megszerzésén igyekezett, hogy azon kecsék' híjjánosságát kipótolja, mellyeket nénnyében látott. A' szegény Daphne ritkán jutott szóhoz az ötet is illető beszélgetésekben, 's beszédének sem volt a' józan észen kívül más ajánlója. Előbb azt jól meg kellett néki mindig gondolni, a' mit ki akart mondani, míg Korinnának beszéde részrehajlással halgattatott, 's halgatói által gondolatja dícsérve helybehagyatott, minekelötte azt közlötne volna. Ebből

a' következett, hogy Korinna abban a' mértékben ízetlen társalkodóvá lett, a' melyben Daphne kellemetessé. Korinna, bízván a' kedvezésbe, nem tanulta a' tetszés' mesterségét. Daphne, semmi személye eránt való hajlandóságba sem bízván, egyedül belső becsére támaszkodott. Korinnának mindég valami szomorú komolyság és megelégedetlenség volt tekintetében; Daphnénak ábrázatja pedig mindég vidámnak, kinyiltnak és csendesnek látszott.

Egyszer egy gazdag Ifjú meglátja Korinnát a' színjátszó-helyen 's belé szeret. Nem sok előbeszédre volt szüksége. Kinyilatkoztatja szerelmét a' leány atyjának. A' szerető teljes szabadsággal béeresztetett a' házba; de itt egy kényszerített feszes magaviselet, fanyar tekintetek és távolyagos nyájasságok, a' legnagyobb kedvezések voltak, mellyeket Korinnától nyerbetett, míg Daphne véle, testvéri vidámsággal, nyájassággal és ártatlansággal bánt; annyira hogy az Ifjú gyakorta mondotta vala néki: drága Daphne, bár te volnál oly szép mint Korinna! Daphne ezt a' megszólítást azzal az elmés és tréfás vidámsággal fogadta, a' mely egy semmire nem vágyó leányban természetes. Az Ifjú, Korinnáért még mindég hijjába fohászzkodott, csak Daphnénak kellemetes társaságában talált bizonyos enyhülésre. Végre szívből megunván Korinnának hideg magaviseletét, 's Daphnénak nyájasságát megked-

velvén, megszóllítja ezt, hogy ha rossz néven nem venné, valamit akarna neki mondani; becsületesre fogadom, folytatá ő, Daphne! beléd szerettem 's nénedet szívemből utálok. Ezen egyenes maganyilatkoztatása' módja, Daphnének jóízű nevetésre adott alkalmatosságot. Úgy e, monda a' leánykérő, rajtam nevetel; de megkérdzem atyádat. Megkérdzte. Az atya nem kevesebb örömmel mint bámúlással értette szándékát; igen örült azon, hogy már ezután neki csak szép leányára leszen gondja, a' kit, gondolá, kénye kedye szerint akármikor férjhez adhat.

Igen tetszik nekem ezen győzedelme barátom' Daphnéjának. Minden ismerősei örültek különös férjhez-menésén, 's kinevették nényét, a' szántszándékos gyötrőt.

Valamint gyenge léleknek jele az, ha személyünknek külső hiháji miatt elhagyjuk magunkat, úgy hasonlóképen lealacsonyítjuk magunkat, ha becsünket annak szépségében helyhezettjük.

Valamint a' beszédesség senkit elméssé nem tesz, úgy egy leány sem lehet szép csupán arca' alkotása által.

A' kevélység minden symmetriát és bájt elront, 's az erőltetett szépítés veszedelmesebb ellensége a' szép arczáknak, mint a' himlő.

A' vászonra mesterségesen felkent színek, mulat-
tatják ugyan a' szemeket, de a' szívet nem indítják;
's az a' ki nem igyekszik természeti kecsseihez valamely
becses tulajdonságot adni, gyönyörködtet ugyan mint
a' rajzolat, de nem győz mint a' való szépség.

PUSZTAY SÁNDOR.

KANT' OKVETETLEN PARANCSÁRÓL.

(Categorischer Imperativ).

A' virtust akarád böles ember szülni erős'bnak,
 'S így éppen ritkább lön születése, megint.
 Szív maga, ész maga, csak gyakrabban félre ragadnak,
 Lágy 's vad lángja annak, vagy fejed ok - jegei.
 Nincs a' Morál egy két ember' számára teremtvé,
 Olly törvényt szabj, melly, mindenikünkre ható,
 Melly hajt és zaboláz, melly fék és ösztön is, egyre,
 Tettek' pallyáján, ész maga tett e Jelest?
 Meglehet, Angyálnak, befoglalt formula, minden,
 'S léti mivolta talán latra tökélyesedik,
 Ész ember' szívét, szív mérsékelje az elmét,
 Így lesz' a' természet régi morálja helyén.
 A' Nagyot, a' Szépet, 's a' Jót; egyszóval a' virtust
 Bennünk, a' szív' 's ész egybe kötése teszi.

GRÓF DESSEWFFY JÓZSEF.

MEGHITTEIMHEZ.

Das Herz in kalter stolzer Ruh,
Schliesst endlich sich der Liebe zu.
Schiller.

»Miért esengsz te olly igen szeretni,
»Szegény szivem, emberrokonaid?
»Nem láttad még elég sok bújait
»Lángodnak, hogy feléd tudtak nevetni?«

»Tudod, hányszor kellett majd megrepedni,
»Midőn megcsaltak bizott társaid?
»Oh! mondj - le tüzedről, tikkaszd lángait!
»Előbb utóbb el kell ugyis temetni.«

Szivemben így szólltam. Soká hijában!
De már bezárlódik 's — korán is hűl:
És visszaijved mindentől nembizttában:

Ti védlitek csak, bár mélyén jég ül,
Hogy kintt forrócska még, 's el nem jegesül, —
Mint fürdő hatytyuk a' folyót télszakában.

EDVI ILLYÉS PÁL.

A' H A Z A F I.

A' Hős, Hazáját élte' veszélyivel
 Kész védni zordon fergetegek között,
 'S míg győzödelmet nem kiálthat,
 Menyköveit tusakodva szórja.

Majd visszatér, — 's vég pályafutása is
 Sirjáig édes Nemzete' közjava,
 És szel, tanáccsal gyámolítván
 Vérbe' került igazit 's hatalmát.

Boldog való érdemre ki szert tehet,
 A' kit dicsőbb cél szent heve lelkesít;
 Szép a' Hazáért élni, halni!
 Szép az időt 's ravatalt kivívni!

PUSZTAY SÁNDOR.

SÉTÁLÁSI FANTÁZIÁM.

Búsongó magány! agg fenyőid'
 Szárnyai alá ledülök,
 Talán itt frissítő szellőid'
 Fuvalmán én is enyhülök.
 Körülötted minden csendes,
 Édes nyugalom lehell itt;
 A' jaj tán itt engem se' les —
 Elrejt a' lengő zöld kárpit.

Pihenő szívvel itt estémnek
 Zavart folytát megvisgálom,
 Hogy szép reménye életemnek
 Mért leve csak üres álom.
 Búval tölt sok esztendőmet
 Újra elélem rendében,
 'S megkérdzem jövőndömet
 Számomra mit rejt keblében.

Mikor a' multak' emlékével
 Előérzésünk párosúl,
 Fantáziánk' édes tüzével
 Könnyen ragad a' földön túl.
 'S ah! a' földi valót, ha mi
 Nem szépítgetnök álminkkal,
 Lenne e még olly valami
 A' mit érzésünk szépnek vall?

Mennyei tűz ha felragadja
 Reméllő lelkünk' pályáját,
 A' világ gunyolva tapodja
 Érzésink' első csiráját.
 Azt kívánja (bár nehezen
 Viselhetjük) hogy mint rabja,
 Szívünk is csak úgy érezzen
 A' mint számunkra kiszabja.

Nem szokta ő azt megszenvedni
 Hogy ha lelkünk felfelé huz,
 Magosbra merjünk emelkedni
 Annál, a' hol a' köznép csusz.
 'S nem lévén szárnya magának —
 Porban mászó kis lelkével
 Irigye más nagyságának;
 Savanyú a' mit nem ér-fel.

A' vak bizodalmu ifju szív
 A' lesők' ivét nem látja,
 Ő akárkivel bátran megvív
 De könnyen ismét barátja.

Szent tüzzel teljes kebelét
 Mindenütt nyitva hordozza,
 Pedig létének szebb felét
 Már az irigység orozza.

Bátor kezekkel ő magának
 Egésszen új utat töre,
 'S jaj pedig gyenge hatalmának
 Keskenyen méretett köre.

Élte' czélja szent és nemes,
 Menyből származott szívheve,
 'S még is minthogy nem volt szemes,
 Hasznos gyümölcse nem leve.

Oh! hányszor tüzelt engem a' bosszú fel
 Mikor én ezt elgondoltam,
 'S végtére még is értebb ésszel
 Halgatva tűrni tanultam.

Hajdan midőn boldogságom'
 Magamon kívül kerestem,
 Minthogy sok volt kívánságom,
 Sok volt a' mitől elestem.

Most már sanyaru szélvészein
 Éltém' virági lehultak,
 'S túl lévén szívem reményein
 Érzésim' éli tompultak.

Szívem, melly már hűlve tekint
 A' nagy világ' piaczára,
 Elkerüli azt a' sok kint,
 Mellyt rámérne mint rabjára.

Nem bájol engemet többé el
 Az életrózsák' illatja,
 De szívem' vérző tövisével
 Legalább nem is szaggatja.

'S így magányul élegetek —
 Örömtől, jajtól üresen;
 Síromhoz így közelgetek
 Nem mosolygva, — de csendesen.

GRÓF TELEKI FERENCZ.
 Erdélyben. Paszmoson.

A' KEDVES TÁJ.

Mi tündér báj von hozzád engemet
 Kies vidék, melly nyűgzöd szívemet,
 Varázköröd nekem mit rejt?
 Epedve száll feléd sohajtatom',
 Te élteted minden kívánatom,
 Érzelmem ott vallyon mit sejt?

Ha tőled enyhe szellő leng felém,
 Milly kéjelgő gyönyör ömlik belém,
 Keblem' mi szent hév szállja - meg.
 Akár hová fordul pillantatom,
 Környékedtől el nem szakaszthatom
 Lelkem', melly mindég ott lebeg.

Fedezzenek bár rózsák' árnyai
 Körülfolyván az illat' ársjai,
 Sovárgva nyögdelek feléd ;
 Sőt a' Sphaerák' fenn régiójiból,
 'S Elysion' örömvirányiból
 Vágynék repülni csak beléd.

'S megvalljam e mi szűl illy vonzatot?
Egy szép remény csillagzik nékem ott,
A' mellytől éltem' idve függ.
Egy angyal az, ki bájol így hozzád,
'S illy égnyitó reményt szívemnek ad,
Lángszellemem őrajta csügg.

PRIMÓCZI SZENT - MIKLÓSSY ALOYZ.

A Z Ö S Z.

(Triolet).

Midőn a' fák' levelei hulltak,
Szivemet el akkor cseréltem;
Napjaim az óta vigan multak,
Bár cserémkor a' levelek hulltak.
Boldogságim mind egyre virultak;
Te vagy Nincsim! a' kinek éltem:
Frigyünkör hát bár levelek hulltak —
Én azt az ősz tavaşznak véltem.

N. A. HISS SÁMUEL.

A' BŰNÖSÖK.

Nem mérsékli soha
 Kedvét a' halandó.
 Akár öröm érte,
 Akár csapás,
 Az állhatatlan
 Tágas határán,
 Itt is, amott is
 Mindég túl lebeg.

Mosolygva pillant
 Rá a' vak Szerencse,
 'S pulya társai
 Csodálva nézik
 A' ragyogót:
 Akkor Isten ő!
 Akkor ő az Isten!
 De ha sarkba dőfé
 A' Változó,
 'S tündér pillogását
 Pulya társai
 Többé nem csodálják,
 Ő, 's egyedül ő

Boldogtalan!
 Ha tudatlan ujjal
 A' békateknő' húrjairól
 Magányos hangot
 Pattanthata - le :
 Ő Májának
 Kedvelt fija ;
 Ő a' nagy Heraklesz,
 Ha sárgulacsával
 A' csiripoló
 Veréb - sereget
 Szétt űzheté,
 'S botja bogácsfőt
 Verhete - le,

Gyönyörködéssel
 Nézi a' bohó nemet
 Zeüsz, az őszszakálú ;
 Gyönyörködéssel
 Emlékezik,
 Mint nyargala hajdan,
 Még kiseded Isten,
 Amalthea körül
 A' szökellő gödolyén,
 'S hogy verte földhöz
 A' horgas - türkü bakot,

Mint később az elfajult
 Tellusz' magzatit;
 'S vissza sohajtozik
 Gyermeki boldog
 Napjaiba.

Így múlatja magát
 A' cselédit - szerető atya,
 Midőn ezek
 Kártya - váraikat
 Szintén az égig felviszik,
 'S örülnek hogy a' nagy
 Munka közel van
 Már már a' tetőhez;
 'S eggy gyenge lebel,
 Vagy társaiknak vásottsága,
 Az újabb Bábelt
 Össze lohasztja.

De nem így, midőn
 A' vétkes halandó
 Az égieknek
 Asztalaikhoz
 Tolja magát;
 'S nektárjoktól
 Elittasítva

Istenekbe kap,
És Istenekhez
Hasonlatos
Nagy földiekbe :
Akkoron Zeüsz,
A' gonoszt-útáló,
A' kérlelhetetlen
Szent Nemesiszt
Az esztelenre küldi - ki;
'S az hatalmas karral
A' sötét Erebusz'
Mély üregébe
Sujtja a' kevélyt;
Hol az ádáz
Eumenídek
A' tiszteletlent
Skorpiókkal ostorozzák,
'S az éh keselyű
Tépdeli máját
A' sikoltozónak.
Ah, a' sikoltozás
Nem szelidíti - meg
A' Gonoszt-útálót!
Nem az hajthatatlan
Három Királyt
A' föld alatt!

Boldog a' ki
Néki-szabott
Szűk vagy tág határán
Soha túl nem lép,
És Istenekhez
Nem mérkezik.
A' Zeüsz' keselyűji
Még éhezik
A' kajánok' máját;
Még a' sokfejű eb
Szomjúzza vérciket.

KAZINCZY FERENCZ.

AZ IFJU SZERELMES.

A' szeretet' mély tengerén,
 Csónakomban tévelyegtem,
 A' reménység' széles egén
 Száraz földet nem lelhettem.

Egy szép csillag vezetgete
 Bizonytalan habok között,
 'S annak pompás fényessége
 Bátorsággal el-eltöltött:

De miolta felleg fedi
 Ezen becses csillagomat,
 Eget, földet sötét lepi,
 Az lepi bátorságomat.

Kedves csillag ne hagyj-el,
 Ifjú korom' gondold-el;
 Mert ha el nem merülek,
 Néked oltárt emelek.

BALOG PÁL.
 Erdélyben.

ÉJJELI GONDOLAT.

Ott, hol az ég' kék kárpitja
 Függött az éj' ölében,
 Hol a' hold ezüst ságára
 Eltűnt a' kék felhőkben —
 Hol az estvéről leszakadt
 Tűz tenger a' napfényből
 Rég kiholt volt, 's gyengébben jött
 Fény a' csillagos égből;
 Ott, a' midőn a' csergetyűs
 Halálhangon rikoltá,
 Hogy az óra életünknek
 Egy részét elkongatá:
 Üldögéltem az ablakban
 Éltemet fontolgatva,
 Szívszerette érzésimet
 Kebelemhez szoritva.
 Megjelentek ott előttem
 Édesdeden képei,
 Barátimnak, Kedvesimnek,
 Holtjaimnak lelkei.
 Csendes éjjel a' mely hajdan
 Láttad szép óráimat,

Még egyszer csak visszahozád
Szeretett Barátimat.
Ezt mondtam az éjelnek,
Hát azonban elsuhan
Egy kis szél az ákász között,
Melyre szívem megdobban.
Kértem tőle, hogy hozza - el
Boldog óráim' valaha,
Lassan zúgva ezt felelte:
Temetődig nem soha!

BALOG FERENCZ.
Erdélyben.

K L O T I L D.

Mint a' méhek zsidonganak
A' nyíló rózsaszál körül,
A' sok kérők úgy rajzanak
Klotild körül.

Talán varázs szépségétől,
Nemes, szelíd erkölcsétől
A' vagy fennkölt elméjétől
Vonattatnak, bájoltatnak,
Hódoltatnak, 's vakítatnak?
Nem; — kincse' fényétől.

SZERÉNYI.

MEGNYUGTATÁS.

Kétségbe esvén mostoha sorsomon,
 Kezdek magamban zúgni az isteni
 Szent végezés ellen 's vakúlva
 Bölcs utait le merém gyalázni.
 Kérded mi szülé bennem e' csüggedést?
 Önn érdemimnek fényre vakíta - meg,
 Mert hittem azt, hogy már előttem
 Semmi se' lesz lehetetlen! Úgyde
 Látám erőmnek lankadozásait,
 Sírék tanácsim' füstbeenyészetin,
 'S ekkép kifogyván ön magamból,
 Senkibe semmibe nem reményltem! —
 Ekkor reményem' biztató angyala
 Hozzám lenyújtá őriző karjait,
 'S gyöngén simítván homlokomnak
 Ránczködein, nekem ezt sugallá:
 »Akkor jelen - meg többnyire a' segéd
 »Menyből, midőn a' földi erő megáll,
 »És a' halandó nem magába'
 »Bíz egyedül, hanem Istenébe'.«

B Ö L C S E S S É G.

Bölcsesség! te vagy útmutatónk életnek az úttján;
Rózsát szedni tanítsz, 's ójva taposni tövist.

TANÍTÓK ÉS TANÚLÓK.

Sok vagyon, a' ki tanítani akar; keves, a' ki tanulni:
Észt árúlni szeret sok, de szerezni kevés.

VITROVICS MIHÁLY.

VIGASZTALÁS.

Mikor szűnnek - meg könnyezni szemeid,
 Mikor derül - fel napod' sугára;
 Hárítsd - el, ah hárítsd - el valahára
 Kegyes szenvedő néma könnyeid.

Csak az boldogtalan és csak az szegény,
 A' kinek nehéz bánatjaiban,
 Ködbe borúlt sötét napjaiban
 Nem világít ama biztató remény.

Ha az sincs, melly sebedre írt adhasson,
 Jaj néked ha nincs belső lelkednek
 Nyugta, — ha nincs érdeme éltednek.

Nincsen olly hatalom, melly felbiztasson.
 Akkor, ha tiszta ártatlanságod,
 Örök hajnal közt áll boldogságod.

NYITTA ZERDAHELY LŐRINCZ.

G O N D O L A T.

Nagy rész' eltűne multba életemnek,
 Forgandó Lachezisz csudás kezében;
 'S reppent - el, csak egy álom éjélében:
 Éltem már! — de mi haszna léletemnek?

Folyt óráim' aranynak, és selyemnek
 Renyhén tölteni vágyva vak körében;
 Érdem fény koszorút, ha hír' egében
 Pimplán nem szedegettem fejemnek:

És, önnön javamért lekeldegélve,
 Nem Honnöm' 's Haza - társaimnak élve
 A' jót én ha, 's valódit elmulasztom:

Mint polgárja világnak észre véve
 Hogy nagy nem vagyok, és szabad, — de évre
 Még is, 's napra, ha lenni azt halasztom.

NÁTLX JÓZSEF.

SZIV 'S FŐ.

A' jó fő becses, a' jó szív becsesebb, de csak egy-
gyütt
A' jó szív 's jó fő szül nagyot és maradót.

A' GYERMEKEKNEK SZÜLÉIK IRÁNT VALÓ
HIDEGSÉGEK' GYAKOR OKA.

Néha szüléikhez hidegek sok gyermekek, a' szent
Láng a' szívben, mint kellene, nem lobog úgy:
Minthogy azok későn, emezek hamar észreveszik,
hogy
Mindörökén csecsemő nem marad a' csecsemő.

KIS LAJOS.

R E G E

Bécs ostroma' idejéből. 1693.

Éjj van 's az elhúnyt örek alusznak itt
 A' kőfalan; nem menydörög a' mozsár;
 A' jelharang nem kong; az ádáz
 Vérviadal valahára megszűn!

A' vár' oromján méjj köd ereszkedett.
 Ilyen valál bús éjszaka, énnekem
 Oh annyiszor bús! a' midőn itt
 Hívem' ölén öröimben égtem.

Ez ablakon itt, e' komor ablakon,
 Lantolva buzgó keblire bágyadék,
 Midőn az érczkürt felriasztá
 Émilemet, 's viadalra hívta.

Mit tenni? Végső csókjaim' áltadám.
 Isten veled hű Lányka! rebesgeté
 Könnyezve, és sarkalt lován el-
 Vágtata. Én szomorán sohajték

Utánna. — Ő már elvesze; ő oda!
 Melyik halomban szunyadoz Émilem!
 Melyik Török volt Kedvesemnek
 Gyilkosa. Oh, ki ölében húnyt - el?

Mely édesen leng fűrtjeimen 's repes
 E' gyenge szellő! Oh te halálhalom'
 Követje. Sirjából kelél tám
 'S hamva' szagát hozod illatozva!

Igy zenge a' Lány éjjel az ablakon.
 Jött egy Török, 's ő félbehagyá. Ki vagy?
 Kiálta. — Émil! Ő repült a'
 Béreteszelt kapukat kinyitni.

És felnyitá, és keblire sírva dőlt.
 Émil kiment volt vívni. Sokat leölt.
 Három Törökkel 's két Tatárral
 Perlekedett haragos lováért.

Nem ment az Ifjat senki segíteni.
 És végre jobját egy kilökött urok
 Mejjére kapcsolván, feladni
 Kelle magát dühödött urának.

Raboskodott ő, 's dolgoza sánczokon,
 És vermeken. Hű kedvesit egy ravasz
 Leánybarát kínzá hitetve,
 'S hírbe hozá Szeretetje' holtát.

De Émil egykor, durva Tatár urát
 Elázva bortól, öszveapritja és
 Lován, török turbánnal, örek'
 Fegyverei közt eszesen elillant.

Sok útakon most Nellihez érkezett.
 'S mondott: Leányom vidd - meg Atyádnak, a'
 Török jön a' bástyákra, künn az
 Éjszaka' béfedező ködében.

Szaladt az Édes, 's monda: Jön a' Pogány,
 Atyám! Kiáltás hallatik a' falan.
 Jó atyja felserkent, 's sietve
 Hírt ada a' közel őrizetnek.

Kiálta: Örek, kardra! jön a' Pogány!
 A' szúnyadók felkeltek. Azonban egy
 Pogányt se sejtván, húrogatva
 Útat adának az ősz atyának.

Émilje' keblén nyugva az ablakon
 A' hű Leány! Méjj álom ereszkedett
 A' nem vigyázó őrizőkre,
 'S néma homály lebegett az égen.

Egyszerre a' vár' fészke megingada,
 'S robbanva dörgött a' levegő' üre,
 A' hang' siket verdése Bécsnek
 Tornyai közt akadozva zúgott.

Egy bástya dőlt - fel, szétszakadott kövek
 Omlának a' bévert fedelekre le,
 A' mína - por' menykő hatalma
 Verte - fel ezt, kifeszítve gyökrét.

Omoltak a' megjött Törökök kívül
 A' bástya' romján bé; de az őrizők
 Kopjákkal és csökkel tüzelvén
 Visszaverék, sokat ölve. — Újra,

Szégyen 's haragtól felmelegülve a'
 Törésre jöttek. Hamza rikolt: Vitéz
 Ozmánok öljétek fejenként
 A' Mahomed' tagadó Keresztyént.

Azok fogadták lelketadó szavát.

Hágták vitézül a' falakat. Csereg
Kard, puszkacső zúg. Nagy rikoltás
'S haldokolók' zokogása hallott

Fel a' veremből. Már tolakodtanak

Ált a' törésen; bízva lebegteté
A' büszke zászlót Hamza, és ő
Jött az omolt falakan előre.

Kiált: utánnam jó Törökök! 's rohant.

Mit tenni! Némely öreket égbe vitt,
Vagy öszvetört a' felvetett kő;
Sok megijedt 's szaladásra indúlt.

A' hadvihar széthalla. Rivallani

Kezdének a' rézkürtek. Omoltanak
Segédre a' szomszéd falakról
Ör - seregek; de az öldöklésnek

Reménytelen lett vége: egy ablakon

Lobbant - fel a' por; Hamza' fejébe szállt
Az ónmag, és bátor Vitézi,
Lelkeket övele elveszeszték.

És elverettek. — Sok Török itt maradt,
 Sok bajnok elholt honja' falán ezen
 Éjjen. Vezér Hamzát kinézvén
 Émil ölé - meg. — Arany gerezdes

Nagy kontya távul fényle az elsütött
 Tűzporvilágnál; lánca keresztken
 Hordák legényi visszameneve.
 Itt ezek őrizeten maradtak.

Zengette vidám énekít a' Leány
 Émilje' karján: Istenem, oh ki vagy
 Szerzője e' sok szép örömnök,
 Mely kebelem' melegítve buzdít!

Veszélyes éjjel mennyi halált hozál!
 Hoztál e másnak több örömet? Talám
 Csak nékem egynek? Látsz e boldog
 Embereket szabad Istenek közt?

Melyik vagyok most Hívem' ölen? 'S kezét
 Lankadva tartá Émilen, és örült.
 Hallott az édes hang az által-
 Ellen ablakra Theréz' fülébe.

Felébredett a' tegnapi Hölgy reá.

És monda: Oh mint ömledez e' Leány!

Tám egy halandó csak szerencsés.

Ő maga. 'S több örömét nem érzi.

Nem érsz velem bár Égiek' egyike.

Halgass szerelmes Lányka! felébredend

Hív Viktorom, — nyújtotta karját

És ölelé Szeretetje' keblét.

De hol vagy innen Viktorom? így kiált.

Hová menél elhagyva Therézedet?

Talán jön! — elszűnt, — meg kiálta:

Viktorom! és rezegett az űrbolt.

A' Hölgy felugrék, rettege és remélt,

Elhalgatott, és újra kiáltoza.

Egyszerre zördült künn az ajtó,

És idegen valakik jövének.

Nyiss zárt Theréz! egy szóllal azok közül.

Nem tudta a' Hölgy, kik legyenek, 's kiált:

Jöjj Viktor! és Viktort gyakorla;

Orvok omoltanak éjszakán ránk.

De újra hangzott a' Szomorú' szava :
 Theréz nyiss zárt! Viktorot én vagyok!
 És felnyitá, és látta Férjét,
 'S vérbe keverve fejét habozni.

És látta holtját, 's keblire dőlt, 's lehólt. —
 Viktor, kiáltást hallva az éjjelen,
 Felkölt Theréz hű Hölgye mellől
 Hirtelen, és aluvó Szerelmét

Megcsókolá újj frigyhitek' éjjelén,
 És vívni indult, 's elvesze oly hamar.
 Legényi felfogták tetemjét,
 És megadák szeretett Felének.

Haszontalan várt rá Szeretetje most.
 Reménytelen vészt nem bira a' kegyes,
 Lerogyva, férjét áltölelte,
 'S lelke mosolygva repült utánna.

ARANYAS - RÁKOSI SZÉKELY SÁNDOR.

SZELENCZY JÚLIA.

8211107304111111

Váljon egészségére a' multság édes szép Aszszonykám! ezen idejét haladó elenvenséggel mondott szavakkal emelé - ki kocsijából Oberster Váry Lorányiné Aszszonyságot, ki naplemente után kevéssel érkezett - meg a' közel lévő ferdőből, hová az akkori kellemetes Június' utólja, harmad nappal ezelőtt kicsalta. — Oberster Úrnak is! volt a' most kedvetlen szép Aszszony' válasza, 's a' még jó erőben lévő Oberster' karjára ereszkedvén, oly gyors könnyedénységgel szobájában termett, hogy mire az inkább röppenőt mint lépőt a' kiemelő beérhette, már az akkor felső ruháji nélkül könnyű házi öltözetében pamlagán ült, 's jobb karjára könyökölve, kis kezeivel szemeit beszorította. Ugyan hol vannak Nagysádnak szárnyai? ezt kérde a' beérkezett Oberster enyelgő hangon; én is csak tudok forcirozva lépni, de Nagyságodat beérni lehetetlen. Tanitson - meg Nagysád, hol hordozza szárnyait, hogy én is ha szerzek, tudjam hol viselni? A' kurírcsizmákon, felelé lassan 's hidegen Lorányiné, fel sem pillantván. Az Oberster, nagy sarkantyús csizmáira tekintett, 's szompolyodva elné-

mult. Örömmel általteszi minden hivatalbeli, de különösen a' katonaságot viselt ember, mestersége' igazságait a' folyó életbe. Az Oberster is régi hadi tapasztalásaiából tudván, hogy a' bésánczolt ellenség, sokszor makacson vesztegel minden demonstratiókra és hogy a' győzedelmet kívánónak, többször és mind addig kell támadásait újítani, míg az ellenség' célját ki nem tanulhatja. Ezt forgatván tehát elméjében, Ovidnak amaz ismeretes igazságával: Militat omnis amans, et habet sua castra Cupido (Háború a' szerelem, maga száll táborba Cupido) a' csendességet újra ezen szépséggel bontá-fel: Valamikor Nagyságodat a' kocsiból kiemelem, mindannyiszor egy hónappal megifjodom, 's bárcsak ezen szerencsém ezentúl többször lehetne. Ha ez igaz, kár volt, mondá az elébbeni hangon Lorányiné, Oberster Úrnak ez előtt esztendővel hozzám inasnak bé nem állani, mindennap lehetett volna ez a' szerencséje egyszer. — Az Oberster hirtelen végig futván az ebből kijövő 30 esztendőt, ismét komolyabban elhalgatott. Utoljára még ekképen akará a' beszédet elkezdeni: Hogy vagyon a' menyországon kívül is Angyal, azt most itt tapasztalom, mert Nagyságod sem ment a' szomorúságtól. Nem ám, felele csípősen Lorányiné, még az unalomtól is.

Ezen elvlasztó kijelentés után, már nehezen tartotta volna meg a' régi Vitéz is a' csatahelyet, ha

éppen Páter Antal nem lépett volna bé a' szobába. Olyan csendesen vannak ide ben Nagyságtok, mondá szokott erős tüzes hangjával a' Páter, mintha oda kin legkisebb baj sem volna. 'S mi baj? kérdé hirtelen Lorányiné. A' kocsis, gondolom a' ferdő - lévből jól teli szíván magát, a' lejáráskor észre nem vette az első lónak kötelbe való lépését, arra reávágot, a' kirúgott 's most mind a' négy öszvekeveredett; a' kocsis már lebukott, a' lovak egymást rugdalják. Alig mondá - ki az első szót a' Páter, az Oberster már kin termett. Bátor hozzálátása 's értelmes bánása, a' kocsist 's a' lovakat megmentette; de a' mint a' kötetlet elvágta, szerencsétlenül úgy rúgott a' gyeplős, bal 's éppen sebes karjához, hogy azt alig bírta. Nem mutatta ugyan fájalmát, mind addig míg minden rendiben nem volt, hanem azután, érezvén hirtelen feldagadt karja' elesését, azt kezkenőjébe kötötte 's úgy futott vele haza felé. Mire Lorányiné kikerkezett, mindon bajnak vége volt, 's csak azt pillanthatta - meg, mint suhant - ki valaki kapuján felkötött karral. 'S midőn megtudta hogy az Oberster mentette - meg lovait, kocsiját, cselédjét a' veszedelemtől, 's hogy ugyan az, terhes sebet kapott, ezúttal különben is sebesített bal karján, oly szívszorító keseredésbe esett, hogy könnyeit tartóztatni nem tudván, szobájába ment magát kizokogni. Azért e inkább hogy vele éppen ke-

véssel ezelőtt hánt méltatlanul, vagy azért hogy az Oberster, eltávazása által hozzá bizodalmatlanságot mutatott, bizonytalan; meglehet, mind a' kettő okozta a' keseredést.

Nem volt szünete a' seb' mibenléte felől való tudakozódásnak Lorányiné részéről már az nap is; más nap pedig mind addig nem nyugodott, míg Péter Antal maga el nem ment a' beteg' látogatására, kinek, tulajdon keze által csinált tépéseket, kötéseket, balsamokat, 's a' mi a' szenvedőt aligha legjobban nem enyhítette, sajnálkodása, részvétele, sőt szeretete felől küldött nyilatkozatásokat. Miért ne szerethetném én azt a' derék embert, így határozgata magában Lorányiné, ki csupa emberség, ki teljes tudománnyal 's ritka tapasztalásokkal, kinek nemes szívét 's különösen hozzám ragaszkodását csalhatatlanúl tapasztaltam, 's miért is ne nyilatkoztatnám azt ki néki, holtott ő már esztendeinél fogva túl van azon az időn, mely bennünket az efféle vallásért pirulásba hozhatna. Valóban ötet a' gondviselés atyámnak vagy gyámolító rokonomnak rendelte mellém; 's feltette magában hogy mihelyt sebjei fel és hozzá bocsátják, bárátságosabb sőt atyafiságos lábra áll véle, feltette azt is, hogy ötet javai' kormányzására megkéri, tudván az elmés aszszony, hogy nincs lekötelezőbb hízelkedés a' nemes szívekre nézve annál, midőn ezeket

közellébbi környűállásainkba béavatván, azoknak igazgatása felű tanácsoljuk.

Csak az írhatná - le azon nyugtalanságot, mely Lorányinét azon tizenkét napig kinzotta, míg Váry Úr, sebjei miatt ki nem jöhetett, a' ki valaha tapasztalta, mennyire nem néznek semmi akadályra az erőselekkű, fiatal 's kivált szép Aszszonykák, ha fejceskéjekben vagy inkább szívekben elkészűlt feltételeik' teljesítésére törekednek. Páter Antal egész nap az Obersternél dohányozgatott, mert mihelyt haza ment, azonnal vissza kellett a' szép Aszszony' kérésére a' beteg' tudakozódására menni. Hányszor megengedett szívében a' nemes Váry, Lorányiné megsértéséért! midűn mind a' Páter' szűntelen járásából, mind különösen annak beszédébű általlátta, az eddig hozzá hideg Aszszonykának figyelmét íranta; mely boldognak tartotta magát sebbe - esésében! milyen jó borraivalót szánt - el azon kocsisnak, kinek ittassága, ezen sebet, 's ennél fogva az eddig zárt szívek kinyílását okozta. — Aligha hidegebb vérrel 's nagyobb szemességgel nem bírt az Oberster Úr az ellenség elűtt, mint most; mert különben nem nyerte volna azon nagy hírt, melynél fogva ő felűle, mint az egész seregnél legelsű szárguldó felűl, azt tartották, hogy a' legcsalfább ellenség sem szedte reá soha.

Éppen szombat este vala, midőn Páter Antal azon örvendetes hírral jött haza, hogy az Oberster más nap már bátran kimehet. Azonnal futott egy cseléd Lorányinének azon izenetével, mely szerint, mi- nekutána felgyógyulásán örvendezését kinyilatkoztatta, arra kéri Váry Urat, hogy holnap hozzá ebédre, sőt korábban is oly végre szívesen látná, hogy őtet a' Szentegyházba kísérné - el.

Különösen szokott az ember valamely fontos jöven- dőt megelőző éjjel magában elmélkedni; kicsinálja a' várt dolognak egész folyamatját, elgondolja, sőt el is mondja mit fog ő ebben 's ebben az esetben szólni, mint fogja magát ekkor viselni; 's többnyire midőn elér- kezik a' várva várt pillantás, elfelejtvén minden kidolgo- zott beszédit, kimért viseletét, azt mondja a' mit nem is akart, azt teszi, a' mit éppen el nem gondolt.

Így járt mind Lorányiné mind Váry. Mind ket- ten kicsinálták a' megszóllító beszédet, megválogat- ták a' szokat, melyekkel se nagy tüzességet se felet- tébbvaló hidegséget ne mutassanak. Azonban az egész éjjeli oratori készülés füstbe ment. Lorányiné még csak jobban helyén volt; mert az ő képzelődésének nem felelt meg egészen az Oberster, kire távollété- ben az ifjúi szenvedésnek minden kedves bágyadá- sait reáruházvan, képzelődése' tárgyával csaknem úgy járt, mint járnak többnyire a' látogatók valamely olyan

tárgynak megpillantásakor, melyet valamely tüzes költő vagy eleven képíró által készült ábrázolat után ismertek, kik gondosan elmellőzvé a' vidék' minden kellemetlen helyeit, csak a' kedveltetők csak az elragadó pontokat mutatták. Megvolt a' bágyadt szemfordulás, de őszbecsavarodott borzasan kiálló szemöldökök, ritka 's kopott szempillák, ónszínű ránczos szemaljak között; megvolt a' halaványság, de téglaszín, nekikeményedett vén arczon, megvolt minden szenvedése mellet is a' bátor katonai állás, erőt mutatott minden tag, de az ősz fej, a' könyökökön 's térdeken látszó hegyes szögletek nyilván jelenték, hogy már ezen tél után tavaszt többé nem lehet reményleni. Egészen másképen volt Váry; ő már igazán elfelejtette minden feltételeit, melyeket magamérséklése' kedvéért koholt, de azt is elfelejtette bélepésekor éjj van e vagy nappal; hanem ő már nem azért, mintha képzelődésének nem felelt volna meg a' tárgy, hanem azért, mert azt hihetetlenül feljűmulta. Azért e hogy a' rég nem látott Szép, mindenkor kedvesebb; azért e hogy Lorányinének orczájára az aggodás valami ellenállhatatlan bájos komolyságot öntött, mely különben sugárzó szépsége' tekintetét olyformán nevelte, mint neveli a' napnak szemfényvesztő diszét a' rajra keresztül futó lenge köd; azért e végre, hogy valamint a' setéségből néző előtt vilá-

gosabbnak látszik a' csillag, úgy a' maga szenvedéseit érző Oberster előtt most Lorányiné csuda szépségnek tetszett; elég az hogy Váry Úr úgy elvesztette Lorányiné' szépségén esze - szeme - fényét, hogy legkissebbé is észre nem vette azon változásokat, zavarodásokat, mellyeken Lorányiné, vasárnap reggeli látogatásakor egymásután általmént.

Isten hozta édes Várym! [ezen szókkal ugrott a' belépő Oberster elébe Lorányiné; de a' mint közéletésekor, a' feljebb említett okoknál fogva, orczája' tüze enyhült, 's felemelt karjai ismét kebele felé visszahanyatlottak; megengedi, így folytatá mérséklettebb hangon, kedves Oberster Úr — Váry Úr azt gondolván hogy az utóbbi sértegetése miatt akar engedelmet kérni, ezen szavakkal vágott Lorányiné beszédébe: ha életem vagy katonai hírem forgott volna is veszedelemben Nagyságod' beszéde miatt, még is elfelejteném most, a' minthogy azt eltakarván, csak kegyes részvételét kívánom háladatosan megköszönni; 's ekkor vesztire a' Csinost akarván játszani, szokásán kívül Lorányiné' kis kezét megcsókolta. Ez bár mint érezhette is hajdani igazságtalanságát, de nemének kis gögje megbántottnak érezte magát, midőn azt más, ha palástolva is, szemére meri vetni. Nem tudta az ősz vitéz, hogy fiatal szép Aszszonyaink, olykor olykor ejtett hibáikat, csak utóbi igen mege-

lőző, lekötelező sőt hízelkedő magokviseletével szokták helyrehozni; ellenben készebbek azokat sokkal több nagyobb hibákkal is takarni, ha valaki szemek-re akarná lobbantani; azoknak megvallása pedig vagy soha sem, vagy igen igen ritka szívszorító pillantásban történik. Ehez járult még az a különös érzés is, melyet Lorányiné akkor vett észre, midőn puha kezeckéjét, a' kemény és aszott ajakaknak témérdek csókja illette. Most már Lorányiné egészen oly állásban volt, mintha valamely jóelőre várt udvariás látogatást fogadott volna - el. Oberster Úr, monda, engem balúl értett, én nem érzek részemről semmi engedelem-kérésre való történetet; hanem inkább Oberster Urat kell megdorgálnom azon bizodalmatlanságáért, hogy magát érettem szerencsétlétvén, nem egyenesen hozzám jött orvosoltatásáért; de azért én megengedek, ha többször nem lesz így: — azonban megengedi úgy e? akarám elébb mondani, hogy én Nagy-bátyámnak fogadjam, úgy is a' Szelenczyekhez atyafiságot tartott mindég a' Váry ház, 's egyszersmind megkérjem arra, hogy engem' jószágaimnak 's házamnak kormányában, tanácsával és tapasztalásaival segítsen.

Szomszédja ugyan a' barátság a' szerelemnek; de midőn valaki ezt várván, kéntelen amazzal bélelgedni, vagy még a' helyett is az atyafiság' közel, tág,

de soha által nem léphető; korlátaiba esik, alkalmasint olyanformán érezheti magát, mint az a' gyermek, ki egy magános ág' hegyén lévő gyümölcs után kapaszkodván, midőn már horoggal magához vonta, és a' kívántat szakasztani akarná: az ág csaptatva kisuhanván, horgát is felrántotta, 's kezében egy kis levélnél vagy zöld gajnál egyéb nem maradt, maga pedig egy előtte lévő verembe belézuhan. Váry Úr is ily nagyot esett. Állása ki volt szabva. A' Nagybátya közelebb jutott a' Húgom - aszszonyhoz, a' midőn Lorányinétől Váry megmérhetetlen távolságra esett. A' Kriván teteje, bár sokkal közelébb emelkedik is a' naphoz, hóval, jéggel didereg; midőn mellette a' mély völgyek, a' nap' kedveltető melegétől éledvén, eleven zöld termékenységgel diszlenek. Szerencsésnek valotta azonban ugyan csak magát akadozva Váry, 's ígérvén minden lehető szolgálatjával a' bizodalomnak megfelelni, a' szép új atyafit a' Szent-egyházba elkísérte.

Estvére az Obersternél lévén Páter Antal, közöttök következő beszéd kerekedett dohányozás közben:

Váry. Tehát azt hiszi Páter! hogy Lorányiné hidegebbé nem változott?

Páter. Azt biz én! sőt a' mint vettem észre, most Oberster Úrhoz sokkal jobb, sokkal igazabb szívességgel 's kevesebb tartózkodással viseltetik.

V á r y. Éppen a' fáj nekem! Közelít hozzám mint atyjához, de mint tisztelőjétől örökre eltávozott.

P á t e r. Engedje - meg Oberster Úr, hogy titkolódzás nélkül szóljak. Én Lorányinét kicsiny korától fogva ismerem; atyjával, az öreg Szelenczyvel, gyermekségem olta barátságban éltem; az anyjának még fiata leány idejére is jól emlékezem. Halhatta Oberster Úr is Szelenczynek ritka emberségét, példás magyar szívét 's különösen törvénytudománybeli jártasságát, szintúgy a' feleségének szépségéről, miveltségéről, talán egy kis pompázásáról való hírességét. Ez a' két természet a' Lorányiné characterének alapja. A' legjobb szív, nagy magakedveltetés, ritka pallérozódás, az illendőség' legkényesebb megfogásai, nemzetiség, a' külföldnek okos követése, szánakozás, az illetlenek iránt engesztelhetetlen indulat, alázatosság, a' maga helyének körömszakadásig megtartása, bőkezűség, szükséges költségeiről szoros szorgalom, az idegenek iránt megelőző, ismerőseihez tekintet parancsoló viselet, szépség, szúrós elmésség, szüleinek, rokoninak rendkívül szeretete, meggyőződésből származott vallásbeli buzgóság, az effélében tettetökhöz csípősség, házánál oly rend és csínosság, mely az idegen néző előtt tehernek látszik, a' másutt látott rendetlenségek iránt türedelem: — ezek 's más számtalan tulajdonságai a' szépségnek,

fiatalságnak ragyogó lackja alatt, nem csuda ha serdülő idejétől fogva minden ismerőseit, szeretőjivé, minden szeretőjit, tisztelőjivé tevék. Számptalan kérrőji közt a' megholt Hadi-biztos Lorányinak egyetlen egy fija nyerte - el, ki atyjáról maradt temérdek kész pénzbeli kincsei, 's minden egykorú pajtásai felett való neveltetése, kedveltető viselete, forró tisztelete 's tüzes szerelme által, leginkább látszott hozzávalónak. Lorányi, házassága' negyedik hónapjában, szeretőből férjjé, imádóból házigazdává változott, 's nem is tudom mi lett volna házassági életekből, ha Lorányit, vigyázatlansága által magára vont szerencsétlensége el nem tűntette volna. Éppen akkor érkezett haza Oberster Úr, midőn az elveszett Lorányi iránt legtüzesebben folyt a' pör. Oberster Úrnak részvétele, pártfogása, a' derék Professor Rényi' hatalmas tolla, felmentették ugyan Lorányit; de ő, hetedik esztendeje már miolta oda van, senki felőle semmit nem tud; az Aszszonyt, illendőség iránt való érzékenysége, szemérmessége gátolta, hogy országzerte hirdettetvén férjét meghívja, 's azolta bizonyptalan özvegységben titkon szenved, de csak titkon, mert én vagyok az egyedül, ki tudom minn és mennyire gyötrődik. Oberster Úr megérdemlette igazán Lorányiné' háládatosságát, ő hiszem ebben nem is maradt adósának; de azt, a' mivel talán Oberster Úr

magát kecsegteté, soha el nem érheti. 'A' fiatal aszszony csak ifjút tud szeretni, az élteesebbeket pedig tiszteli. Legyen Oberster Úr néki az, a' minek megkérte; ki legyen szive' kedveltje, hiszem rövid idő mulva kitetszik.

Váry. Szomorú vigasztalás édes Páterem! de ha igaz, csak szenvedjük; 's kit gondol még is vételkedőmnek?

Páter. Igaz e a' mit gondolok, de én Rényit gyanítom.

Az óra tízet ütött, 's a' két öreg, jó éjszakát kívánván, egymástól megvált.

Más nap Páter Antal következő levelet kapott Professor Rényitől:

Diós-Győr, Július' 12 d.

Engedjen - meg kedves Bátyám, mintegy szökve történt eltávozásomért. Ismeri természetem' sokszori csapongásait, tudja mely kényszerítőleg történik velem sok olyas, a' mit utób de későn meg is bánok; ennélfogva bár tudom, hogy csak kedves Bátyám az, kit eltünésem megillehet, még is bízom 's bízom is barátságában; mert ha gyaníthatnám is más valakinek dolgaim iránt legkissebb részvételt, bizonyára ő volna tetteim' intézője, de így! — Orvosom' javallata vitt otthon a' ferdőbe ki, reménylettem is javú-

lásomat, mert kedves Bátyáméktól távol, még is meszsze nem valék; azonban, holott néhány esztendőök olta nevem napja előre is már örvendeztetett, most még is előttevaló nap oly különös belső szorítást, oly kergető titkos hatalmat vettem magam körül észre, melynek ellent nem állhatván, mintegy szerszabással kocsira ültem, 's mindaddig feltétel nélkül hajtatam, míg a' Tiszához nem jutottam. A' Lúczy kompánál várakozni kellettén, időm lett útazásom célja meghatározására. Diós-Győr kellemes tájkának tartottam, 's Jún. 24 d. napja olta itt vagyok. Hatalmas befolyása van a' vidék változtatásának egész valónkra, kivált midőn az olyan, mint a' hová én szándékoztam és jutottam. Oszlott komorságom már a' derék Miskolcz magyarságának 's munkás elevenségének látásán, midőn pedig azt elhagyván, Diós-Győrhez közelíttem 's az ott kezdődő nyílás, a' természet' kebelébe zöld hegy karjaival hívólag befogadott, 's előmbe tüntette a' hegy torkában emelkedő vár' maradványait, 's ezek elmémet a' hajdani előkorba visszarepítvén, egymásután előmbe hozák sok Királynéinknak, nevezetesen Zsigmond Borbálájának történeteit, 's mélyebben éreztették velem Nemzetünknek, Királynéik lakhelyeinek választásában kimutatott szép figyelmét, annyira elrepült fejemből 's talán szívből is a' bú, hogy érthetetlen aggodásaimat le-

rázván mintegy újjá születtem. Könnyebülve szálltam meg a' ferdőháznál. Alkalmatlan lévén ez, a' helybeli Erdőmester, kivel még az nap barátságos ismeretségbe jutottam, ajánlott szállást, 's látván fűvészkedésre való hajlandóságomat, harmadnapra egy, az erdő mélyében lakó Felvigyázó' házánál szerzett két csinos szobát. A' Gazdám nem vala otthon. A' szobák' csínos-sága, a' falakon függő festések 's metszések, a' könyvek, a' házi - aszszony' szobájában a' fortepiáno, rajta a' hegedű, flauta, gitarra 's a' muzsikái darabok, egy Erdőkerülő' házánál különösen megleptek, 's midőn az aszszony' tiszta öltözetét, könnyű és gondos nevelést mutató társalkodását látám, midőn hallottam okos, elmés 's hibátlan beszédét, 's a' huszonegy esztendő nagyon haladó világbeli jártasságot, oly kellemes zavarba jöttem, hogy abból még most sem tudok kivergődni, mikor már a' Gazdát is megismertem. Ez tudósítva már Erdőmestere által ittlétem felől, megérkezésekor tüstént hozzám jött, örvendezésének kijelentésére. Termete magas, alkatása erős de szép szabásu, orcáját bajusza 's borzas oldal - szakállai annyira bélepték, hogy halvány kék szemeinél 's nem a' legkissebb orra hegyénél egyebet kivenni nem lehetett. Beszédének hibátlan 's hajlékony fordulásai, diszes magahordása elhítték velem azonnal hogy ő nem Erdőkerülőnek volt nevelve, 's még inkább nevedett gyanúm,

midőn észrevettem, mennyire iparkodott együgyűbbnek kisebbnek tetszeni, mint valóban vala. Közelítének lelkeink mindjárt első, az erdőkről, növényekről 's a' vidéki szorgalomról kezdett beszélgetésünkben, szíveink pedig, melyeket a' mindkettőnkön elterült keseredés nagyon egymáshoz vont, csakhamar barátságra lobbanának, mihelyt az élet' céljáról, a' cselekedetek' rugójáról, kinézéseinket megismerénk. Utáltam mindenkor a' más házi körülállásaiba erővel magabefúrókat, őrizkedtem a' magaméit is másokra erőltetni; de két nap alatt annyira kinyílánk egymáselőtt, hogy ha a' Gazdám foglalatosságai harmad napra az erdőbe nem hívták volna, valóban mind azt tudnám felőle a' mit csak barátjának felfedezhet.

Az Erdőkerülőnek characterében fő vonásnak tapasztalván szép fiatal felesége' féltését, azonnal otthagytam szállásomat, 's a' vas ferdők' kedvéért a' hámorok' gunyhóiba hordozóskodtam azon három napokig míg Gazdám távol lenne. Itt azonkívül, hogy a' vas ferdő' eddig még nem is ismért hatalmas erejét tapasztaltam, egy véletlen szerencsére találtam. Ugyanis az éppen ide körültekinteni vagy múlatni jött Camerae Praeses Báró Koronay Ö Excjával megismerkedni szerencsém lévén, 's vele a' hámorok' 's malmok' javítása felől észrevételeimet közölvén, előtte oly kedvet nyertem, hogy minden a' ferdéstől meg-

maradt időmet társágában kelle eltöltenem. Midőn pedig másnap véle együtt, a' német Teich' megrontásából elég rosszúl, magyarul is Tajnak nevezett tavat megtekintettük, 's én ezen tó' feltartására rakott temérdek töltésnek oly hibáját fedeztem-fel, mely annak nem sokára csalhatatlan megszakadását okozta volna; Ő Excja csekély észrevételemet 's ajánlott javallatimat, oly kegyesen fogadta, hogy azok iránt a' szükséges rendelkezéseket nem csak tüstént megtette, hanem még engemet bizonyossá is tett, javallatimnak a' legfelsőbb helyen leendő béjelentése, 's a' mint magát kifejezé, érdemeim méltó megjutalmazásának tehetése szerint eszközlése felől. Ma estve a' Báró Miskolczra visszament; én holnap reggel kedves erdei lakásomba térek. Ismerőseimet tisztelvén, 's az eltávozásomban résztvevőket köszöntvén, kedves Bátyámat csókolom 's a' t.

Professor Rényi tisztelteti Nagyságodat, mondá későbbén Páter Antal Lorányinéhoz menvén. A' Diósgyőri ferdőket használja, 's a' mint látszik, egyéb mulatságnak sincs híjjával, 's én a' távolban is részt veszek abban.

L o r á n y i n é. Köszönöm, 's miben áll mulatsága?

P á t e r. Szolgálók levelével, ha unalmat nem okozna, úgy sincs benne semmi titok. — Ezzel a' nyújtott levelet Lorányiné elvévén, 's figyelmet nem mu-

tató könnyűséggel elolvastván, visszaadá ezen szavakkal:

L o r á n y i n é. Nincs ebben én rólam legkissebb emlékezet is, hogy tisztelt hát engem Páter az ő nevével?

P á t e r. Úgy tartom, Nagyságod van értve azon levélben, mert nem hiszem, hogy Rényi' eltávozásában 's hogylétében részt ne venne, — erre ő, úgy hiszem, számot tarthatna sok —

L o r á n y i n é. Számot tarthat részvételemre, ha valakire boszszankodni részvételt jelent. Gondolja el Páter, én azt a' csudálatos halgatót, neve napját előző estve meg akarám a' ferdőben lepni 's a' gyalázatosnak csak bült helye vala — pedig tudhatta, hogy én, dolgaim körül kimutatott indulatját, ha egyébbel nem, legalább ilyenkori figyelmekkel mindig meg kívántam ismerni. Ott nem találván, boszszúságból három napig maradtam a' ferdőben, 's tudja Páter milyen jól mulattam magamat.

P á t e r. Hallottam biz egynehány ismerős tisztelőitől Nagyságodnak, kiket azon három nap úgy kifizetgetett, hogy azolta bújokban, egyik a' Körös partját, másik a' Szeghátat, barmadik az erdő' mélyét keresi. — Szegény Váry, most tudom már, miért kapott oly szép Complimenteket Nagyságod' haza érkezésekor.

Lorányiné (Pirulását titkolva, 's valami munkát keresni felállván). Az utazás 's különösen az útról jövetel, töbnyire oly boszszússá teszi az embert, hogy ilyenkor még az édességek is bántások. Azonban nem mondtam én Várynak semmi illetlenséget, úgy emlékezem.

Páter. Nem nem! de én csak azon jó kedvére emlékezem Nagyságodnak, midőn most két esztendeje Bécsi útjából, éppen Aloyz napját előző estve hozánk érkezett.

Lorányiné (Az ablakban álló virág-cserepeket felborítván). Ugyan édes Páterem, adassa-bé a' támaszt, nézze milyen ügyetlen valék, kiejtettem.

Páter Antal, szerzett észrevételeivel kimenvén, a' beszédnek vége lett.

Páter Antal, Lorányiné atyjának, Consiliárius Szelenczy Ferencznek, mint már látánk, iskolai pajtása 's később egész életében leghívebb barátja, a' Paulinusok' Szerzetébe állván, ott magának tanítói szép hírt 's még szebb lelkipásztori érdemeket szerzett. A' Szerzet' elosztatása után, mérsékkelt penziójával Szelenczyhez vonúla, 's leányát a' mostani Lorányinét, olvasni, írni, Istent ismerni, 's tisztelni, jónak, szelidnek, kegyesnek lenni tanította. Szelenczyék' halála 's Lorányinak eltávozása után, nevédekje' házához ment, 's örömmel juttatta vagy is

engedte most által Várynak, az inkább világihoz illő jószágra ügyelést. Azonban egy távolka eső jószágban, valami költséges gazdasági-épület vala készítenendő; ennek elintézésére tehát Váryval együtt néhány napra oda kocsiztak.

Maga maradván ezalatt Lorányiné, hajdani Gouvernantjának, most egy érdemes Sós - tiszt feleségének, kivel időről időre gondolatjait, indulatjait, s' történeteit közlötte, ezen levelet írta:

Július' 18d.

Mind inkább gondolkodóvá tesznek, édes Margitom, környűllálásaim; egyikből kimenekszem, utána terhesebb következik. Lorányiról még most sem hallok semmit. Reszketve kell elgondolnom, mi lett volna belőlem, ha őtet vigyázatlansága el nem távoztatta volna; mert hogy ő javamra többé meg nem változható vala, tökéletesen általláttam, nem indulatból vagy heveskedésből, hanem hideg és feltett czéljára intézett tetteiből. Szeretetet annyira nem érzek iránta bennem, hogy eltávozásán való aggódásimnak, inkább a' szégyen 's jövendőm' bizonytalansága a' kútfeje. Oh, nem ugy kelle formálva lenni annak a' férjfinak, kit én szerelmem' egész hevével boldogítani akarék! Miért akara ő engem első házi eselédévé lealacsonyítani; miért kívánta legkedvesebb hajlandóságaimat, multságaimat, eltiltani, akadá-

lyoztatni! holott ha hozzám egész szeretettel, igaz figyelemmel lett volna, ha vettem volna észre hogy érettem legkissebb mulatságát is feláldozza, ha látam volna igaz szenvedését magamviseletén; kész lettem volna mindent, mindent, talán azon szokásaimat is elhagyni, melyeknek nemlétek csaknem lehetetleneknek látszatának. De úgy tyrannizálni, mint ő akarta — soha soha nem hagyhattam volna magamat! Ilyennek képzeltem én szívemnek szerelmemnek életemnek tárgyát, mint az a' Rényi, kiről Lorányi' eltávozásától fogva már annyit írtam. Nem hajlékony vízesző ő, hogy kedvemért, életbeli kilátásait változtatná, mert a' mit egyszer igaznak, jónak, illendőnek talál, attól a' világ' minden hatalma, kísértése se tántoríthatná - el. De ellenmondásai oly kímélve kezdődők, okai oly szeliden meggyőzők, hogy sokszori beszélgetéseiben, midőn valamely közünk fenforgó különbséget eligazított, 's állításaimnak ellenkező igazsága felől meggyőződött, utóljára, bár az ő kinézése állot - meg, nem az ő, hanem a' magam észrevehetetlenül megváltozott vélekedéseit láttam igaznak lenni. Ezenkívül minden foglalatosságában tisztaság, változatlan rend, 's oly kedvesség uralkodik mint a' természetben, mely bár ezer változással múlat, de örökös törvényétől soha el nem távozik. 'S e' mellett ő azon kevés számuak közé tartozik,

kik a' magyar, Ászszonyi - állat nevezetet szégyenl-
vén, Nemünkhöz azon tisztelettel 's azon igaz vá-
lasztó figyelemmel viseltetnek, melyet mi, úgy hiszem,
tiszteelőinknek, elmederítő mulatsággal 's szívet neme-
sítő boldogítással eléggé meghálálunk. Csak egy hiba
van benne, ha ugyan a' maga kíméletlen bírálását
annek lehet tartani. Ő a' természettől a' legszebb ábrá-
zattal, legegészségesebb delibb testel ékesítve, józan
ritka elmével felruházva, ritkább tudománnyal 's ta-
lán egyetlen társalkodási kellemmel felkészülve, bár
tiszteséges és a' mint látom, szükségeit feljűlmúló
hivatallal 's jövedelemmel bír; még is oly keveset
tart maga felől, hogy a' maga csekélységét kitrombi-
táló világ előtt, gyermeki együgyűségben, 's a' ma-
gok hibájival kevélykedők előtt csecsemői ártatlanság-
ban jelenik - meg. Én által nem látom, mi nagy közt,
különbséget tarthat ő közöttünk; de az a' nagy tiszte-
lettel való hozzám járulás, melyet sokszor órákig
tartó társalkodás is alig emelhet barátságos egyfor-
masággá, azon soha maga el nem felejtése, mely már
hatodik esztendőttől fogva, változhatlanul igazgatja,
előttem oly kedves alkalmatlanság, melyet változtatni
akarok is, de eltörlni sem nem merek sem nem tu-
dok. — Úgy e Kedvesem, szép és tekintetes hivatal
egy Akadémiai Professorság Országunkban? és még
is hidd - el, mindenemen kész lennék számára csak

egy lépcsővel is feljebb való rangot szerezni. Szerezni? Meg kellene utálnom, ha tőlem elvállalná, ő pedig talán, meggyűlölné, ha bennem ennek kívánását észre venné. És még is, Kedves Margitom, hidd - el, nagyon nagyon kívánám; miért, miért nem? magam sem tudom; de így talán ő sem lenne oly tartózkodó, én is jobban dicsekedhetném barátságával, mert nincs semmi bizonyosabb Lelkem, annál, hogy soha férjfi aszszonyt igazábban nem tisztelt, talán forróbban nem szeretett, mint ő engemet: — ha langal is orczám ennek leírására, de szívem' dobogása bizonyítja hogy ez igaz; 's hogy ő ha ezt ki merné nyilatkoztatni, engem nem találna egészen kegyetlennek. — De ítéld - meg magad, mely ki nem magyarázható éretlenség vala most benne: jól tudta, hogy neve napján róla soha el nem felejtkezem, 's még is, úgy hiszem előlem, a' ferdőből, hol meglepni kívántam, Diós - Györbe elszökött, 's ott most valami fiatal Erdőkerülőnének dryadi társaságában andalog. — Jól esik hogy Nymphája' férje féltékeny, bár nem sokára haza zavarná; mert hidd - el, hogy ha véled bár távoli társalkodásom sem volna, az itt lételt nélküle szenvedni el nem tudnám. Így hozzá szokunk Édesem idővel mindenhez, 's a' régi szokást csak természetünk' megtagadásával tudnánk elhagyni. Oh bár megengednék az Egek, hogy férjed, a' most

itten megürült Só - tisztséghez jöhetne, 's hajdani nevendéked 's mindenkori barátnéd, mindennap karjai közé szoríthatna.

Még Váry Úr Páter Antallal meg nem jött; midőn Prof. Rényinek az utóbbihoz ezen reáírással igen sietős egy levele érkezett. Lorányiné, bár mint kívánta is foglalatját tudni, 's bár látszott is a' mind kettőjökhöz való helyheztetése, ennek felbontását azon okból javasolni, hogy a' késedelemből származható károkat elhárítsa, de még is annyira uralkodott magán, hogy midőn a' levél' érkezése után harmadnapra házi - barátjai megjövének, a' levélről az első 's elég soká tartó beszélgetésben sem tett semmi említést. Nem soká kellett a' szép Aszszonynak várakozni, mert még Óberster Váry Úr el sem távozott, midőn Páter Antal, szobájából lélekszakadva az említettekhez bérohant, 's lelkendezve egy székre dőlven, a' levelet a' két elámúlt elébe az asztalra csapta. Olvassa Oberster Úr! ezt kiáltá sokára a' magához jött Páter. Az Oberster felvén a' levelet, olvasá:

Diós - Győr, Július' 16d.

Alig tudom min kezdeni, kedves Bátyám, annyira zavarba hozott az utóbbi levelem olta itt esett történet. Igyekszem még is valami rendet tartani.

A' vashámoroktól harmadnapra estvefelé visz-
 szatérvén, Gazdámat akarám meglátogatni. Felesége,
 a' mellettem lévő szobában, mellynek ablakain szü-
 nyog-hálók valának, setétben fortepiánója mellett
 ülven, kedves elragadtatással énekelte ezen későbbben
 tőle leírt, 's a' mint mondá, férjétől még házassá-
 gok' első telén készített dalocskát:

Mi gyöngé halvány fényben pislogat
 Szemérmes mécesem' világlása?
 A' déli nap derült sugározása
 Özön tüzes világgal látogat.

De majd midőn sötét gyászt harsogat
 Az éjj' komor homályra változása,
 Erőre kap kis mécesem' bágyadása,
 'S szobámban víg fényt áldva osztogat.

Ha megdicsőit a' szerencse' fénye,
 Enyészni gondolom barátomat,
 Holott mihelyt baj üldözi sorsomat

Csupán csak ő szívemnek reménye!
 'S akként emelkedik baráti karja,
 Miként homály 's baj életet zavarja.

Hallván hangjának rezegését a' dal' vége felé,
 annak végzetével szobája' ajtaja felé közelítettem, mely
 szintúgy felig hálóval lévén bévonva, egy szögletben

pislogó kis mécset láttatott; 's érthetően hallhattam minő sohajtások szakadoztak - ki a' valami után epekedő Aszszonyka' kebeléből, 's felvehettem a' bágyadt mécs' világánál, minő bájoló hajlásban dőlt éneke után félkönyékre fortepiánójára a' bús magános, 's mely elkeseredéssel vegyült nyugalommal függesztette igéző kék szemeit, a' halvány fény' rezgő kútfeje felé. Leírhatatlan volt kellemem, midőn az ajtó nyílásra megrezenve, férje' jöttét hívén, félugrott 's felém közelített; soha szebben nem változott a' csendes kesergés, kifakadó öröme 's ez ismét sajnos de nem békételen megcsalattatásra. Engedelmet kérvén háborításomért, 's nyervén is tőle; férjének még távollétét 's e' miatt való különös szívfogódását megtudtam.

Vígasztalván a' könnyen történhető elmaradásért, a' tüstént meggyújtott gyertyák' világánál örömmel hallottam, életének rövid de boldog történeteit. Előbeszéllette, hogy ő a' megholt Erdőmesternek, ki hajdan Katonatiszt vala, egyetlen leánya; mint jött még annak életében az ő kedves Józsefe, mostani férje, hivatal keresés végett atyjához, hogy az elébb valami Lorányi Uraság' vadásza vala, de annak eltávozása után, azon háztól elköltözött; mint kezdődött ismeretsége az akkor igen igen bús Józseffel, mennyire inkább a' szánakozás vontá elébb hozzája, 's mint ismerte utóbb ki ritka tehetségeit. Sírva említette atyjának halálát;

de kiderült ismét, elmondván mint lett árván félesztendőre József' hitvesévé, mint nyerték mostani jó csendes és bizonyos hívtaljakat, 's mely megelégedve éltek azolta ötödfélesztendőtől fogva. Sajnálkoza ugyan férjének valami tikos bánatján, melly ötet soha tökéletesen kividúlni nem hagyja, de boldognak vallotta magát ismét, soha meg nem háborított csendes életekben, melyet a' kis házi gazdaság körül való gondoskodások, üres óráikban muzsikával olvasással mulatások, kellemesen váltogatnak. Tizenegy óra felé mondánk egymásnak jó éjszakát.

Alig leheténk első álomban, midőn hirtelen, lármát 's sürgetve felnyitást kívánó erős kiabálást hallék. Felkelék a' lárma, 's hallám mint nyíla-fel a' Gazda konyha ajtaja; későbbben gyertya-világot láték 's ennél felvehetém, mint emelt két ember egy harmadikat befelé, 's csaknem kétségbe estem, midőn nem sokára a' Gazdaszszonyomnak szívhasogató jajgatásait meghallám. Kimenvén a' lárma helyére, a' szegény Erdőkerülőt vérében haldokolva találtam. A' mai öreg vadra tett vadászatban, állásában szomszédjának golyobisa oly szerencsétlenül találta derékban, hogy mind a' seb' nagysága, mind elfolyt vérenek sokasága, elkerülhetlenül halált vonának reá. Szünyén a' kötésekre vére' folyása, míg az egyik vadász Orvosért sietett, a' másikat kiküldvén, felesége' jelenlétében, ek-

képen kezdé gyenge hangon utolsó beszédét: Az Ég hozta hozzám édes Rényim! az Úr engem nem ismert-fel; — én Lorányi, a' szerencsétlen Lorányi vagyok! Ekkor elbeszélvén rémült feleségének igazi állapotját, tőle csalásáért bocsánatot kért. Ekkor tudtam-meg, hogy szerencsétlensége után eltűnván, magát vadásznak adta-ki, tanúbizonyság-levelet írván maga magának, mellyben Rejtegi Józsefnek 's nőtelennek nevezte magát. Másfél esztendő múlva, egy nem eléggé vigyázó Lelkipásztor mostani feleségével összeeskette, 's ő feltette magában, hogy soha mostani állapotja' homályából ki nem lép. Hallotta, folytatá tovább, mentésében tett szerencsém, hallotta felszabadíttatását; de Hánija' szerelme annyira nem kívántatta véle hajdani állapotja' visszanyerését, hogy csak első felesége' bizonytalansága 's megkötöttése nyugtalanítá, mert a' tudósításokban, melyeket azolta gondosan olvasott, sehol sem találta meghívattatását. Bocsánatot kért első feleségétől; Hániját véle elhozott pénzének 's jószágának, Júliát az otthon maradtaknak tette örökösivé, 's ezen akarattját, a' reggelre érkezett Erdömester, Orvos, Tisztartó, Fiscalis és én előttem, annak módja szerint megerősítette. Délelőtti tíz órára kimúlt. Gyermekei nincsenek. Felesége vígasztalhatatlan. Temetését elvárom; 's sietek haza felé ezen helyről, melly borzasztó történeteivel lelkemet megrázkodtatta. Ha

lehet a' szegény özvegyet reábeszélem a' hozzánk költözésre. Közölje édes Bátyám, otlévő özvegyével vigyázóan ezeket, 's engem szeressen addig is, míg annak vígasztalásában, magam is személyesen társ lehetek.

Patakként ömlő könnyekkel siratta a' nemesszívű Lorányiné szerencsétlen férje' halálát; megengedett neki elhagyattatásáért, meg, nyilvánvaló megvetetéséért is. Rendeléseket tett férje' temettetése 's rangjához illő Requiemje felől; 's a' gyászban még kellemebb özvegy, nyugtalan szív-dobogással várta Rényi' megérkezését.

Váry és Páter Antal különböző érzésekkel várták az eddig titkolódzó menyecske szíve' kinyílását. Megérkezett nem sokára Rényi. A' véletlen történet sokat változtatott Lorányiné iránt való magaviseletében, sokat Lorányinéban is ő iránta. Most gyakrabban járt hozzája, szabadabb leve társalkodása, 's foganatosak valának vígasztalásai. Lorányiné, Rényi jelenléte nélkül bús, csudálatos, erkölcsös, ennek társaságában nyugodt, szelid 's kellemetes volt; úgy hogy mire a' gyász hónapok elmúlnak, közöttök a' háladatosság barátsággá, ez pedig megvallott szerelemmé változék. De tovább, egy véletlen történet nélkül, talán nem is jutottak volna.

Azon tudományos - kerület' Iskolai - igazgatója, hol Rényi a' törvények' akadémiai Professora volt, ennek még Diós-Győrön létében meghalálozott. Sokan keresték a' megürült hivatalt. Báró Koronay' unszolására Rényi is benyújtotta szemérmes kérelmét, 's minő lett csudálkozása, midőn a' jövő iskolai esztendő' kezdete előtt megjött a' Felségtől, Rényinek kineveztetése. Most már nyilvánban jelentette, az eddig tartózkodó Director, Lorányinénaál, szíve' kívánságát, 's a' csuda szépségű, ritka pallérozású gazdag özvegy, még az Advent előtt a' szerencsés Rényi feleségévé leve. Váry és Páter Antal, egymás kezét megszorítván, ezzel váltak-el a' lakodalom' estvéjén: meglett, a' mit jövendőtünk; — 's könnyen el lehet gondolni, hogy nem egyformán örvendett mind a' kettő jövendölése' bételésén.

Volt azon városban, hol a' boldogult Lorányi lakott egy Ruppi nevezetű Gróf, ki a' Külföldről szakadván oda, Grófi rangjához illő költségeit, több szerencse-vitézeinek példájokra, tíz körmével a' Fortuna Istenaszszony templomában a' Fáró-asztalnál keresgette. E' mellett, az egész város' mulattatója, ujság-hordója 's bírálója vala; 's bár characterében több fogyatkozások tudva valának is, de a' nem ismerők előtt szemfényvesztő rangja, az ismerősök előtt mindég kész bankja, bejáróvá, tűrhetővé tették. Lorányi is, min

gazdag nőtelen, társaságában gyakran volt, 's véle amolyan nagy világbeli pajtáságot tartott, több Nemeseink' szokása szerint, kik midőn kimért tisztelkedéssel korlátolják-bé magokat érdemes olyan egyforma hazafiak előtt, kiket a' szerencse náloknál kevesebb testi jókkal áldott-meg, nyereségeknek tartják olyan nagyrangúak által tégettetni magokat, kik a' születéssel rajtok maradt névnél egyébbel nem dicsekedhetnek. Lorányi megházasodván, Ruppitól megvonta magát. Ez megsértésnek tartván ezt, de fájlalván is bankjának ezen hátravonulás miatt esett csorbulását, azzal állotta boszszúját, hogy Lorányit, mint paraszt feleségföltöt minden nagy házakuál neveltségessé tette. Soká ment ez Lorányi tudta nélkül: egyszer csak azt veszi ez észre, hogy az egész város őtet csipkedi, és miért? mert Gróf Ruppit, sok olyas véle, a' Lorányi és felesége' társaságában történt anekdotákat beszéllett, melyek ezt világossá, 's a' Lorányi tőle lett elvonulását természetessé tették. Megtudván ezt Lorányi, szégyenletében mérgében, magát felejtve, Ruppit egy társaságban meghazudtolván, szemtől-szembe öszvegazolja. Ez becsületét, mely az ilyes Uraknál, egy golyóbissal vagy kardal ejtett seb által helyrehozódik, keresvén, Lorányit kihívja, melyet ez elfogad. Pisztolyra lévén a' bajnívás, Lorányi Ruppit az első lövésre úgy teríti földre, hogy nyomban szörnyű halált holt. Lorányi,

különben is csak pénzből álló jószágának nagyobb részével eltűnt. Ruppi' halála, Lorányira büntető-pört vont, melyet Ruppinak, az élteőbb 's játékosabb Dámák között lévő pártolói egész befolyásokkal annyira sürgettek, hogy ha a' derék Rényi, a' magára hagyott aszszony' ügyét felvállalván, Lorányi' mentségét hatalmasan nem folytatja, Lorányi bizonyosan el nem került volna a' terhes büntetést; de így minden törvénszékek előtt ártatlannak találtatott, 's a' várt büntetéshez képest, csekély fenyítésnél egyéb terheltetést nem kapott.

Sok ellenséget szerze magának ezzel a' különben is bizonytalan eredetű Rényi. Mérgelődött ellene, az említett mulattatójoktól megfosztatott Dámák' karja, 's ezen mérgelődés engesztelhetetlen gyűlölséggé vált, Rényinek későbbi új hivatála 's boldog házassága által nyert szerencsében. Nem tudtak személyében semmi kivétőt találni, születésének 's eredetének kellett tehát erre okot szolgáltatni. Teli lett az egész város Rényi' házassága után azon hírrrel, hogy ő egy parasztnak fija, 's következőleg hogy ő nemtelen. Egek! mit kelle feleségének kiállani ezen hír miatt mindenfelé; de rágalmazásnak vélvén az egész dolgot, azt hallatlaná tette 's már kezdett is hozzá törödni, midőn férjének egy újabb tiszteltetése, reá újabb bajokat vont. Rényit mint embert becsülte, tisztelte pedig és szerette

mint Professort utóbb mint Directort, nemcsak a' Fő Ispán, de az egész Megye' közönsége; azért is ötet házassága' hetedik hónapjában, bár távol vala, azon Megyének köz-gyűlésében Tábla-Bírónak nevezé-ki a' derék Fő Kormányzó. Megtudván ezt előre ellenségei, rajta következő szégyent ejtettek. A' kineveztetés' alkalmatosságával felállott a' Megye' Fő-Ügyésze 's tisztelettel protestála ellene, azt állítván hogy Rényi' nemessége bizonytalan, legalább a' Megyében tudva nincs. Erre egy Tábla-Bíró, ki éltes élete párjával együtt Ruppiban legtöbbet vesztett, 's így Rényit legmérgesebben gyűlölte, felállta, 's közönségesen kinyilatkoztatá, hogy ő Rényit jól ismeri, hogy Rényi azon helységről való hol ő is közbirtokos, hogy Rényi egy ottani Uraság Tisztjének fija, ki az ő bizonyos tudása szerint keresztelt Zsidó vala, 's hajdani Tugend nevét, a' keresztségben változtatta Rényinek. Erre nem lévén semmi ellenmondás, a' nemesszívű Fő-Ispán kéntelen vala szavát visszahúzni. Rényi ekkor, iskolák' vizsgálására távol vala, 's még néhány hetekig szándékozék odamaradni, ha Páter Antaltól ezen rövid levelet nem vette volna:

»Siessen kedves Barátom, a' mint siethet, hogy kedves feleségét még életben találhassa.«

Sietett Rényi a' villám 'szárnyain, de későn. — Szelenczy Júliát életben nem találta. A' férjén esett

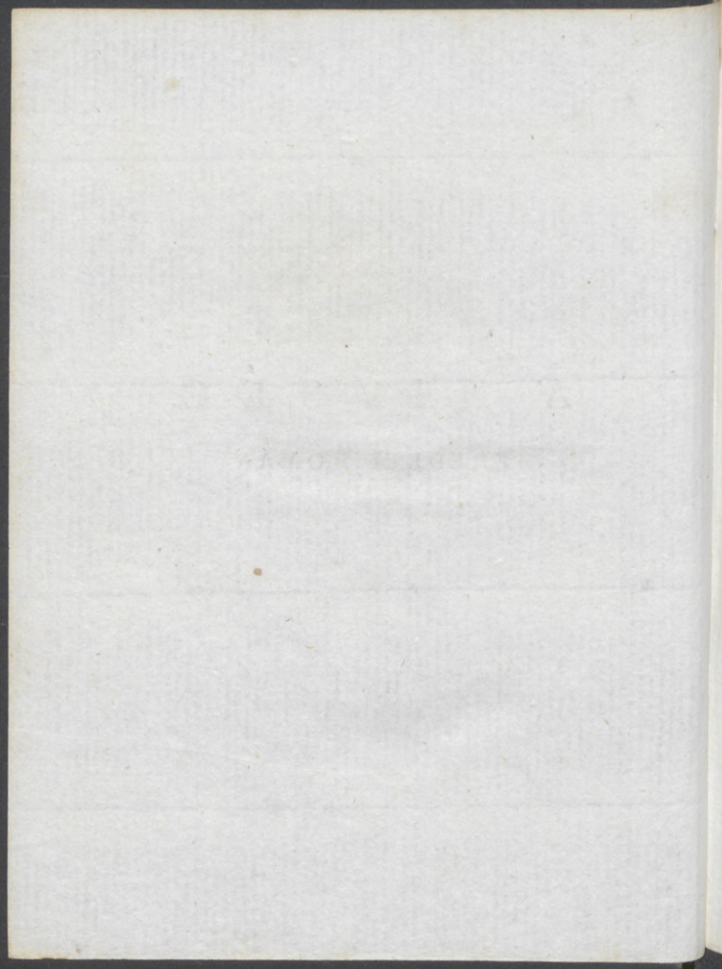
gyalázat, a' különben is nagyralátó aszszony' gyenge és könnyen ingerelhető inait annyira meg hatotta, hogy a' korán szülés' kínjaiban kimúlt. Csalárdnak vélt férjének, utolsó pillantatiban a' legérzékenyebb szívvel megengede. Hijába mentette-ki későbbben magát Rényi, hijába mutatta-meg, hogy ő ugyan azon Tugend nevet viselt keresztelt Tisztartó' fogadott fija, de származására nézve ugyan tagadhatatlan nemes familiából való, és a' gazdag gyermektelen Tisztartótól csupán neveknek egyformasága kedvéért fogadtatott-fel; hijába nyert a' gyalázó Tábla-Bírón méltó elégtételt; hijába lett Tábla-Bíróvá: szerette Júliája, ezeknek tanúja nem lehet. Számos esztendei vígasztalhatatlan keserűségben használt még Rényi hazájának, 's eltemetvén elébb két házi öreg barátjait, megérhette, hogy Lorányi' második felesége szerencsésen férhez ment, 's ennek ápolgató karjai között adá-ki Júliájáért epekedő lelkét.

PAP GÁBOR.

A' H I V S É G.

EREDETI ROMÁN.

E M I L.

(Egy messzre nyúló nyiresben képzelődve bolyong magán egy szép tavaszi reggel).

Az éj virágyos erdeinkre, mint
Ezernyi szem brilántokat, sűrűn
Lövellte a' csilámló harmatot.
Kiért az életet magasztalám —
Kit egykor én nagyobbra tudhaték
Becsülni, mint világi fényt 's aranyt —
Lucinda — csendes éjben adta - ált'
Lelkét szelíden a' nagy Ég' Urának:
Bizonnyal őt siratta most az éj,
Füvekre fákra szórva könnyeit.

(Zokogást hall, melly után nyomozódván, lépésit halkal téve megy előbbre).

Minő sebes szivet jelent e' hang!
Tálam egy őz van ott a' tüske közt,
'S lövés esett szegényen; omladó
Vércsepjeit zokogva nyalja tám!

(Megpillantja Eleket egy hárs alatt, hova közel egy sziklaürt lát, 's megdöbben).

Egek! leroskadok. — Hová juték? —
Ki az? —

E L E K (észrevéve Emilt).

Ne félj, ne — Ifju! jöjj felém:
 E' köntös és ezüst - szakál ijeszt;
 De gyilkolást nem ismer agg karom.
 Kinek világi jó 's öröm jutott,
 Irigyje nem valék 's leszek soha;
 Ha kit pedig sulyos csapás emészt,
 Ma könnyet ejt beült szemem neki.
 Sok illy tavaszt virítni láttam én,
 Mióta erre senki sem talált;
 Azért, ha itt leülsz 's kihallgatod —
 Neked nyitom - meg e' dagad'tt kebelt:
 Te ifju vagy, tanulj. Jer, ülj ide!

E M I L

(megilletődve Elekhez fordúl).

Ki sorsa' sújtoló bilincseit
 Viselni szokja, félni nem tud az.
 Nincs már a' mit lehetne féltennem.
 Ki látna téged, és ne futna - el?
 De bánatos szived' keserveit
 Ha nálam öntheted - ki, jó Öreg!
 E' bús kebel kitárva részt veend. (Leül.)

E L E K.

Előbb nevelte itt a' lombokon
 Siralmam' egy kis árva gerlicze.
 Szegény! talám szerelme' sorsosa

Ragadtatott örökre tőle el,
 Azért busonga; nem találja — nincs,
 Kivel frigyét a' csók pecsételé.
 Elméllvé hallgatám - ki jajjait,
 Előmbe tünt virágkorom, feszült
 Az érzelem, 's alélva döltem - el. —
 Maradj velem, Fijam! maradj velem;
 Ha illetődve hallgatod bajom',
 Az Ég adott valómnak orvosúl.

E M I L.

De hátha olly kin az, minő enyém?
 Vigasztalásra képtelen leszek —
 'S ezer sebet szakaszt - fel úgy szavad.

E L E K.

Barátom! én öreg vagyok; te még
 Ifjontan annyi bút nem érhetél.
 Tizenhat évek és kilencz havak
 Lefolydogáltak ifju éltemen,
 Midőn a' szép Otill szemembe tünt;
 Nekem csak ő teremtetett vala,
 'S az ő szivét viszont csak én birám.
 Viráguton haladva értük - el
 Az olly dicső határt mi boldogok,
 Hol angyalíta minket a' Halandó.
 Az én atyám 's Otill' szüléi nagy
 Haragban éltek; egy falut lakánk,

'S tilalmazák szerelmeinket ők.
 Fonák dolog pedig, parancsokat
 Elébe - adni a' szerelmnek , úgy ,
 Hogy egy kicsinyt se véttsen az soha.
 Ki várhat olly erőszakot , hogy a'
 Legédesebb gyümölcsiéért ne is
 Kivánjuk azt az égkegyelte fát,
 A' mellyet itt alant hoz Édenünk ?
 Szülék' tilalmait , ha szentek is —
 Gyakorta semmisíti a' szerelm.
 Mi is sok izbe' titkosan füzénk
 Az új remény' dicső virágait ;
 Egyegy kis ellopott idő nekünk
 Kivánatos kegyelt fűszer vala.

De nincsen olly finom selyem - fonál ,
 Napot hogy az ne látna itt soha :
 Atyám 's Otill' szüléi kém után
 Tudák , hogy öszvejárt a' lyán velem.
 Legottan elrekesztetett az ut ,
 'S egymást mi már soká nem láthatánk.
 Reményem elveszett örökre most ;
 Szerettem Angyalomnak irtam , és
 Vándorbotom' vevém , 's az Istenek'
 Kegyére bizva sorsom' — eljövék.
 Sokáig így körülbolyongtam én ,
 De végre egy Üreglakót lelék :

Xavér neven hivattatá magát,
 E' sziklatér adott lakást neki,
 Körüle szép fejér juhok 's vidám
 Gidák legelve szökdélének itt;
 Sokan kegyelve tisztelék; el - el
 Jövének olly Szerelmesek, kiket,
 Mint engem is, a' sors' dagályja vérzett.
 Felirta mindenik' nevét 's lakát,
 'S a' tőle megnyugodva elmenőt
 Vigasztaló beszéddel oktató.

Örülve vett magához engem, és
 Együtt lakánk az ősz Xavérrel itt.
 'S hat évek' elfolyásakor, midőn
 Atyám (igy hivatam őt) magán vala,
 Rezegve jött lakunkba egy személy,
 Kisírt szelíd vonási voltanak,
 'S atyám előtt imigy panaszkodott:
 »Egy árva lyán vagyok; bocsáss, Öreg!
 »Ha csenedet zavarja létem itt:
 »A' nap' sugári tűznek erre be,
 »Világínál belépni úgy merék.
 »Juh - bégetés után jövék ide.
 »Hat év előtt szivem rokon felét
 »Vesztém - el; a' szüléi tisztelet
 »Nem engedé hazámat hagyni - el,
 »Azért nem is mehettem - el vele —

»S kivándorolt, ki — mély bujában ő.

»Utóbb szüléim elhalának; ah!

»Sem ök, se Kedvesem, birásomon!

»Jaj! árva, földig árva lettem én.

»Kiváltaná, ki — jó szüléimet

»E' vér; de föld nem adja - vissza már.

»Elek talám csak él: ígérte, hogy

»Örök magányba vonja - bé magát,

»S enyém maradni kész; azért futom

»A' föld' komor határait. Ha él,

»S az Ég őt feltalálnom engedi —

»Lehúnyt napom kitűnik újra még”

E' szóra egy eperjfüzérrel én

Betoppanám; Otill megismere,

Reám simúlt, köszönte csókival;

Szivemre gyomtam őt, 's lihegve szóllt:

»Elek hivem vagy? — Én hived vagyok!”

»»Halálomig hived!”” Feleltem én.

Meleg könyűkkel áztotott; ledőlt

Egy új gyepágyra, 's ott aludt - el ő;

De, hajh! kipattan e' kebel! — el úgy

Aludt, hogy édes élte megszűne. (Sir.)

E N I L.

Elég; — elég; — szivembe' már szavad

Ezer nyilat megingatott; — elég!

(Hönnyez.)

E L E K.

De szánj-meg, Ifju! lásd: Otil helyett
 Igy árva most magam levék. Xavér
 Kihalt, kevés időre; jégszemét
 Magam nyomám-be. Felkötém hideg
 Állát, 's azon gödörbe tettem őt,
 A' mellyet élte' hajlatán velem
 Vidámon ása, illy szavak között:
 »Elérve száz telet 's meleg nyarat,
 »Kezemremegve hányom ezt a' sirt.
 »Örülve éltem; édesen haladt
 »Az első kisdédévem, ősz-korig.
 »Nagyon becsülöm én e' hantokat;
 »De tudva, mást ha sújtva sarczolék,
 »S kajáni dölyf tetézte kedvemet,
 »E' sirba készülő porom soha
 »Ne leljen abban enyhet; Orkuszig
 »Repítse egy szemig dühös vihar!«

De lásd: szelíd nyugalm takarja őt;
 Irigylem, o irigylem enyhelyét!
 Csudálkozol magadban, elhiszem,
 Hogy engem annyi bú nem ölt-le még.
 Nem is szilaj keményedés, oka;
 De mint a' nedvefogyta tölgy soká
 Megáll erős tövén, — lesújtatott
 Reményem' óta ferjfi-termetem

Lefosztva is — sok évre nyúlt - ki már.
 Ki félszeg, az hanyatlik olly hamar ;
 Ha terhe van, se roskad a' Derék.

E M I L.

Szivemszerette jó Öreg! ne várd,
 Hogy én, ki mint te, olyan enyhre vágy ;
 Neked talám vigasztalód legyek.
 Megenyhül annyi sok bajunk, midőn
 Kimondjuk azt, 's könyűket önthetünk ;
 Azért, ha rám figyelsz, keservemet
 Veled fogom közölni én is itt.

E L E K.

No jól! — Jerünk előbb lakomba most.
 Maradj velem tovább is ; a' mit e'
 Kör ad : gyümölcsem és kövér tejem
 Elég van ott ; megosztom azt veled.

(Mennek a' sziklaür felé.)

Hollóm is itt cseveg ; tekintsd - meg őt :
 Kicsinyke volt, mikor kezemre jött ;
 Felém hozá egy róka, azt ez akkor
 Ijedve elhagyá ; behoztam, és
 Az óta itt velem lakik, — tanúl,
 'S ki tudja már dadogni ezt : Ne sirj.

E M I L.

Derék madár. Lehet szeretni őt.

(Beérnek a' barlangba.)

E L E K.

E' sziklaúr magányom énnekem,
'S legédesebb világi birtokom.

E M I L.

De benne martalékja nem levél
Vadoknak? o csudállak én, Öreg!

E L E K.

Dicső karok kegyelve védik ezt.
Elődöm is sokáig itt lakott,
'S nyugalma nem zavartatott soha.
Világ' zaját nem ismerem. Ha búm
Van, ezt Irigy sokítani képtelen;
'S így azt könyebben is felejthetem.
Maradj velem, ha tetszik; és neved —
Hazád — mi? hol van? add-elő nekem.

E M I L.

Szomorfi ős - Emil kereszt - nevem.
Hazám Sijó' kigyózva csergedő
Vizén felyül van: itt lakott közel
Lucinda is, szivem' kegyes fele. —
Veled maradni kész vagyok; de őt,
Jaj! őt el én felejteni nem tudom.
Eránta hő szerelmem — esküszöm —
Velem fog élni halni.

E L E K.

A' mit itt

Lelünk, azonnal elveszejtjük azt;
Alig nyíl a' virág, 's elaszni kezd.

E M I L.

Örülni kezdtem, és ma már sirok!

(Mind ketten zogoknak. Nesz hallatik.)

E L E K (halkal).

Ha!!! láb kopog felénk, Emil! Ha! — Ha! —

(Hallgatóznak, 's hozzájok egy Idegen lép-be.)

Ki vagy? lakom sötét, de sejtem azt
Homályban is, hogy ember állt-meg itt.
Ki vagy? soká ne háboríts — — Felelj!

I D E G E N (rebegve.)

Egy elhagyott búverte lyán vagyok.
Tanács után egy ősz Üreglakót
Jövök keresni, a' kihez sokan
Kesergve indulának és vigan
Bocsátatának - el viszont haza.

E L E K.

Lakott ez ūrben egy Öreg, kihez
Ha tönkre tett reményü is, de hiv
Szerelmes érkezett, — irásiból
Sok izben értesíte szenvedőt.

L Y Á N.

Nem él tehát? No így temetve van
Reményem is. — Hijába fáradék!

(Az égre néz 's viszont földre szegezi szemeit.)

E L E K.

Kihalt szegény; magam lakom. 'S ma már
Nem él az ember olly román - időt.
Az óta nem keresnek engem itt.
Elődjeink' szakálla nem lebeg
Melyünkön; o talám szívünk azok'
Hívségöket se bírja! — — Szóllj tovább.

L Y Á N (bátorodva.)

Ha gyermek a' világra jött, azon
Vigadni szoknak úgy - e sorsosink?
De nem születtem én öröme — hajh!
Nekem midőn anyám lételt adott,
Miattam elfogyott lehellete:
Reám első csókját se nyomhatá,
Melyére nem szoríthatott soha,
Tejét nem ittam, őt nem ismerém.
Atyám ezen megilletődve, mint
A' féregette tölgyfa, száradott,
'S kiszállt kevés időre lelke is,
Rokon - kezekre kelle jutnom így:
Keresztatyám nevelt - fel; ő akart
Egy Urnak adni férjhez engemet,

Ki sok vagyonnak, annyival kevésb
 Dicső tulajdonoknak Ura volt ;
 Amaz silány előttem : ezt viszont
 Nagyon tudom becsülni férjfiban, —
 Emil azért nyeré szerelmem' el.
 Azon valódi férjfi rény ragyog :
 Komoly de édes a' tekintete,
 Szelíd vonása arczain sokat
 Igérve, ritka szellemet mutat. —
 Hogy én a' renyhe Gazdagon kiadtam,
 'S örök hivemnek hirdetem Emilt,
 Boszúlva tettemet kereszt - szülém
 Magával egy rokonhoz elvive,
 Ki engem újra így erőltetett :
 »Uradnak azt fogadd - el a' ki kért,
 »Lucinda! sok vagyonja, pénze van ;
 »Magadnak is, van ősi birtokod,
 »A' sok Szegény imádni fog titek'."

»»Szivet szivért adok. Szerelmemet
 »»Hiú arany beválni képtelen,
 »»'S bilincsre ér'tte nem teszem magam'.
 »»Honunk embert eladni tiltja ; 's én
 »»Legyek, ki pénzen adja - el magát?
 »»Szivet szivért adok. — Sem én soha —
 »»Hogy a' Szegény előmbe rogyjon, és
 »»Imádjon engem : azt nem engedem.

»A' jó Szegényt becsülni szoktam ; öt
 »Segítem a' kevésből is , nekem
 »Barátim ők is.»” Így feleltem én.

Emilnek azt adák azonban ők
 Hirül , hogy én kimultam ; ő ezen
 Magát a' búnak adva elhagyá
 Lakát ; de ezt kitudtam : ángyamat
 Magát hagyám , 's szarándoká levék. —
 Csak élne még az a' derék Öreg,
 Kihez folyamni jöttem ennyire ;
 Ki sorsomat könyvébe jegyzené,
 'S ha még Emilt az égi végzetek
 Hozzá vezérlenék , találna itt
 Vigasztalást , 's fellelne még utóbb.
 Mert hidd , Emil szivembe zárva van ,
 'S reménylem : ő se hivtelen — nem , ő. —
 Kün egy madár reményt sugallt belém
 »Ne sirj” szavával ; ámde mit tegyek ?,
 Az egy vigasztalánd halálomig :
 Hivek valánk , hivek vagyunk , leszünk.

E L E K .

Ki hiv — dicső nagy Istenéhez , a'
 Királyhoz és Hazához , ugy egyéb
 Barátihoz , — jutalmra érdemes.
 Szerencse rád mosolygva hordoz itt :
 Tiéd az Érisz - alma ; megnyeréd

Emilt legédesebb jutalmadat,
A' kit te úgy szeretsz, dicső Lucinda!

(Mefogja Lucinda' kezét, s' a' szugolyban nyugtalankodó Emilhez
vezetvén, ki mennek a' világosra.)

Lucinda! itt Emiled! és neked
Emíl! Lucinda — béred. — Éljetek!!!

(Emil és Lucinda egymást áltölelve csókok közt elájulnak. Elek
érzékenyen sir.)

EMIL (kevéssé feleszméllve.)

Sokat kiálltam ér'tted, Édesem!
De hála! Küzdni hajjal édes úgy,
Ha könnyeink öröme válnak - el.

LUCINDA (akadozva.)

Egyetlenegy — — — Emilem — — — Angyalom!

ELEK (félre.)

Öreg koromban olly nap ez nekem,
Minőt talám nem érek itt soha.

(A' Szeretőkhez fordul.)

Együtt ti még sokáig éljete; ;
De boldogabb időkre mint Elek.
Ha vizatértek ősi házatokba:
Örökre hő sziv és elégedés
Legyen fűszer tinéktek itt alatt.

EMIL (Elekhez.)

Az Ég legyen tovább is öröd itt,
'S fizesse - meg baráti téteted.

Nem is bucsúzom én te tőled el.
Enyém szived, 's szívem tiéd marad.

LUCINDA (Elekhez.)

Örökre foglak áldni, ősz Elek!
De hagyd - el e' vadon magányodat.
Jer, és maradj velünk, míg élni fogsz.
Magad vagy itt: ha élted elrepül,
O jámbor Ősz! ki nyomja - bé szemed? 'S
'S ki ássa földbe testedet?

ELEK (sűrűn könnyezve.)

Ne hívj,

Lucinda! a' ki míg csak élt, hivem
Maradt, — porához is hiv lészek én.
(A' két Szeretők két felől Elek' nyakára borúltak 's egymást mind
hárman forrón csókólják.)

LUCINDA (Elekhez.)

Az Ég legyen jutalmazód! Emílt
Te általad birom csak — —

ELEK (zokogva.)

Éljetek!!!

(A' két fiatalok Elekkel még egyszer kezet fogván, karjaikat egymá-
séba kapcsolva, könnyezve elmennek.)

ELEK (egyedül.)

Magam vagyok. 'S hah! tám magam leszek,
Mig pislogó éltem nem alszik - el.
Kevés Emíl, kevés Lucinda van! —

Két hamveder van itt: Xavér 's Otill
Nyugosznak édesen azokban. O!
Emil a' Kedvesét ölelve él;
Enyémmel én kevésig élheték,
Kit a' hideg porába' tisztelek. —
Kevés idő van hátra még nekem;
De addig is megörzöm e' helyet,
Otill porában is magasztalom:
'S ha még egy köny jöhet szememre csak;
Sirjára ejtem azt is: ott halok.

N. A. KISS SÁMUEL.

H O R Á T Z

A' MAJOROSÁHOZ.

Gazdája erdőmnek, és az engemet
 Magamnak vissz'adó Szabínumomnak,
 Melly néked mind kicsiny, mind rossz; pedig
 Az egykor öt tűzhellyel kérkedék,
 És öt öreg lakóját szokta volt
 Variának czéhe közzé küldeni:
 Jer, nézzük - el, kettőnk közzül ki lát
 Jobban dolgához: a' gyomtól, tövistől,
 Te tartod é tisztábban holdjaimat,
 Vagy szívemet magam? 's a' birtok áll e
 Jobb karban, avvagy a' jószág' ura?
 A' mi engem illet, ámbár Lámiám,
 Ki testvérenek megholtán keserg,
 'S vigasztalás nélkül siránkozik,
 Rómába zárt - el, 's nem bocsát: de szívem,
 De lelkem szüntelen' mezőre vonsz,
 'S áltörni vágy az ellenző verőczén.

Boldognak én azt vallom, a' ki kinn
 Lakik, te a' ki benn; 's így nem csuda,

Hogy a' ki irigyli a' más sorsát, gyűlölje
 Azt a' mi néki lön. Kábák te is,
 És én is, a' békételenkedés'
 Vétkét a' helyre toljuk! A' hiba
 Sajat szivünkben fészkel, melly magából
 Ki nem röpülhet. Eggykor házi-szolgám
 Miként ahítád, hogy mezőre juss!
 Most ott vagy, és a' Várost, fördejit,
 Lármás játékait sohajtozod.
 Én mindég egy vagyok; 's hány ízbe látád,
 Melly nehezen hagyám - el kis szugom',
 Midőn a' gyűlölt dolgok béhivának.
 Nem egyet kedvelünk, 's innen jön a'
 Külömbözés közöttem és közötted.
 Mert a' miket te pusztá rútvadonnak
 Hívsz, az nekem, 's a' kik hozzám hasonlók,
 Felette kedves táj; nem szép viszont
 A' mit te szépnek mondasz. Látom én,
 Tenéked lyánykák 's koresma kellenének,
 'S azért sohajtgatsz a' Város felé;
 És hogy szugom szőlőt csak akkor érlel,
 Midőn töményt és borsot fog; hogy itt
 Sohol nincs csapszék, melly bort öntene,
 Nincsen dudás czurhócska, a' kinek
 Döngése alatt a' földet nyögtethessed.
 Munkád azonban nem kevés: kapát vár

A' már rég olta fel nem tört göröngy;
 Tikkadt bikád' fris lombbal kell hizlalnod;
 'S ama' patak, hogy el ne únd magad',
 Midőn a' zápor felduzzasztja, gátra
 Mindég új gátot kíván, mert külömben
 Iszappal hordja - bé sík rétedet.

De halld tovább, mi fúvat itt velünk
 Kétféle nótát: Én szint úgy tudom
 A' szép időt, mint jó magad, midőn
 Hozzám könyűcske köntös, 's illatos haj
 Illettenek; midőn a' telhetetlen
 Szép Cynaránál még béretlen is
 Kedves valék, 's nekem nem volt nehéz
 A' vígadók közt, fényes nappal olta
 Kivirradtáig, egyg üveg Falernumit
 A' más után magamba töltögetni.
 De most a' kurta vacsorácska kedves,
 És az, ha végig nyúlván a' patak'
 Szélén, a' fűben elszunnyadhatok.
 Én nem pirúlok hogy kedves vala
 A' játék egykor nékem is: de azt
 Illő vala egyszer végtére abba hagynom.
 Kis birtokomra ott nem pislít irigy szem;
 Kegyes fogakkal csendes éltemet
 Ott senki nem marczonglja, mérgecsíti.

A' legnagyobb rossz a' mit várhatok
Szomszédimtól, abban áll, hogy midőn
Földemről hányom a' követ, göröngyöt,
A' gondos gazdán minden mosolyog.
Tenéked eggyszer a' nagy Róma ül
Agyadban; ott készebb vagy a' cselédek'
Konczát rágcsálni, mint itt kényen élni.
Ellenben ők tenéked azt irigylik,
Hogy erdő, hogy kert, hogy nyáj itt tiéd.
Bimbónak hám kell, járom kell Cziczának.
Legjobb, úgy vélem, hogy ha minden azt
Üzkéli, a' mit tud, és, ha kedvvel űzi.

HAZINCZY FERENCZ.

A' B E T E G H A J Ó S.

(1816. a' Dunán).

Indulj, hajóm! hozz kincseket.
 Ez a' hely nem hazád néked,
 Könnyü a' te köteléked,
 Feloldnak 's ujj partokra szállsz.
 Engem de más kötelék tart,
 'S lelkem szivem csak e' kis part'
 Szélén leng, bár velem Belgrád alatt uszkálsz.
 Indulj, hajóm! hozz kincseket.

Isten velünk! Imádkozzunk:
 »Ti Dunanimfák! hogyha jó
 »Embereké ez a' hajó,
 »Károktól' hát megójjátok;
 »'S osztán, mig én a' szélvészek
 »Közt Czillitől távol lések,
 »Ötet barátjához híven megtartsátok.«
 Isten velünk! Induljunk már.

Győr, egygyetlen, Istenhozzád!
 Mig nézhetem toronyjaid'
 Kereszteit, csillagait,
 Még érezek könnyebbséget :
 De nem sokára hijába
 Nézek a' Nap' lenyugtába,
 'S szívem tükrében csak talállak én téged.
 Mig megjövünk, Istenhozzád!

Várok, faluk! ti eltüntök :
 A' ti csinos szép képetek
 Elmarad tőlem veletek,
 'S nem hágy maga után nyomot.
 Ah! énbennem nem olly kép van,
 Evezni itt haszontalan,
 Nem tűnik ő nekem, örökre látom ott.
 Várok, faluk! ti eltüntök.

Ne kérdjeteK, miért hallgatok.
 Nem haragszom én tirátok,
 Bár nem beszélek hozzátok,
 Szeretem én atyámfiját.
 Az én szívem' társasága
 — Titkos a' Lölkek' országa! —
 Itt van, 's mulattatja érte vágzó fiját.
 Ne kérdjeteK, miért hallgatok.

Evezz Legény; verd a' habot!
Hornyolja a' vizet a' szél,
Reng a' hajó, a' Duna mély,
Hullámi vernek zuhognak.
Szóllj, szóllj, te kedves énekem!
Illyen zaj kell most énnekem;
Mert ittben még erősb hullámok zajognak.
Evezz Legény; verd a' habot!

Fogadjatok, Barátim, el!
Az éjjel majd álmodjátok,
Hogy szállított - ki hozzátok
Vendéget e' királyi viz.
De, oh! azt is álmodjátok,
Ti édes vidor Barátok,
Hogy karotok közé beteg szivet is visz.
Fogadjatok, Barátim, el!

EDVI ILLYÉS PÁL.

A' NEVELÉS' MÓDJAI.

Látván tünődve egy kertész hajladozni
 Derékban, egyesén nevelt gyümölcsfáját,
 Szemlátomást nézte búsan hervadozni
 Körülte tett 's reményt igérő munkáját. |

Örömmel oly fedett helyre tette volna,
 Hol ment lehetne a' szeleknek dühétől;
 De hogy beteg halvány színre ne hajolna,
 Nem vonható - meg a' szabad ég' kényyétől.

Oltalmazó karót állit hát tövébe,
 'S hogy ebben mind végig mentőre találjon,
 Oly fiatal gajjat szúr - le mellyékébe,
 Mely ott gyökért kapván, mozdúlatlan álljon.

Gyökérre kapván a' karó nem sokára,
 Növésben, testben elhagyta nevendékét,
 'S körülfogván lombos karral utoljára,
 Megóvta a' széltől kis fája' környékét.

Örülhetett már a' fa a' nap' fényével,
 Rácsorga a' zápor' zuhogó áldása,
 Élhete a' szellők' enyhítő hűssével;
 De semmi, vagy kevés még is haladása!

Ugy van! nem vett a' kis fácska segítséget!
 Mert a' gyökért kapott oltalom, mellőle
 Előle, alóla, minden nedvességet
 Ugy elszítt, hogy csaknem kóró lett belőle.

Nem való mentőnek még a' fiatal fa!
 Igy szólla a' kertész, 's a' karót kiveté,
 'S helyébe oly száraz vén ágost ásata,
 Melynek kihajtását már nem reménylheté.

Azonban a' mint az első szél' zugása
 Megrázta a' vén ág' rothadozó tövét,
 Recsegve fordúlt - ki elgyengült állása,
 'S magával elrántá oltalma' gyermekét.

Búsula a' kertész! — míg egyszer jártába'
 Látván az erdei vesszőknek életét;
 Bétette egy irtott liget' árnyékába
 Gyümölcsözésre szánt fájának veszszejét.

Itt távol a' nedvet szívó fák' tövétől,
A' szél' dühét tartó lombok' szomszédjában,
A' napnak a' szélnek józan mértékétől
Nevelve, örömet ért fiataljában.

NYÁRY.

S O N E T T E K.

THESIHEZ.

A' BARÁT.

NI -- örömmel, bájos kegyekkel
 Nyltűn szerelmünk' zsenge hajnala,
 Felhevül az érzet általa,
 'S tündér létbe röptet gyors tüzekkel;

Dúlni kezd az élet vad neszekkel,
 'S már lehúny a' béke Angyala,
 Sebz a' mit vak sorsunk forrala;
 Borzaszt, rettent szörnyű rémzetekkel.

Merre csüggedt vándor lépteid;? —
 Hol virányod hervadásra ére,
 Melly hűség törlendi könnyeid'?

Hitt Barátodnak simúlj szivére,
 Szedd körében ért gyümölcseid,
 Ő lesz egy szebb pálya' fennvezére.

K É T L É S.

Ismét hallom folytát édes szavadnak,
 Miként zajong a' bánattengere,
 Tűzvészben lángodoz a' szív' ere.
 Emléki szárnyak a' hangon ragadnak,

A' bús szemből szent vágykönyűk fakadnak,
 Gyönyörkin a' lélek lágy szendere.
 Oh lyánka! szellemem röptöt nyere,
 Feléd örvényez, engedj, a' szabadnak!

De ah — szerelmi fájdalomba tévedt
 Fehér vázak lepék a' szikla révet;
 Ne már! — Késő båtort rettenteni,

Kéjelgve hív a' zengzet' boldog árja,
 Előbb az Édent vig szerencse tárja
 'S hivét hölgy keblén boldoggá keni.

S Z E R E L E M.

Kény, 's fájdalom keblem' meghittjei!
 Szivemre töletek bú-kéj szivárog,
 Kinomnak élek és bájhonba járok.
 Kiért e' láng? — Kiért e' mennyei?

Ha kény ez: honnan a' kin' törei?
 Ha kin: miért jók a' lövelt sugárok?
 Miért kellők ez ellenségi párok?
 Mik ők? nem e Ámor követjei? —

Viaskodó tűz lágy kegyelmi béke,
 Teremtőleg kívül 's benn Édeni
 Világot képesek felkölteni;

A' nagy teremtés e' frigynek vidéke,
 Vezérlobján az égbe villanok,
 Nélküle — porba vissza rohanok.

S Ö T É T S É G.

Csendben tünődve múlik éjjelem,
 Szomjas vágyam' sűrű könnyüm itatja;
 Békével nyil a' mély sir ormozatja,
 'S örömtelen pályám elégelem.

Forró lelkemben bájarczod lelem;
 Mosolygsz, 's szemed derengő villanatja
 Bájol, 's eszem szivem hozzád ragadja,
 'S magam' rég esdett czélnál képzelem.

Fogadni vágynak keblem, karjaim:
 Te intve eltűnsz 's gúnylod kinjaim'.
 Éltemben a' szent-szép-et nélkülöztem.

Szív érezd, száj ne vald panasszaim;
 Ez üdves zaj közé önként eveztem.
 Orcán zajongj könnyebb szívelni vesztem'.

H A Z Á M.

Hogy e' föld nem Hazám sirtam zokogva;
 Sötét órájim búkba tűntenek,
 Képzésim nyílt környékbe vittének:
 Belé röpülve szív-'s örömlobogva.

Szemedben láttam a' mennyet ragyogva,
 Lehúnytak álmain a' kegyetlenek;
 És bájid holtba lelket szűltenek:
 Hogy e' föld a' Hazám véltem buzogva.

Üdvezni új természet jött-elő.
 Éltet fuvalla rám minden lehellet,
 Szorúlt melyembe száz világ szökелlett.

Jövő, Jelen, Múlt, egymást ölelő
 Háróm testvér lőn; a' sors ezt tudatta;
 'S hogy e' föld már Hazám hiszem miatta.

A Z E L S Ő C S Ó K.

Lassú sohaj lágyan röpült felém,
 Gyönyört lövelt villám szemek sugára,
 Tied! súg a' kegyes leány, 's szavára
 Hű karjaimban arctűzben lelém.

Zord éjre szebb nap tündöklött elém.
 Diszelg a' mit hö vágyam sejte vára!
 Mi üdvezítő szenvedésim' ára,
 Titokzáró gyászsom' széttépdelém.

Érzésünk szent könyűkbe áradott,
 Varázsolt lelkünk egybe olvadott,
 'S ébren halál között újjá születtem. —

Vállára folytak a' selyem hajak;
 Megnyilt félénken a' forró ajak,
 A' csók lepattant, — 's ég nyilt felettem.

KOVACSÓCZY.

A' P Á S Z T O R.

Én pásztor a' mezőken,
Ez illatos mezőken,
Reád találtam ismét,
Szép rejtező leányka.
Ne, oh ne hagyj megintlen
Elveszni nagy szerencsém'.
Maradj körülöm édes
Bárány: kecséidre eskem,
Hű pásztorod leendek.

PONOBI THEWREWK JÓZSEF.

ÚJHELYI DAYKA GÁBOR' EMLÉKEZETE.

Mohos sírbolt alatt lassún enyész - el
 A Szelid Camoenák' felkent kedvese,
 A Mohos, melly keblén oly bájos erővel
 Éledt, most már a' meny' szerelmese.
 'S a' repkény - ág, melly ifjú homlokára
 Volt szánva, ledőlt hamvadó porára.

„Szelid! — nem rémitnek már szenvedések,
 Zordon lest hánya a' bús végezet.
 Nem dulják többé elő - érzések,
 Homályos bánatok sem lelkedet;
 'S a' titkos bú pályádnak zsengejébe',
 Felvitt esdeklett Seraphod' ölébe.”

Zokogjatok Pásztornék a' karámban,
 'S kik szende dalját, szendén érzitek,
 Kidőlt a' jámbor élte' hajnalában,
 Méltán hulhatnak érte könny'itek.
 Örökre elnémúlt a' Lantos' ajka,
 De nem halt - meg magyar honjába' Dayka.

VÁSÁRHELYI JÁNOS.

A Z I D E Á L O K.

Siller után *)

e' következendő előre bocsátott ajánló versekkel,
midőn azokat Klementinának elküldeném.

Oh ki nem reméllett a' szép Jókból sokat,
E' zajos földünkön rövid életében!
Ki az a' ki soha Fény - ideálokat
Ne forgatott volna fiatal keblében; ?
De idő folytával be sietve múlnak
A' sűgár színekbe öltött Ideálok;
Ha vagy homályokba előled borúlnak,
Vagy elszalni kezdenek; Te maradj - még nálók.
De ha ködök közzé úgy szálnak sebessen
Tördeltt szárnyad őket hogy ne követhesse,
Felhőben villámot jó szíved keressen,
'S mihelyt szemed azt lát, szád mindjárt zengesse.

*) Vakmerőségnek látszhatnék ezen próba - tétel Kis, Gr. Teleki, és Helmezi fordításaik után, azonban régen készült már ez, még minelőtte Kis kiadta volna verseit. Nem árt, ha bár mely remeket többen fordítanak; szintűgy becsületére válik az, az eredeti remek szerzőjének, mint használatos a' nyelvre nézve. Minden fejtől külömbkülömbféle bélyeget veszen mind a' tárgy, mind a' nyelv, mert kiki másképp' lát, másképp' érez. Az én fordításom p. o: más nemű versekben készült, mint akár a' Kisé, akár a' Gr. Telekié, akár a' Helmezié. Lássák, a' kik az effé-
léket nagyobb finomsággal érzik, mellyik vers-neme alkalmasabb a' tárgyhoz, és a' négy fordítás közzül, mellyikben lobog legin-
kább Siller' heve. Rossz bírái vagyunk enn dolgozásainknak.

Hát hit - szegve válsz - el tőlem
 Bájos repzeteiddel?
 Tartóztatlan szálsz előlem,
 Bú, gond, 's örömeiddel,
 Rep'ső éltém' arany éve;
 Semmi könny nem késlele?
 Kaszád rendén fekszik, téve,
 Idő! a' mi eltele.
 Az örökség' zúz - árjába
 Lenyargalt' perczenetek
 Oda vagytok, és hijába
 Hívlak vissza térjetek!

Kiégtek a' friss derítő
 Egemen, a' nap - szálak,
 Olvadtak a' szív feszítő
 'S szédítő Ideálak,
 Szét folyt a' méz hiedelem
 Az álom szült' tűn'tekben,
 Csak a' sok borz tövist lelem
 A' testté vált' lényekben;
 A' darabos Valóságnak
 A' tünet lön prédája,
 'S a' mit érzék Menyországnak
 Annak múla párája.

Úgy, mint hajdan fohászira
 A' márvány ölelőnek,
 Feléledett faggyaira
 Érzés jöve a' kőnek;
 Úgy karolván szerelmesen,
 Az ifjúlt' természetet,
 Szívott tőlem ez szívesen,
 Gyullasztó lehelletet,
 'S ölelgetve, mert én fülni
 Mertem mejjén, keblemen
 Ő is kezdte melegülni
 'S élni forró szívemen.

A' szót lelő néma, végre,
 Részt vőn láng - sóhajt'imban,
 Viszszált csókot a' hűségre,
 És dalolt szív - hangimban.
 Minden virág, kóró, fű, hant,
 Akkor minden élt nékem,
 Mind az enyím volt itt' alatt,
 A' világ volt vidékem.
 Az omló viz' fény - zúgása
 Nem vala érthetetlen,
 Lőn érzetim vissz' - hangzása,
 'S élt bennem bár lelketlen.

Mindenható ingerektől
 Szűk keblem duzzadoza,
 Szívem, fúvó friss szelektől
 Hajtattaték, hordoza,
 'S midőn kép', szo', hang' és tettel,
 Belsőm életre lépe,
 Mig a' bimbó - pih rejtette - el,
 Be szép volt e' föld' képe,
 Haj! mi kicsit szült 's fesele
 A' dúzs rügy a' nagy téren,
 Nem csirázott - ki a' fele,
 Az is gazzal és gyéren.

Habzó szívtől ragadtatva
 Boldog álmak' szárnyain,
 Semmi bútól tartóztatva,
 Szökék remény habjain,
 Ifjúságom' javallati
 Az Éther határhoz
 Felkapván, ég boltozati'
 Fénylő csillagzatihoz,
 Repülék a' szellőztető
 Tollakon, fel és tova,
 Hol merede ollyas tető,
 Nem hord'tak volna hova?!

Oh be könnyen tüntem , száltam ,
 A' kék egek' szélénél ,
 Hány vezetőre találtam
 Pályámnak szekerénél ?
 Tánczoltanak míg repültem
 A' levegős kísérők ,
 Úgy kínálkoztak körültem
 Mint a' mennyaszszony - kérők ,
 A' kis Ámor méz - bérével ,
 A' Sors arany - lánczával ,
 A' Dísz csillagos fényével ,
 A' Való sугárával .

De a' pálya' közepén már
 A' Társaság eltűne ,
 Hoszsúra nyúlt a' térhatár ,
 Ugrándozni megszűne ;
 A' csalárdok elhagyának ,
 A' szerencse leszállott ,
 Nem volt híve szolgálának
 Bérbe frissebbhez állott ,
 Nézd a' homály miként örül !
 A' fények mind lehúltak ,
 A' való' sугári körül ,
 Kétes felhők vonúltak .

Láttam a' dísz' koronáját
 Út - féli homlokokon
 Ragyogni, 's szent karimáját,
 Hervadni gonoszokon.
 Kurta kelet után, menten
 Elfutott a' szerelem,
 Marad't tőle mint régenten,
 Száz meg száz türedelem,
 'S mindég pusztább és pusztább lőn,
 Én magános ösvényem,
 Úgy hogy már most hó - telelőn
 Alig pislog reményem.

A' sok zajgó kísérből
 Ki marad't - meg mellettem,
 Annyi virgoncz követőkből,
 Nyugalmat kitől vettem?
 Tőled hív Társ, a' bús házig,
 Melly bajok köz't elvezet,
 Héví barátság! melly nem fázik
 'S mindég nyújt forró kezet,
 Mellyet jókor üztem, leltem,
 Melly sebeket gyógyíta,
 Mellynek mindég megfelelttem,
 Melly mindég boldogíta.

'S te munkásság, a' melly véle
 Olly szívesen kezet fogsz,
 Szív - zaj'immal melly békéle,
 Melly mindég renden forogsz;
 El nem akadsz, nem lankadol, *)
 Lassan alkotsz, de nem dönt'sz,
 A' fővényhez fővényt adol,
 'S az élet' vedréből önt'sz:
 Napot, Órát, Perczenetet
 A' múltó fárad'ságnak,
 Hogy így emelj épületet
 A' Halhatatlanságnak.

*) Mintegy látom: hogy tátják majd szemeiket ezen kitételre né-
 mely Grammatikuszaink; de akármit írtak eddig elé, füleket
 még meg nem győzték a' felől: hogy a' szintúgy szokásban
 lévő lankadol nem kellőbb hangzású, mint a' lankadsz.
 Mind így mondja a' Magyar: ádsz, mind így adsz, mind
 így adol — holott ezen íge actívum, az elébbi pedig neu-
 trum, és sem amaz, sem ez, ik-be nem végződik. A' jó hang-
 zás' természeti ösztöne hozta-bé az efféle regulátlanságokat.
 Nem minden regulátlan szokás roszzs, és nem minden regula
 kedvez a' jó hangzásnak. Esmerjük a' Rómaiaknál a' steterunt,
 vagy steterere — a' dederunt, vagy dedere — a' laudari vagy
 laudarier. Azt csak nem kívánhatják tőlem Grammatikuszaink;
 hogy tisztábbaknak tartsam akár a'j'kaikat, akár füleiket, mint
 Magyar szóllású legmiveltebb Aszszonyainkét, és nem kegyet-
 lenség-é mind a' nyelvre, mind az Írókra és Olvasókra nézve,

a' Versköltöket egy azon értelmű külömbféle kitételek' szabad-
 ságától megfosztani? Ez az egy értelmű külömbféleség, nem
 sterile abundance, mivel könnyíti mind a' folyó, mind a'
 kötött beszédben a' helyes hangzást, az az: a' mindenkori
 gondolathoz, érzéshez és szólláshoz alkalmaztatott harmóniás
 kitétel' választását. Elhíhetik nekem, hogy mindeneket figye-
 lemmel megolvastam, a' miket az ik-be végződő ígéről írtak.
 Kardos Úr' kardoskodásai szintűgy esmeretesek előttem, mint
 Révay, Beregszászy és Kassay Úr theoriáji, de sajnálva kell
 megvallanom: kívántam volna: hogy az a' sok tudomány, több
 Filozófiai és Eszthetikai lélektől lenne vezéreltetve, és igazgat-
 tatva. A' Kintiliántól kölesönözött consensus eruditorum sem
 fog rajtam, mert a' nem utolsó Grammatikusunk, az I. b. Ver-
 seghy, szintűgy, és méltán tarthatta magát eruditusnak. Szint'
 olyan szép és szükséges a' visszszonos türelemesség a' Litera-
 turában, mint akár a' Vallásban, akár a' Politikában. Nagyon
 egy oldalú gondolkodás módjára mutat tehát azon készség, melly-
 nél fogva azért tekintünk megvetőleg valakire, vagy legalább őt
 félvállról nézzük, mert hajlandó a' számos k. és s betűknek nyel-
 vünkben való mértékletes kevesítésére, a' sok naknak, neknek
 kiküszöbölésére, és az eufóniának, mikor az, az etimológiával
 össze ütközik; gyözedelmeztetésére. Illyen az is, midőn va-
 laki azt állítja: hogy ezen kitételeket a' r á cs, a' z á r, a' k á r,
 így kell mindég ejteni: arr á cs, azz á r, akk á r. Tous les
 peuples adoucissent peu, à peu úgymond egy igen nagy Kritikus:
 leur prononciation et par conséquent aussi leur Orthographe. Oly
 kevésé tudják Grammatikusaink hogyan ejtették El-Raschid
 idejében, Bagdában a' szavakat az Arabszok, mint miképp'
 ejté Cicero p. o: e' szót: usus, így-é uzusz, vagy üzüz, vagy
 üszüz? — Bajos az illyen hátra és meszsi eső nemzetek' ejtéséről

helyes ítéletet hozni. 'Az Arabszok hajdani fényne,'s, kóborlások és fosztások köz't éléneklett mostani dallaik nem vétethetnek sinór - mértékül a' Magyar nyelv' harmóniája dolgában. Még az Iliász' érdemes Fordítójának szép versei is, sok helyen folyóbbak lennének, és jobban hangzanának, ha nem csak a' h, hanem az egyéb mással - hangzók előtt is merné az a' ízcsekkét olykor megperdíteni, és ha az egyforma magokban hangzókból, valahányszor egymás mellé kerülnek, az egyiket kiszöktette, kibillentette volna. Azonban nincs mit csudálkozni Grammatikusaink' piomozó sanyarúságán, úgy ment az mindenütt — idő kell arra; hogy az eufónia gyözedelmeskedjék. Nem áll ez a' nyelv' durvaságában, vagy elpuhulásában. Az úgy nevezett elme - hatalmasok, (Kraftgenies) egy részről megzavarják és megháborítják; más részről pedig hajlékonyítják, hathatósítják, szépítik, és csinosítják a' nyelvet. Forr egy darabig a' zajgás, de végre minden csilapatra simúl. Az idő hűti lassanlassan, mind a' vért, mind az ítéletet. Kiderülnek, kijózanodnak az elmék, hathatós alapot, szép és mindenre hajlékony formát nyer a' nyelv, csak akkor teremnek osztán a' valódi Filologuszok, kik a' régiség' tisztelete, és a' mostaniság' kedvelése közepette állván, a' maradandóságra Érdemest, az említett elme - hatalmasok' buzgásaiból kiszemelik, és helyes érzéssel testvéresen össze csatolva lévő, talpra esett tudomány mellett, a' pallérozottabb jövendőtől is becsben tartandó változhatatlan ítéleteket hoznak. Ezt mutatja legalább a' Hisztória, kivált azon népeknél, kik más nemzetek után érkezvén a' kimíveltetés' pályájára, azoknak segedelmével is kicsinosodásokat elébb vinni kéntelenítették.

GRÓF DESSEWFFY JÓZSEF.

A' BÉKÜLÉS' ELŐJÁTÉKAI.

(Lessing után.)

Korinna esküvék, hogy fog feledni,
 És nem tud engem' mégis elfeledni,
 A' hol csak megpillant, 's szerét teheti,
 Becsmérletit rám ömledezteti.
 Miért cselekszi azt? illy hévbe mért jő?
 Mernék fogadni, ég még értem ő.

Eském, Korinnát hogy fogom feledni,
 És nem tudom őt mégis elfeledni,
 A' hol csak láthatom, 's szerét tehetem,
 Magam mindenkor mentegetem.
 Miért cselekszem azt? 's nem hallgatok mindég?
 Mernék fogadni, égek érte még.

SZERÉNYI.

S Z É P E M H E Z.

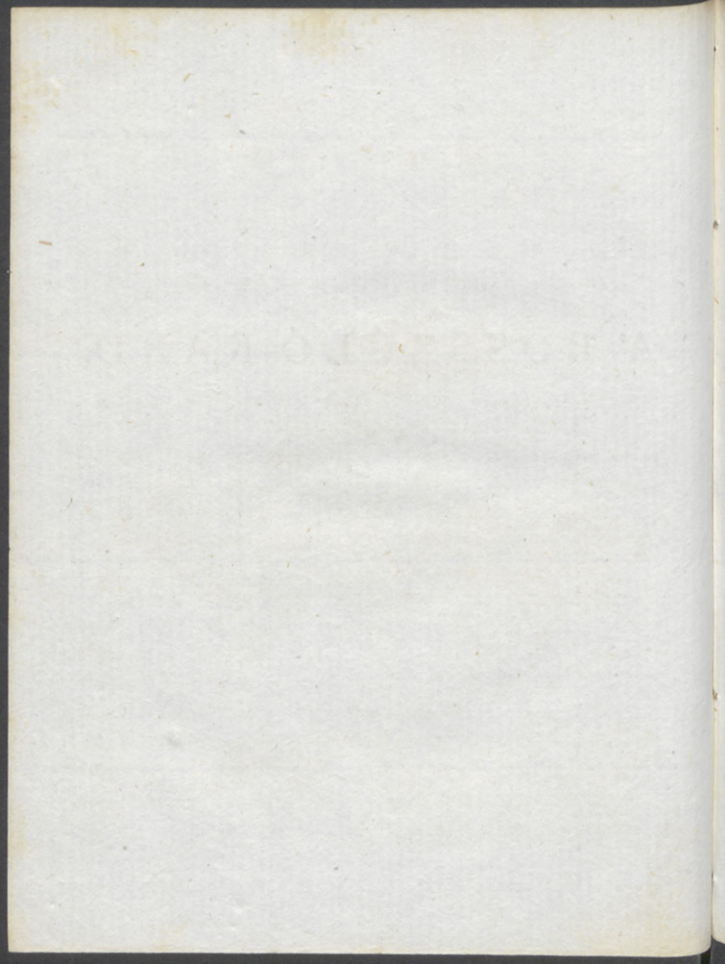
A' mult éjjel nem láttál e
 Egy kísértetet?
 Ki rád akarta hinteni
 A' hév szerelmet.
 Két kezében rózsák voltak,
 Mejjén viola,
 Mely szeliden a' sötétben
 Reád hajola.
 Szerelem volt egész képe,
 Tűz a' két szeme —
 Eszét, kedvét megbájolta
 A' szépek' neme.
 De te voltál néki legszebb,
 Azért akarta
 Hogy meglássad; hanem a' mély
 Álom takarta
 Szép két szemed', de a' szádat
 Mind addig nézé,
 Mig rálopott egy pár csókat.
 Most szeretnéd e?

Pajkos a' tűz a' sötétben
Hamar fellobban ;
Mihelyst egy mozdulás esik ,
A' sziv megdobbán.
Ha ilyenkor felserkennél,
Megijednél e —
Vagy ha szépen bánna véled,
Jámbor lennél e?
Tudom én , hogy nagyon félénk
Az asszonyi sziv ;
De az ilyen kísértethez
A' tiéd is hív :
Mert a' ki álmodban véled
Mulatoz vala ,
A' leghivebb szeretőd volt
Lelkem' angyala.

BALOG FERENCZ.
Erdélyben.

A' BOSSZÚLÓ KARD.

NOVELLA.

Garan völgye Magyar Országának legszebb tájéakai közé tartozik, nevet neki Garan vize adott, melly éjszokról a' Dunára ki, a' Karpatusok' mind inkább kicsinyedő hegylánczain zuhog keresztül 's Esztergomhoz nem messze nyújtja magát által a' folyók Királyának.

Tája Garan völgyének nagyon kies, hegyei nem olly meredeken magassak, hogy a' reájok néző elpulyásodva érezné magát komolyságokon, középszerűleg emelkednek csak fel 's még is tökéletesen elválasztják a' völgyet a' szomszéd világtól; a' közbe vett szép völgy' terén szabadon fordul-meg a' szem köröskörül, nem érzi az ember erejét és lelkét összeszorítatva 's pedig éppen e' kell a' Magyar kebelének. A' hegyek' halmai külömbfélék, vidáman zöldellnek azokon az erdők, kövér füvet terem alattok a' rétség, gazdag kalászt nevel az ekeszántotta föld, elevenen forog-el ezek között erre 's amarra Garan vize 's Revistye' ó vára századokról gondolkodólag tekinti végig annak folyamátját; egy szóval a' hazafiúi szív örömmel andalog honnyának e' kellemes táján.

A' vár most már csak omladék. Hét embernyom olta lebeg a' békeség' menyezete ezen szép vidék felett, de más időt látott akkor midőn Magyar Országot a' Napkelet vérengző farkasok képében marcanglotta, 's mint gazdag pusztájinak délczeg ménei, ezek ellen, magát a' szegény megzaklatott Magyar büszke elszánással de hálá! meg nem győzetve védelmezte.

Ezen említett időben a' vár kapujánál egykor midőn a' nap lehaladott, egy öreg Vitéz üle két ifjúval. Az Öreg 's az egyik ifjú a' vár' őrizetéhez tartozott, a' másik Selmeczi német bányász-legény volt, mint, a' hogy tudjuk ott régi időtől fogva Németek üzték a' hasznos bányázkodást.

Vallyon, bizonyosan haza tér e ma Uratok, kérdé a' bányász-legény, mert nekem a' Fő Bányász Gróftól az a' parancsolatom hogy holnap reggel okvetetlen otthon legyek az izenetre való felelettel.

'S hát nem félsz éjtszaka vissza lovaglani? veté neki pajkosan a' vitéz gyerek.

Én félnék? válaszola valamennyire megsértetődve a' követ, csak feleletem legyen, megyek szint úgy porzik.

De, mért ne is! szólla, simitólag az Öreg, holdvilág van, ha velünk vacsorálsz is, otthon lehetsz hajnalra. Urunk bizonyosan haza jő ma, mert tegnap előtt, mikor elment azt mondotta hogy mára várjuk,

Ő pedig megállja szavát. Nézz addig körül, talán még úgy se rég lakod a' szép magyar földet 's itt olyakat láthatsz a' mikre örömmel fogsz emlékezni.

Engede a' Német az öreg Vitéz tanácsának 's két társával együtt, kik eddig csak tekinteteit kísérték, kényére ereszkedett a' gyönyörű tájék vizsgálásának.

Nem de, felséges a' vidék, kiálta-fel maga az Öreg, egy idő vártatva, a' ki ezerszer meg ezerszer látta ugyan már, de most a' melázó elhallgatás és többed magával való nézés a' megszokottra is új ingert vont előtte.

Egy a' maga nemében! szólla az ifjú, sok tájékát láttam Hazámnak, de ennek sehol se tudom párját, itt szeretnék eltemetve lenni.

Temetőjét a' Vitéz, ifjú barátom, szóll az Öreg, oda kívánja a' hol szép ügy' védelméért dicsően esik el, 's áldja Istenét ha legalább hazája' határán belől nyugszanak csontjai.

'S nem elég szép ügyért harczolunk e mi, felel az ifjú, akár Hazánkat akár Asszonyunkat védjük.

Hová való a' ti Asszonyotok? kérdé a' bányász. Megállj, elbeszéllem én, vág közbe az ifjú, Öreg Uramnak kevés tüze már az ilyen históriához.

Ej fiú! szóll az Öreg, ha olvasni, dalokat írni tudsz is, ha tele vagy is mesével, nem kell úgy hetykélkedned, mintha te mindent jobban tudnál. Azonba, halljuk.

A' mi Asszonyunk, így kezdé az ifjú, annak a' Töröknek testvére, a' ki most Levenczben parancsol. Mint a' rózsa egy kert' szegletében úgy élt elrejtve bátyja körül leány korában; hanem mint a' rózsának önnkéntesen elterjed jó illatja úgy terjedt a' hír az ő szépségéről is. Urunk gyakran hallotta emlegetni, de nem gondolt vele, mert hiszen Magyar Ország nincs szükiben a' szép leányoknak. Egyszer azonban még is fenn akadott rajta figyelme, mikor egy kedves öreg szolgálja sokat emlegette. Ez a' szolgálta t. i. Hasszán fogságában volt, 's ennek testvére a' mi mostani Asszonyunk' Zelmira' jószívüése által szabadult-ki onnan. Urunk azért a' szolgáljájáért sok pénzt ajánlott a' pogány Töröknek, hanem az éppen azért nem adta-ki, mert észreuvé hogy Revistye Urának kedves embere van nála 's boszontani kívánta. Zelmira megsajnállá a' magyar foglyot 's kikérte magának bátyjától, hogy a' mint hívé az ő nála való kisebb szolgálattal enyhítse az embernek Urához való hűségés vágyását. Azt mondják hogy Hasszán semmit se tudott megtagadni testvérétől annyira szereti, 's ezen kérése is teljesítve lett. Urunkról a' török leány igen gyakran beszéllette magyar rabját; e' minden szépet mondott róla, de hogy 's hogy nem, a' leány maga szinte többet tudott 's elég mondani valója volt, ha csak kérdéseit helybe hagyogatta. Végre Zelmira szabadon

bocsátotta rabját; ez jónak szépnek festegette Urunk előtt a' török leányzót, 's az a' sok róla való tudakozódása szívére hatott. Hogy menjen hozzá, mikép kapjon rést a' vele való beszélgetésre, már most mind azon törte fejét. Hasszán dolgosokat gyűjtete éppen elfoglalt vára' erősítéséhez 's Urunk, fogja magát, azok közé elegyedik napszámosnak öltözve. Mikép jutott közel a' leányhoz nem tudom, mert arról soha sem tesz említést, elég az hogy hamar elértették egymást 's a' leányt Urunk amúgy szépen elhozá magával, haza izenvén várába egy magyar paraszt leánytól, ki hasonlóképen Levenczben dolgozott, hogy innen két paripát vigyenek számára a' sáncz alá, melyekre mind a' ketten paraszt öltözetben felkerekedének 's szerencsésen ide jöttek. Annak hogy e' történt, most két hónapja. A' török leány keresztyénné lett, Rózával cserélődött - fel neve a' keresztségben, Urunk azonban most is csak Zelmirának hívja 's utánna mi is.

Valósággal olyan szép e hát, a' mint hire van? szólla a' bányász - követ.

Szép e? felel a' tüzes fiú. Látod mikép emelkedik a' hold amott az erdő felett, ezüstöződnek általa a' hegyek' sudarai, megfényesedik belé a' völgy, a' patak cseppjei mintha arany gyöngyökké válnának 's várunknak megavult falai is ifjadni tetszenek. Ugy változtatja

minden, színét, midőn Asszonyunk reá fordítja nagy szép szemeit.

'S hogy türte Hasszán, huga' elragadását, nem csapott váratokra, kérdezé a' bányász.

Még eddig hallgatott, válaszolt az Öreg, de úgy hiszem, nem hagyja annyiba, bizonyosan bosszút forral 's elcsipi ha lehet kezünk közül.

Bárcsak jöne, szóll az ifjú, én szeretném; szép Asszonyért vívni szép dolog.

A' mi a' vívást illeti, bizd azt Urunkra barátom, mondá az öreg Vitéz, hadd markolhassa csak ő kezébe Zuniga nevü fegyverét, vége annak akkor a' ki vele össze csap.

Zuniga? mi féle fegyver az? szóll a' bányász. Héj! sokat lehetne arról beszélni felele az Öreg, hanem hagyjuk máskorra, úgy tetszik Urunk érkezik. Nem hallatok valami éneket a' völgyben oda le?

Hallgatództak. Mind közelebb és közelebb jött az ének hangja. Valóban, kiált az Öreg, az az ének ez, mellyet Urunk gyakorta olyan édes örömet dalolgat. Legkedvesebb dala. Megint elcsendesedtek 's tisztán kivették e' következő szavakat, mellyek Magyar Ország czímerét rajzolják.

Egy korona a' hármas halmok kékén
Ragyog-le tiszta fényt mint déli nap,
Nyolcz száz év olta nyugszik ottan békén,
Díszében messze terjed minden nap.

Repül a' hír, de Éjszak' és Dél' székén
 Melléje méltó nagy társat nem kap,
 Mert minden új vész, új harc és dulás
 Az ő fényének mindég ujjulás.

Bár szélvész' szárnya zugva terjedez,
 'S elbődül és ront mint a' tipró had;
 Zápor között a' villám repedez,
 A' felleg menykő sulyával szakad.
 Mit árt? a' hármas hegy még éledez
 Midőn aljában döngő zaj riad.
 Olly szent jel védi rajt' a' koronát,
 Mellyhez rokont, sem ég sem föld nem lát.

Világ' folyóji, merre zúg keresztül
 Olly Nemzet földjén mint mi habotok?
 Ollyan Királyt mint a' hogy a' miénk ül
 Fejdelmi székén, merre láttatok?
 A' szent keresztért melly Nép melegül
 'S a' honny díszéért mint mi, szálljatok?
 Hijába csattog ránk ádáz agyar,
 Mig csak világ lessz, fenn áll a' Magyar.

Elvégződött az ének 's magok előtt látták a' le-
 gények Revistye' Urát három kísérőjével. Sietve sietett
 le eleibe Zelmira ablakaiból 's a' vár' dobogó kapuja
 alatt örömrészketve nyujtá-fel kerek szép kezét még
 a' lovon ülő Kedvesnek, kinek sokáig való távollétén
 annyit nyughatlankodott. Le a' nyeregből hirtelen Re-
 vistyei 's mejjén vala és karjai közt a' török-keresztyén

hölgynek. Barátságosan köszöntötte ezután melléje ösze futott embereit, kik jóságaiért forrón szerették, az öreg Vitéz pedig eleibe állítá a' bányász - követet. Alig adá ez által a' levelet Grófjától, a' szép Asszonyra felejtette szemeit, mig Revistyei az írást olvasá, 's bámulkodva vallogatta magában hogy a' természet semmi legkisebb vonást se felejtett-el annak formálása alatt.

A' Bányász Grófnak, monda Revistyei, még Zólyomról megizentem a' mit e' levelében tőlem tudni akar, nem szükség tehát visszasietned, jó szívvvel látlak, maradj itt embereimmel az éjtszakára 's indulj holnap utnak. Ezután még az Öreggel szóllott holmiről 's ment Zelmirájával fel a' vár' szobájiba.

Gyere velünk mondá az Öreg a' bányásznak, halottad mit rendelt Urunk, együk-meg együtt a' vacsorát, azután jó ágyat vettetek számodra.

Étele és bora elég volt mindég Revistyei embereinek, de most az öreg Várnagy még több kancsót tetett-fel az asztalra, mert a' mint mondá szüntelen hallotta hogy a' Német derekasan szeret felhajtani a' magyar borból, 's most csak megpróbáljuk Öcsém szólla, mennyit birsz-meg belőle. Neki fogtak a' legények a' poharazásnak; szívesen kínálták a' bányászt, ráköszöntek, 's majd tánczba vitték. A' derék bányászlegény elérte a' tréfát, ő is tréfálódzott 's a' Vitézek

tánczát együtt járván a' hogy tudta a' többiekkel, úgy megszerettette magát hogy az az ifjú Vitéz, kivel elébb a' kapu előtt volt, ezt kiáltá neki örömében: Kezed ide, Pajtás, úgy szeretjük mi a' Külföldit ha Magyarára válik közöttünk. Minthogy pedig ott a' hol öreg magyar Vitézek együtt boroznak, a' csatákról való emlegetődzésnek elmaradni nem lehet; az éltesebbek, a' pajkos ifjak táncza alatt, a' Töröknek itt és amott történt megfutamtását beszéllették 's ez a' vígadozás annyi ideig tartott hogy csak azon vevék észre magokat, mikor a' Gönczöl - szekere már lehajolt 's az égszél kezdett szürkülni. Legények! monda meredező szemmel az Öreg, Urunk' jóvoltából jól eldözsöltetek velem együtt, alunni is kellene. — Ott hagyák most abrosszokat kancsójikkal az asztalon, olly helyezetésekben több asztali eszközökkel együtt, hogy a' másnap reggel rájuk pillantó megcsóválhatta fejét 's bizvást elmondhatta, hogy ott néhány ember ugyankényére élte-le mulandó élete' egyikét szerencsés óráját.

A' nap' feljöttével, Revistyci, várának erkelyébe hivatta fel magához a' bányász - követet. Mond - meg Uradnak, monda, hogy mind nekem mind Zelmirának nagy örömet szerezne, ha valamellyik napon bennünket meglátogatna. Addig is ezen egy pár ezüstös török pistolyt küldöm neki emlékezetül; a' rettenetessé lett

Achmet Agától vettem-el a' minap, minekutána mind a' kettőt reám kisütötte 's valahogy még se talált, én pedig kardommal végét vettem életének. Hasznokat veheted utadon magad is, mert a' mostani zürzavaros időkben fegyver nélkül járni nem bátorságos. Alázatos köszönettel hajtotta-meg magát a' bányász 's menni akart, hanem éppen ekkor lépett elé a' mult estvéli ifjú Vitéz azzal a' hírrel hogy egy török követ kívánna Revistyeivel beszélteni. Hadd jöjjön, lássuk mi baja, szól a' Vár Ura, 's te bányász, várd-meg, talán valami ujságot is vihetsz a' Bányász Grófnak.

Palotájába mene Revistyei a' két vele lévő legényel; megnyilék ott az ajtó, belépe a' Levenczi várbeli török Alkapitány: Vállai szélesek, nyaka rövid, szakálla fényesen fekete, orczája' vonásai barázdások. Neve Moktár; rá ismertek formájáról. Daczosan állott-meg Revistyei előtt, 's így szóllott:

Uram, a' Levenczi fő Vezér, Hasszán küldött Hozzád, Te hitetlen Revistyei. Elvégezte magában hogy rajtad tulajdon kezével álljon bosszut, mert hugát elloptad alattomosan. Ezzel Te ő előtte magadat közönséges tolvajjá tevéd, de még is leereszkedik 's mához egy hétre veled személyesen csap össze kettős-viadalban, mellynek Zelmira leszen díja. A' hogy a' leányok a' táncznak örvendenek, a' hogy a' kosok gyönyörködve ütik egymáséba homlokokat, úgy vágyik

Uram a' csatára. Kardjának élit nem egyszer pirosította kereszttyén vér, áztassa-meg most a' Tiéd is.

Revistyeit elfuttotta a' méreg, neki veresedett, de még is tartóztatta magát 's csendesen felelt:

Mához egy hétre elvárom Uradat. Ha látszik még kardján kereszttyén vér, látszik enyimen is Töröké, Zuniga nem hágy-el engem, mint Öseimet se hagyta-el soha. Eredj.

Te pedig, bányász - követ, szólla ehhez, mond-meg Uradnak, kéretem nagyon kéretem, legyen itt mához egy hétre, mint a' vívandó viadalnak tanúja.

Moktár, kevély sőt majd szinte megvető pillantatot vetett Revistyeire, a' bányász - legény pedig forró örömmel szorítá-meg Revistyei' kezét, 's a' két féle Követ egymással koczódvá ment-le a' grádicson.

Zelmira éppen akkor lépett-ki a' kápolnából, mikor az Udvar' terén mindenike már lova' kantárát fogta. Moktár! kiálta, hogy van a' Bátyám; de Moktár a' nyeregbe pattantában csak fél válról mondá: Mához egy hétre Uraddal fog megvívni éretted, 's ki ezzel a' vár' kapuján. Nagysád' Ura bizonyosan győz, kiáltja a' bányász a' Török után eredve, hanem Zelmira nem hallotta ezen vigasztaló szavakat, mert ez alatt már felsietett életének életéhez.

Te Hasszánnal állasz harcza?

Igen, ha kiadni nem akarlak, 's tehetném e azt? ezen kettős-viadal elkerülhetetlen, felele Revistyei.

Istenem! 's ha elesel, kiálta Zelmira. Bátyám szörnyü erös és tapasztalt vagdalkozó.

Félj és ne félj! Emberére lel.

Ha Te meghalsz, én is meghalok, de elébb boszút állok Értted, mondá ketségbeeső maga elszánással.

Zuniga! 's én elessem, csak Zunigát a' kezembe, kiált Revistyei hangosan.

Az Asszony mind addig nyugtalankodék, mind addig esengett most, mig Ura megígérte neki ezen kardja' titkát felfedezni 's vitte fegyvertárába 's ott megmagyarázta a' kard éle' minémüségét.

Ez alatt Moktár Hasszán előtt állott. Általadta a' választ 's ment. Hasszán, Ibrahimmal egy Renegáttal maradott egyedül. Uram! mondja ez neki, oda vagy ha Revistyeivel szembeszállasz. Még a' mikor Muhamet fel nem világosította eszemet, hallottam én az ő Zuniga nevü kardjáról sokfélét, azt ki nem kerüli senki.

Szeretném én azt a' kardot látni mellyet az én karom vissza nem ver, mondja Hasszán. Mi féle lehet az a' Zuniga kard?

Uram, felel Ibrahim, annak egész históriája van. Midön a' nagy Szolimán a' Mohácsi veszedelem után egész Német Országot el akarta borítani, ezerenként

gyült a' sok Keresztyén lovas mindenféle Országból öszve hogy szándékának elejét vegyék. Ezek között egy Zuniga nevü Spanyol vitéz is volt. Ez a' Spanyol, szoros barátságot kötött valami Revistyei Andorral, ennek a' mostani Revistyeinek Ösével 's mikor a' háborúságnak vége lett 's V. Károly Császár a' Spanyol segédseregeket visszahívta, azt mondja elbucuzásakor Revistyeinek Zuniga: Barátom, mi talán soha se látjuk-meg többé egymást ebben az életben 's ha meghalunk senki se fogja említeni barátságunkat, pedig lám hogy szeretjük egymást. Tudod mit? adj nekem valami ollyast emlékezetül a' mi gyermekről gyerekekre szállhasson, a' minek azok hasznát is vehessék, én is ollyast hagyok nálad, 's így a' mikor már rég nem leszünk is, barátságunk' emlékezete nyomról nyomra fennmarad, unokájink pedig némelly elváltató szempillantásokban háladatosán szólnak felőlünk.

Egy gyűrűt huza elé most Revistyei, kebeléből, mellyet mindég alsó öltözete alatt viselt 's ezt mondta: Ezt a' gyűrűt a' hűség gyűrűjének hívják, bizonyos lehet a' kinél van, hogy soha el nem hagyja szerelmese, hanem a' sírig hív marad. Nesze, neked adom, viselje ezt unokáról unokára mindenkor egy egy Zuniga.

Zuniga pedig erre egy Maurus kardot hozott elé, 's ezen magyarázattal adta barátjának: És Te ezt fogd!

Egyik Ösöm egy Maurus csatában kapta. Vasára ez van vésve: A' ki ezen kardot annak a' mi neki e' világon legkedvesebb, védelmére, vagy megboszulására forgatja, bizonyosan elejti vele ellenségét. Unoka unokájának esküdjék - meg hogy minden Revistyei ezt markolja kezébe, midőn legkedvesebbjéért száll csatába. Revistyei Andor, idvességére esküdött - meg hogy e' kívánságot bétölteti maradékával 's örök emlékezetre e' híres hősi kardot Zunigának nevezte.

Összeölelkeztek ekkor a' két jó barátok, elbucsztak egymástól 's úgy ült mindenik lovára, ajándékba kapott kedves portékáját egyik Kelet másik Nyugot felé vivén magával.

A' Revistyeiek megtartották a' fogadást; százat meg százat hullatott az a' kard azolta halálra, 's Téged is bizonyosan kivégez.

Hasszán fejébe nagy szeget ütött ez a' beszéd. Az élet szeretete kevélységével vívott benne. Csufondárosan nevetve mondá Ibrahim neki hogy hiszen még is lehetséges Revistyei' elesése, mert a' kardvasára vésett szavak csak az ellenség haláláról szólnanak 's azt nem állítják hogy az a' ki a' kardot forgatja, tulajdon életét is meg tudná menteni általa.

Nyomorult csufolódó, szólla haragosan Hasszán, ha ezen kard ellen védelmet nem tudsz, mit ijeszt-

getsz bűbajos ereje' emlegetésével, azért e hogy magamhoz való bizodalمامat elveszessem?

Azzal áll elé egy idő vártatva Ibrahim: hogy egy dolog még is van, mellyel mind becsületét mind életét fenntarthatja Hasszán. 'S mi az? Rávetem a' fejemet mond Ibrahim, belopódzom Revistyei' várába, mérget adok bé neki, 's mikorra te a' kettős - viadalra megjelenysz már halva kapod. Te megjelenysz, de ha nincs kinek veled kiállani, tökéletesen mentve vagy. Menj hát tedd - meg, mondá Hasszán.'

Igen ha nekem adod felekincsedet és Zelmirát, mert látod hogy életemmel játszom, felele Ibrahim.

Mindent megkapsz csak siess, így sürgetődött Hasszán.

Ibrahim keresztbe veté kezeit a' mejjén 's útnak indult. Hasszán sokáig nézett utánna. Bolond! gondolá, azt hiszed e hogy kezed között hagyom becsületemet. Pénzemet megoszthatom; de Zelmirát ugyan nem kapod - el. Meghalsz, ha szerencsés lész.

'S te magad láttad, mikor a' mérget bévette? Én magam ezen tulajdon szemeimmel láttam Uram, felele a' Renegát, 's menj csak a' kettős - viadal napján Revistye várába, vagy halottját hozzák veled szembe, vagy már akkorra el is leszen temetve. Mibe kerül

neked azon zürzavarban a' várba bémenni 's elhozni testvéredet?

Már így, kevélyen bizakodva ült lovára Hasszán a' felvirradt napon, 's a' szép Garán vize' folytában fel, örömmel ment Revistyére kísérőjével, kik utánna, magokat neki csinosítva léptettek. A' hegyek' havai fenn a' Karpatok közül éppen olvadásban voltak 's Garan vize zavarosan hömpölygött. Ugy e most nem tükrözi magát a' kevély vár a' Garan vizében, 's letöredezendő falainak darabjait pedig nem sokára ragadozni fogják habjai, ezt hányogató Hasszán. Garant a' vár embereinek könnyei zavarták így fel, szólla a' Renegát, a' hegyeken koválygó ködök gyászát hirdetik a' környéknek, 's gyászban is marad e' mind addig, míg az előtted meghajlott vár' tornyán a' félhold nem csillogtatja győzödelmét.

Efféle beszéllgetések közt haladott Hasszán 's tökéletesen hitte már előre hogy minden úgy van a' mint Ibrahim mondotta.

Megérkezett a' Garan hidjához, mellyen a' vizen keresztül a' várba által kellett menni 's a' mint a' hid tulsó oldalánál valami kevés szamu magyar Vitézeket össze csoportosodva látott, azt kérdé megvetőleg ha vallyon azok neki akarnának e ellent állani? O dehogy mondá a' Renegát, bizonyosan a' vár feladása módjáról fognak tanakodni. Kérdezzétek - meg őket, miféle

szándékok van? Ha testvéremet kiadják, a' várat magok felégetik, nem bánom oda vihetik takaríthatják Urok' holttestét 's holmi portékájikat a' hova nekik tetszik. Azonban az alatt mig Hasszán ezt mondá, a' lovas magyar csoport mind inkább szélyel terjedt, 's közepettek a' Bányász Gróf látszott gazdag öltözetében tündökleni. Ment feléje a' kérdezni akaró Török, robogott ennek eleibe két magyar Vitéz, megfordult velek a' Török 's Hasszán eleibe vezette őket. Ezt mondá az egyik: A' Selmeczi Bányász Gróf, Urunk iránt való barátságból, mai napon mindennek elrendelését magára vállalta 's azon lesz hogy a' kettős-viadal körül semmi illetlenség ne történjék. Urunk maga akkor fog eléjönni, mikor már minden készen áll, mert csak reád tekinteni sem akar addig, mig vonaglanlani nem lát. Gyülöl. Válassz - ki hát a' magadéi közül is néhányat, kik a' rendet velünk együtt szabják - ki.

A' Basa, kéresztül szuró komoly szemet vetett a' Renegátra, ez láthatólag döbönt - meg, hanem ismét hamar készen volt szavával 's ezt kérdezé: Hát egészségben van Uratok? Enyim időt enged neki, ha talán véletlenül rosszul érezné magát.

A' mi Revistyeinknek semmi baja, meglátjátok majd Zunigát villámlani 's Te Hasszán érzeni is fogod, mondá az egyik Magyar 's ezután Moktárral és

néhány kiválogatott Törökkel a' Bányász Grófhoz mentek, a' csatapiaczatot együtt kijelelni.

Hasszán ez alatt a' Renegáthoz fordult. Gyanu, kétség, hirtelen támadott epekedés' vonásai kevergettek ábrázatján. Te! ha rászedtél, ha még él, ha látom jönni a' kettős - viadalra 's hozza Zunigát, felkonczolalak. Tudom utánnam való incselkedésedet hogy helyembe léphess, látom is most miért ingerlettél ezen halálos vivásra, de várj minekelötte én elhunynám, irekre léssz általam darabolva, 's alig mondá ki ezeket mintha megdühödött volna ugy ragadá mejjbe Ibrahimot. Uram! könyörge Ibrahim, mert látta hogy nincs menekedése, Revistyeinek lehetetlen élni, magam láttam mikor a' mérget lenyelte.

Készen a' vivó - hely, kiáltának most a' csatarendelők 's a' trombita megharsant. Kitűzött verőczék és karsfák helyett magyar és török legénység állott szorosán össze négy szegeletbe, 's úgy volt az egyezés, hogy Revistyei a' hidon keresztül a' tulsó partról fog elérrohanni 's az összecsapás előtt a' vivók se látni se megszóllítani nem fogják egymást, és hogy hamarabb vége szakadjon a' csatának, csak karddal élnek. A' Bányász Gróf kiállott a' partra, 's trombitát fuvatott. Mozogni kezde erre a' vár kapuja alól egy lovas sereg 's Hasszánt és Ibrahimot fagy-láló bámulás fogta - el. Revistyeit látták. Lovát jól

ismerték, nyerítve szökdelt az feléjek; a' rajta ülő Vitéznek ábrázatját félig elfedő paizon a' Revistyei czimert jól ki lehetett venni; a' sisak' lebegő tolluji az övé voltak, a' fegyverzörrentés ötet mutatta. Egy szóval semmi kétsége se maradt Hasszánnak hogy maga előtt Revistyeit ne látná. Pillant és pillant. Ellenkezőjét a' hidon már keresztül lovagolni látja. Halj - meg gaz áruló! ezt kiáltja most, neki boszondoktában 's Ibrahimot ledöfte lováról.

Méreggel eltelve, szúrta paripáját kengyele elével; eleibe Revistyeinek. Keményen csaptak össze. Hasszán kardja ketté tört 's hitte hogy már vége van. Azt se tudta mit tegyen. Ki törével a' hüvelyből, 's ellenkezője felé hajtja. Vasa, ennek mejjébe akadt, elejtette kardját 's lefordult a' gyepre, lova pedig a' pusztának eredett. Ki a' nyeregből Hasszán vad örömeiben, felkapja Zunigát 's rátámaszkodva, kevélyen nézte mikép adja - fel lelkét Revistyei. 'S adá. Lehullott a' földön fekvőről most a' hamis szakál, kibomlott a' férjfiasan font haj, szélyt reppentek a' fedező sisak' tolluji. Képzelve az ember! Hasszán a' haldoklóban testvére Zelmirára ismert. Mahomet! kiálta - fel magán kívül 's kardjába ereszkedett a' szerencsétlen szép hölgy mellé. — Revistyei hidegtete-meivel pedig éppen ekkor indula - ki a' hallottas sereg a' vár kapuja alól, temetni vivén álnokul megétegett

Urát. Elszomorította ez a két részről való komoly szempillantat mindenik jelenlévő Vitézséget, közülök kiki a maga halottjához állott 's minden csata nélkül vált - meg a másikatól.

Revistyei utolsója volt nemének, pusztán maradt utánna a vár, lakóji a völgybe költöztek le belőle. Egy falu kerekedett lassanként később a kösziklák tövénél lévő teren, 's könnyen lehetne még abban olyan embert találni, a ki ezen itt elbeszélte regéhez maga is hozzá szóllana, minthogy fiúról fiúnak adogatták által az Öregek.

De hogy a Vár Ura és Zelmirája melly helyen fekszenek, senki se tudja. Hasszán, Levencz vára omladékai közt hamvadott - el. A titkos erejü kard vasa pedig, a mint mondják, Török Országba tévedt, 's ha igaz a rege, még egyszer derekasan villogott, mikor a Törökök és Velenceziek Morea felett háboruskodtak. Ki tudja nem hallunk e még valaha felőle, midőn ez vagy ama Vitéz, Legkedvesebb-jéért bosszúra 's védelemre áll - ki.

GRÓF MAJLÁTH JÁNOS.

A' N A P Ó R A.

Mi lelte ott azon kis gyermeket,
 Hogy a' csipős hidegben kinn áldogál?
 Miért vet égre oly bús szemeket?
 Olyan keservesen miért sirdogál? —
 Lajoska, a' Harangozó' szülötte,
 Egy fénytelen napóra van előtte.

»Hijába várom már negyed nap olta»
 Ezt sírja »a' nap fénye' sütését!
 »Egész falunk bizonytalan, miólta
 »Hibázni hallja óránk' verését;
 »Pedig csak a' napóra jó mutató,
 »De naphomályban ez is halgató!

Ne sírj Lajoska! a' nap nem oly kemény,
 Homályban hogy maradna sokára;
 Lesz szombat, és akkor fog sütni napfény,
 'S reátekint órája' arczára. —
 Az én napom, kinek szeméből élek,
 Előlem elborúlt örökre, félek.

A' B O L D O G.

(Spanyolból.)

Boldog a' ki minden reggel,
 Kis falusi jószágában
 Égre tekint köszönettel
 Csendes meláncholiában.

Se kívánság se fájdalom
 Nem kinozza jóllételét;
 Béke van ott 's nyugodalom,
 Így neveli bölcsességét.

Gyakorolja a' szép munkát
 Mindenféle formájában;
 Öröm hozza szép hajnalát,
 Öröm viszi éjszakában.

A' madarak egy ilyenek!
 Sokkal szebben énekelnek,
 Minden fái az erdőnek
 Gyönyörűbben zöldellenek.

Csendes lelke, meleg szive —
 Tiszta szeme ha mit meg néz,
 Természet van ott ő vele,
 'S boldogsága így nem nehéz.

A' nagy végzés tárházából
 Én is vettem e' kegyelmet,
 A' szerencse' poharából
 Sziytam a' jó bölcsességet.

Hát a' mi több mind ezeknél: —
 Egy barátot tőle nyertem!
 Egész valóm' öröménél
 Ez is vala drágább kincsem.

Boldog valék sok ideig,
 Mert a' tiszta szép kívánság
 Életemet tartá végig.
 Hát meghalni nem boldogság?

BALOG PÁL.
 Erdélyben.

É L E T K É P E M.

Kinyílt előttem a' szép rózapálya,
 'S végén az érdem' pártafüzete:
 Arany remény 's gyönyör kecsgettete,
 Hogy lángoló szívem nyugtát találja.

De ah! ösvényimet tövis elállja,
 Kihúnyt koromnak égi fénylete,
 'S e' gyötrő kínon nem segélhete
 Sem föld, sem a' nagy Istenek' Királya.

Vad Végezet' csapásitól leverve,
 Felhabzik keblem, 's megjajdul keserve.
 Midőn a' Mord tavaszom' eggyre dúlja,

Könyűim' szomju rét, fü, lomb, moh issza,
 Panaszimat kemény szirt zengi - vissza.
 'S ím'! kezd fájdalmimnak könnyűlni súlya.

PONORI THEWREWH JÓZSEF.

AZ ELKÉSETT ÁMOR.

A' mint sietve kívánt
Páphoszba egykor Ámor
Napest után repülni,
Egy csörgeteg' virágos
Szélén szemébe tűnék
Chlórisz, ki bájos arczát
Nézelve a' patakban
A' büszke Cynthiára
Homályt boríta, 's őtet
Írígyen elpirulni
Nem tudva kényszeríté.
Meggzúnteti repültét
A' hős parányi Isten,
'S szép szárnyain lebegve
Egy kis korig csodálván
Az égi szép leánykát
Igy szólla felhevülve:
»Egek, mi ritka szépség
Ez itt? Gyönyör leányka!
Bírsz mind azon keccsekkel,

Melleyek Psychén virítanak;
 Sőt még bizony te szebb vagy
 Mint ő, azért ez éjjel
 Te bírd helyette Ámort.
 Liliom' havát előző
 Kebledben édes álmot
 Igérek én magamnak."

Mondá, 's legott mosolygva
 Chlórisz' keblébe csúszott.

PRIMÓCZI SZENT - MIRLÓSSY ALOYZ.

A G G Ó D Á S.

Boldog órák elmúltatok,
Csak bút, csak bánatot látok;
Bánatomnak nincs határa,
Lement reményem' ságára.

Mint a' rózsa tavasszal él,
Lehúl ha közelget a' tél:
Úgy elmúltak örömeim,
Megújultak gyötrelmeim.

Nyugtom' sehol se találok,
Látom, közelget halálom;
Mert a' kétség melly reám vár,
Nem sokára síromba zár.

NYITRA ZERDAHELY LŐRINCZ.

HELMECZYHEZ.

1811. Jún.

Fiam, ki kedves anyja' karjain
 Csak fájdalomnak hangjait adja még,
 A' hála' tolmácsává engem teve.
 Vedd nyájas arcczal azt, 's a' gyermeket
 Szeressd tovább is. Boldog jósolat!
 Nem lőn az Isteninknek ellenökre,
 Kit papjok édes énekkel köszönt.

Midőn az áldás' első csókjait
 Hármazva nyomtam homlokára, fényt,
 Hírt és nevet nem kértem én neki,
 Nem azt a' jobbat is, mellyet dal ad.
 A' hír, a' név csak gőz, és a' kinek
 A' tömjén vesztegetve gyújtatik,
 Szégyen 's pirúlat festik arczulatját.
 Hogy ötet Érosz és a' Cháriszok
 Vegyék szent oltalmokba, hogy szemét
 Ezek nyissák - meg látni, ezek tanítsák
 Irtózni a' rútat, 's a' mi szép, szeretni,
 Kérésem ez volt, 's ez marad. Ha meg

Hallgattatott a' kérés , úgy Emílem
Lángolva sír Daykámnek , Berzsenyimnek
Tropéumaik körül ; lángolva majd
Dezsőffynek , Nagy Pálnak , Prényinek ,
Mailáthnak fényeikre , kik borostyánt
Még barna fürtök közzé fűztenek :
'S nem fogja sírni könnyeit hasztalan.
Oh , teljesedjék álmom ; Te pedig
Melyében gerjessz e' szép lángot , és
Gerjessze példád együtt énekeddel !

HÁZINCZY FERENCZ.

VENUS TEMPLOMA CYPRUSBAN.

Pároszi márványból faragott sima oszlopok adják
 Cypria' felséges temploma' kellemeit.
 Szintolly kőből van fénylő fala; és körülötte
 Mint a' kárpiton is — képseregekre találsz.
 A' kegyes Istenné' történeti vagynak ezekben
 Ábrázolva: szemed 's szíved elolvad azon.
 A' terem itt számos néppel van rakva örökké,
 'S édes ajándékot hoz kiki sorsa szerint.
 Még küszöbén áldozni való barom egy sem esett - el,
 'S mint másutt, bika - zsir benne nem ége soha.
 Vértől nem tarkák oltárai, a' hova mind csak
 Tiszta fejér, fiatal 's ép barom adni való.
 Szarvait ennek arany - hímzésű bársony övedzi,
 Mellyeken ambra - virág' fürtjei lengnek alá.
 Ekkor az oltártól egy félre zugolyba vitetvén
 A' mutatott állat — vére omolva fogy - el.
 A' szent áldozatot Venusnak Papjai, végre
 Innepi vigságban, sülve felosztva eszik.
 Illatozó szeszt is sokat áldoz az itteni népség,
 'S a' nektárnál jobb töke - levét hoz ide.

Éjjel 's nappal az olly tömjénnel füstöl az oltár,
 A' melly Napkeleten jókora kincsbe kerül.
 A' csuda Istenné — valamint amaz égi dicső Lény —
 Minden lélektől áldva imádtatik itt.

Annai halandók közt Cyprustól messze vagyok bár:
 Ám de magyar szigetem a' Tihany erre nekem.
 Itt leomolva, buzogva imádom, Cypria! képed',
 A' ki varázs - lugosok közt mosolyogsz - le felém.
 Büszke dühös tulkot vigyenek vad népek elődbe;
 Hon - ligetünk szeretőbb állatokat nevel itt.
 Gerlicze - vért sem adok: bús nyögdicselése legyen de
 Hő vágyásom után — szivbeli áldozatom.
 Annak, el is hiszem én: nem fog soha füstje leszállni,
 Mint Kain' átokkal fellobogó tüzinek.

N. A. KISS SÁMUEL.

GYERMEKI IDŐKOR.

Ártatlan gyermeki időkör!
 Be szépen lepi rózsabimbó
 Minden szépet, minden nagyot
 Még elrejtő országodat! —
 Melly könnyen mulatozol benne
 Együgyű kívánságidért!
 Mig a' földnek halandói
 Érted halnak érted élnek.
 Én is voltam tudom egykor
 Csendes világod' lakója.
 Éltem is áldott örömmiben,
 Mert még akkor az elmúlt időt,
 És a' végetlen jövődöt,
 Képzetelem bé nem foghatta.
 Egy kis mostant alig alig
 Birhata gyenge fejem szivemmel,
 'S ily pillantat vala nékem
 Minden felszámlált nagy idő.
 A' kisdéd szegelet honnyomban
 Mely szép 's nagy birodalmot adott!

Hol kedvemre királyt vagy kóldust,
Szolgát játszottam vagy urat.
Egy nap mint az örökk' - valóság
Ugy lebegett, fénylett előttem.
A' mindenség elterjedve
Napkelet és elenyészet között,
Titkok' titka vala lelkemben.
Hogy ha csekély játékra kaptam,
Az volt minden drága kincsem.
Csak a' napnak lementére
Vártam boldog jövődömet,
'S akkor kedves szüleimnek
Csimpajkoztam kezeikre,
Míg ágyamban vagy ölekben
Vig motyogás közt elaludtam.

BALOG PÁL.
Erdélyben.

ADAKOZÓSÁG ÉS IGAZSÁG.

(Ánglusból).

Lysippus' nagylelkűségét az egész világ csudálja. Adakozó annyira, hogy a' kérést is megelőzi, 's így megmenti a' szükségben lévőt a' kérésnek szemérmétől. Adakozósága tehát nem annyira nagysága által kötelez - le, mint az adásban való elérhetetlen nyájassága által. Néha még idegeneknek is osztogatja adományait, 's arról is ismeretes, hogy nyilvánosságos ellenségeivel is jót tesz. Az egész világ egyez nagylelkűsége' dicséretében, 's csak egy neme polgártársainak panaszolja dicséretes magaviseletét. Lysippus adósságait nem fizeti vissza.

Nem nehéz dolog az illy magával oly szembenőleg ellenkező magaviseletnek okát adni. Adakozó lenni, nagylelkűség; adósságait kifizetni csak egyszerű igazság. Az adakozóság olyan lelki tulajdonság, a' melly a' középszerűség felett áll. Van benne olyas valami, a' miért a' hőöket csudálni 's nagy

elragadtatással dicsérni szoktuk. Ellenben az igazság csupa mívbeli virtus, mely csak a' kereskedőkért van, 's a' mellyet minden adó vevő gyakorol a' piacon.

Adósságai' megfizetésével csupán csak kötelességét teljesíti az ember, 's ez olyan cselekedet, mellyet semmi neme a' dicsőségnek nem követ. Ha Lysippus hitelezőit kielégítené, ki igyekezne azt a' világnak elbeszélni. Az adakozás egészen más természetű virtus. A' kötelességen feljülemelkedvén, kezdetétől fogva magára vonza a' csekély halandók' figyelmét 's dicséreteit.

Közönségesen így okoskodik az ember az igazságról. Az igazságot, noha elmellőzhetetlen virtus a' polgári társaság' javára nézve, megvetjük; az adakozóságot, a' mely igen gyakran az indulat' heveségéből ered, 's inkább hiúság mint ész által vezetetik, becsüljük. Mondják Lysippusról, hogy midőn egy hitelezője kérte volna tőle ezer tallérból álló adósságát, ugyan akkor egy szegény ismerősse szint annyi pénzért könyörögvén nála; ő minden késedelem nélkül ennek adta a' pénzt, mivel ez úgy kérte mint kegyelmet, a' mit a' másik mint adósságot követelt.

Általában véve nem elegendőképen ismeretesek az emberek ezen szónak »Igazság« értelmével. Közönségesen azt vélik, hogy az egyedül olyan köte-

lességnek teljesítésében áll, melyekre bennünket a 'társaság' törvényei kötelezhetnek. Megengedem, részint ez is értelme a' szónak, 's így véve, az igazság különbözik az illendőségtől. De az igazság sokkal nagyobb kiterjedésű, 's könnyű megmutatni, hogy minden virtusokat magában öszvefogal.

Az igazság az a' virtus, mely minket arra indít, hogy kinek kinek megadjuk az övét. Ezen tág értelmében a' szónak, mind azon virtusoknak gyakorlását magában foglalja, melyeket a' józan ész parancsolhat, vagy a' társaság kívánhat. Teremtünk, felebarátunk 's magunk eránt való kötelességünket tökéletesen bételjesítjük, ha azt teszszük, a' mivel erántok tartozunk. Tulajdonképen szóllván csak ilyen igazság virtus, 's ez a' kútfeje a' többinek is.

Példánakokáért ezen tulajdonságok: egyenesszívűség, erőlelkűség, jószívűség és adakozóság, tulajdon természetek szerint nem virtusok; 's ha valamikor ezen nevezetet megérdemlik, ez csak az igazságot illeti, a' mely azokat indítja és vezeti. Illyenkormányzó nélkül az egyenesszívűség oktalansággá, a' jószívűség együgyűséggé, az adakozóság pazérlássá válhat.

A' hasznot nem erányzó cselekedet, ha az igazság által nem vezettetik, középbecsű természetére nézve, 's ez még a' legjobb, de gyakran vétékké is

lesz. A' társalkodásra, ajándékokra, mulatságokra való költségek, 's más több módjai a' vidám életnek, csak középbecsű dolgok, midőn a' felesleges javainkkal való jobb élés' módjával nem ellenkeznek; de hibások lesznek, ha tehetségünket kimerítik, 's vagyonunknak józanabb használásában bennünket akadályoztatnak.

A' valódi adakozóság, szint oly elkerülhetetlen szükséges kötelesség, mint a' törvény által kiszabott kötelességek; de ennek az adakozóságnak nem abban kell állani, hogy az emberiség minden ingerének engedelmessédjünk, 's a' vak indulatot választván vezetőknek, vagyonunkat mostani jótéviséggel annyira gyengítsük, hogy utóbb éppen senkin se segíthessünk.

A' fősvények, a' kik csupán azért élnek, hogy kaparhassanak, 's ezen szenvedelmeknek minden más boldogságot feláldoznak, közönségesen becsületérzés 's emberség nélkül való embereknek tartatnak. Jól íratnak - le ezek mint eszeveszettek, a' kik a' bőség' közepette koplálnak, 's a' képzelt szegénységből való szükségét csinálnak magoknak. De kevésre, igen kevésre illik ez a' szerfeletti lefestés, 's talán egy sincs olyan, a' kiben mind ezen környülállások együtt volnának. E' helyett úgy tapasztaljuk inkább, hogy a' józanok és munkások bélyegeztetnek a' hiúk és tunyák által ezen útalatos nevezettel, a' kik t. i.

magokat gazdálkodással 's fáradozással a' többiek közül kiemelik, 's munkásságok által a' köz gazdagságot nevelik.

Akár mit mondjon a' hiú és tudatlan, jó volna a' társaságra nézve, ha ilyen emberek többen volnának köztünk. Általában ily gazdálkodó emberek, a' társaságnak valódi jóltévo'i utoljára is; 's a' takarékos emberrel való társalkodásunkban ritkán van veszteségünk, ellenben a' pazérlóval igen is gyakran.

Egy Godinot nevü franczia Pap sokáig zsugorinak hívtattott. A' legnyilvánosabb nyomorulton sem akart segíteni. Szülőjének alkalmas művelése által nagy summa pénzt szerzett magának. Polgártársai gyűlölték őtet, 's a' köznép a' ki ritkán szereti a' fősvényt, akár hol járt 's kelt becstelen szókkal illette. Ő mindazáltal még is folytatta előbbi együgyü életét 's bámúlásra méltó fáradhatatlan takarékoságát. Régen hallotta már a' szegények' szükségét Fárájában, különösen hogy vizek nem lévén, csak nagy áron olthatták szomjúságokat; 's minden öszvegyűjtött pénzét egy vízcsatornára adta, melly által a' szegénységnek hasznosabb 's tartósabb szolgálatot tett, mintha egész jövedelmét 's vagyonát ajtajánál jószívességből naponként kiosztogatta volna.

A' könyvekkel sokáig társalkodó emberekben igen gyakran találunk ily helytelen virtusokra, mellyekről

előbb panaszkodtam. A' mint rosszúl értve neveztetnek, a' nagy virtusok eránt, heves indulattal lelkesítve látjuk, a' Tudóst, 's a' mindennapiakról elfelejtkeznek. A' Philosophusok' ékesenszóllását közönségesen az ily felesleges kötelességek jobban kiérdemítették, mint az elmúlhatatlan szükségek. Azért az, a' ki az emberről való ismereteit csak a' könyvek-ből vette, többnyire egy minden képzelt nyomorúságon elolvadó szívvel lép a' világba. Így jön ő annyira, hogy helytelen adakozása által önmagát helyhezveti annak a' személynek sorsába, a' kin előbb segített.

Bérekesztésül egy régi Bölcsnek feddőzését hozom-fel, a' ki midőn látta volna, hogy egy Ifjú, minden vagyonát egy tettetett szegénynek feleségélésére adta, így szóllott: meglehet becsületes ember az, a' kin segítettél, 's meg vagyok győződve, hogy te, a' ki rajta segítettél bizonyosan az vagy. Látod, mostani adakozósággoddal, attól fogod-meg jótéteményedet, a' ki azt bizonyosan megérdemlené; mert az eránt voltál jótévő, a' ki könnyen gazember lehet; 's mivel a' bizonytalan érdemnek jutalmazásában igazságtalan vagy, kétszeresen hibázol magad megfosztása által.

A' MOSTANI KÉRŐ.

Eljegyezném a' takarékos Ízát,
Mond az új, vagy mostani nő - vadász; de
Fájdalom! — nincs benne, — kevés ruházza
Kremniczi erkölcs.

NÁTLY JÓZSEF.

A' VÍZ BECSE.

Sokok ezerek versezének,
 Sok papiroست rontának,
 Majd mindenről van már ének;
 Minden fűnek és fának,
 Menynek, földnek, nemzeteknek,
 Nagy és kicsiny embereknek
 Olly barátja érkezett,
 A' ki nekik versezett.

Áldott jó Víz! még is téged
 Mindegyik elfelejtett,
 Pedig a' te szívességed
 Mind azokkal sok jót tett.
 Valójában kimondhatlan
 Hogy e' millyen háládatlan,
 Még sem voltál te soha
 Senkihez is mostoha.

Főképen a' sok versző
 Az egyik ugy, mint a' más,
 Mind a' bornak volt kedvező;
 Asszuszőlő vagy mászás, —
 Meszely, flaska, kulacs, kancsó —
 Mindég ez a' sok diszes szó
 Ékesité verseket,
 Ez emelé tüzeket.

Hirré teszem mindeneknek
 Hogy nekem a' bor nem kell,
 'S példájokat ökemeknek
 Nem követem versemmel.
 Éljen a' Víz! vesszen a' bor —
 Vízen van már egyszer a' sor,
 Hogy olyan is érkezen,
 A' ki néki versezen.

Bor Uram megvesztegeti
 Ha csak lehet birájit,
 'S ezért észre sem veheti
 Sok ember a' hibájit.
 Részegítő erejével
 Játszik mások' elméjével,
 'S a' kancsótól nehéz fő
 Ugyan derék itélő.

Nóe atyánk volt az első
 Ki nevelni kezdette,
 Haj milly szégyent vált vele ő —
 Szegényt mire vezette.
 Fijával kicsúfoltatta,
 Egészen elváltoztatta
 Az ártatlan jó embert;
 Csak ez, a' mit vele nyert.

Most is a' ki barátságba'
 Él vele, és szereti,
 Viszi sok rossz társaságba,
 Még a' sárba is veti.
 A' köntösét bépiszkolja,
 Hirét, nevét elgazolja,
 A' ki vele sokat él
 Attól minden okos fél.

Bezzeg a' víz nem viseli
 Senkihez is így magát,
 Minden a' ki őt kedvelli
 Benne ezer szépet lát.
 Sőt szegény még arra jutott,
 Hogy általa sok olly rutat
 A' mit a' bor reánk rak,
 Mindent szépen lemosnak.

A' bor bűnnek , bolondságnak
 Volt mindenkor kutfeje ,
 Jaj annak a' társaságnak
 A' hol elhat ereje.
 Tréfálódzik egyelőre ,
 De hamar szúr mérges töre ,
 'S a' mi egymást szereti ,
 Azt is egybeveszteti.

A' barátból perlekedőt ,
 A' szelidből gorombát ,
 A' jámborból veszekedőt ,
 A' nyájásból otrombát ,
 Szemérmesből tisztátalant ,
 A' munkásból haszontalant ,
 A' bölcsből is esztelent
 Tett , a' hol csak megjelent.

De a' vízről ilyeneket
 Nem is lehet hallani ,
 Szépnél , jónál egyebeket
 Ki is merne mondani ?
 Sőt olly áldott , hogy e' helyett
 A' legelső vétkünk , mellyet
 Ádám atyánk ránk hozta ,
 A' szent víz fellodozza.

Bor nélkül a' roppant egész
 Könnyen el is lehetne,
 De ha víz nincs, minden kivész,
 Semmi meg nem élhetne.
 Fűnek, fának, virágoknak,
 Mindenféle állatoknak,
 A' mi csak él és lehell,
 Mindeneknek fris víz kell.

A' rózsáknak patyolatját
 A' fris eső éleszti,
 A' reggelnek gyöngy - harmatját
 Mennyei víz teszi.
 Fák' zöldellő leveleit
 Édes levű gyümölcsseit,
 Mind csak a' víz neveli
 Míg a' nap megérleli.

Ember, barom, féreg, madár,
 A' czet 's a' kis kövihal,
 A' mi úsz, mász, repül és jár,
 Él és lehel víz által.
 Víz nőteti gabonánkat,
 Víz főzi - ki pálinkánkat,
 'S a' szilvások hegyeken
 Kék cseppekkel fityeg fenn.

Nap' fényével váltogatva
 Bővit mindent 's olcsóit ;
 De a' dolgot megforgatva
 Mit mondjak a' borról itt ?
 A' mint kiki jól láthatja
 Mi dolgának foganatja ,
 Kinek használ 's mit mivel ? ?
 Bár a' mit tesz , hagyná - el !

A' Bor Uram , még maga is
 Nem terem ha nincs eső ;
 Jött a' zápor , 's lám millyen fris ,
 Gerezdje milly büszkén nő.
 Ki hallotta azt valaha ,
 Ki olvasta könyvben , hogy ha
 Egyszer bor nem teremne ,
 Osztán vizünk se lenne.

A' bor hamislelkűskedik ,
 Nem egyforma mindenhez ;
 A' gazdagnak hizelkedik ,
 Goromba a' szegényhez.
 A' gazdagnak hiven szolgál ,
 A' szegénnyel szóba sem áll,
 Csak egy sklávhoz illendő
 Nyilván a' mit mivel ő.

Egy nagy Úrhoz mikor megyen
 Fényes üveg mejjére
 Czédulát tesz, mellyik hegyen
 Érlelődött lángvére.
 'S hogy megnyerje az ő kedvét,
 Még mézeli erős nedvét;
 'S még azzal is díszet keres,
 Hogy majd sárga, majd veres.

Hej, de mindjárt nem ilyen jó,
 Ha egy szegény jó elé;
 Be izetlen — be savanyó!
 Csak éretlen egres-lé.
 Festve hordó' penészével;
 'S egy tört kancsó' cserepével
 Ocsmány színét takarja,
 Hogy ne lássék zavarja.

A' víz' nyájas szelidsége
 Mindenekhez egyenlő,
 Jöjjön hozzá ellensége,
 Még annak is szolgál ő.
 Koldust, királyt, fris kristályá
 Egyfőrmálag megkinálja;
 Annak a' ki őt' issza,
 Enyhe hűlést ad vissza.

Nincs több olly nagy ellensége
 A' szépségnek , mint a' bor ;
 Légy barátja , 's majd a' vége
 Egy tüzellő pulyka - orr !
 Arczád' bőrét megdurvítja ,
 Patyolatját ránczosítja ,
 Rózsa - színét hervasztja ,
 Szeméd' tüzét bágyasztja.

Víz ellenben fejériti ,
 Takarítja bőrödet ,
 A' ránczokat kifeszíti ,
 Élesíti szemedet.
 Ezért , mikor uj havat hány
 Mártzius , az okos leány
 Gyűjt belőle felesen ,
 Hogy szép bőre lehessen.

A' bor' heve felgyulasztja
 Egészséges vérünket ,
 Testünk' nedvét elrothasztja ,
 Megőszíti fejünket.
 Zavaros szem , megtompult ész ,
 Álmatlanság , reszkető kéz ,
 Görcs , podágra , rosz gyomor ,
 Mi az oka? mind a' bor.

Víz ellenben orvossága
 Ezerféle sebeknek,
 Mindenütt van, nem is drága,
 Még is jó a' betegnek.
 A' kin orvos nem segít már,
 Az a' híres ferdőkre jár,
 Felgyógyulást ott keres,
 'S ott reménye sükeres.

A' szőlőknek mivélése
 Üresíti zsebünket,
 Még is a' bor' rosz termése
 Hányszor meg nem csal münket.
 De a' hol bár melly kis forrás
 Magának egy ágyacskát ás,
 Hogy a' szomjut megcsalja,
 Soha senki sem halja.

Eltűnt a' ház' boldogsága,
 Ha iszákos gazdája;
 Sok árváknak koldussága,
 Szerencsétlen példája.
 Becstelen férj, fene atya,
 Ki a' kancsót nem hagyhatja,
 Semmi ember, rosz polgár,
 Hogy lehell, még az is kár.

Víz ellenben szegényeken
 Számtalanszor segített,
 Kereskedő - tengereken
 A' gazdagság' anyja lett.
 A' ki koldus a' szárazan
 Hajóra ül, 's reménye van
 Hogy a' víznek segelme
 Által, lesz majd élelme.

A' fársáng' vig tréfájával
 Uj köntöst vesz magára,
 Fényes tükör maskarával
 Invitál sik hátára ;
 'S ha ügyetlen oda ére
 Leülteti tükörére,
 'S jól kihahatáztatja,
 De az ügyest mulatja.

Végezetül pecsét helyett
 Annak ki még szebbet kér,
 Mondok egy olly vizet, melyet
 Bor tudom hogy fel nem ér.
 A' fájdalom' enyhítőjét,
 A' részvétel' kísérőjét,
 Minden vizek' legszebbjét,
 Egy érző szív könnycseppjét.

Elég is már. Minden ember
A' ki nem vak, láthatja,
Elsőséget hogy a' víz nyer;
Velem 'tehát mondhatja:
Éljen a' Víz! vesszen a' bor!
Méltán vízen volt már a' sor,
Hogy olyan is érkezett,
A' ki neki verezett.

GRÓF TELEKI FERENCZ.
Erdélyben. Paszmoson.

A' H I T.

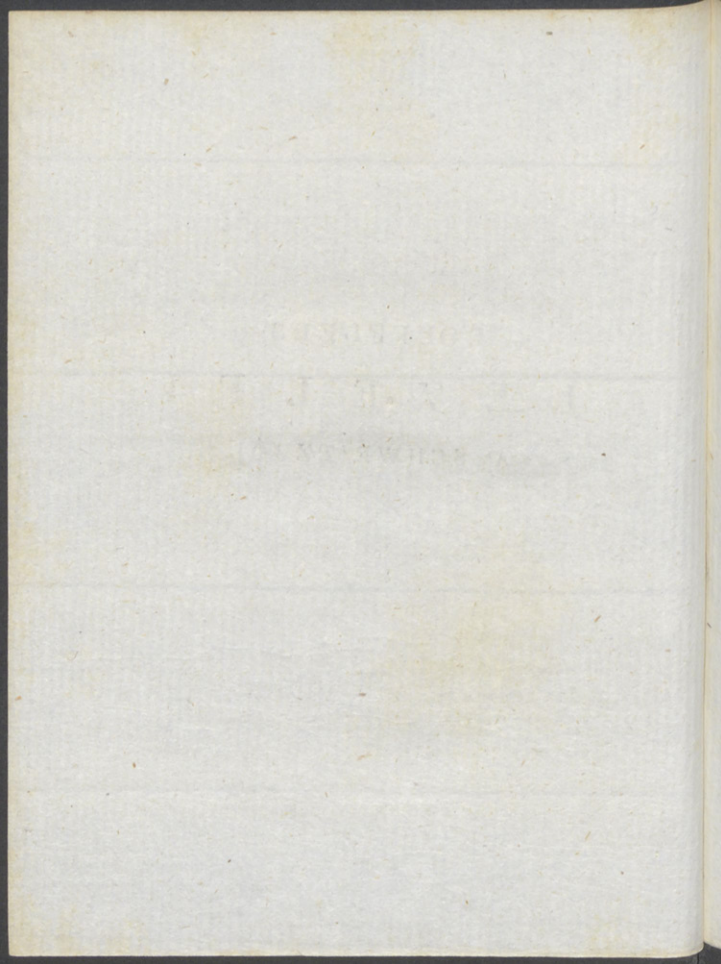
Isten! mért lehelél belénk
 Lelket? mért lobogó mennyei szent tüzet?
 Mért szép álmodozásokat?
 Mért érzést? ha az éjj, 's néma homály fedi
 A' mindent okozó okot? —
 Búsan nézi az ész titkaidat, Magas!
 Mélység, 's éjjeli bolt rékeszt,
 Hol napnak ragyogó súpára nem derül,
 'S a' kétség' komor éjjelét,
 Nem fényes derülés' hajnala váltja - fel. —
 Nem — nem! felfedezed dicső!
 Fényes kincseidet, még valahára; fel! —
 Egy dajkánk 's vezetők vagyon,
 A' hit, mellyet adott borzadozó eszünk;
 Mint a' holdnak ezüst tüze,
 Ő éltünknek egén, gyenge világgal ég.

Ifjú Kis János.

BOUFFLERS'

L E V E L E I

A' SCHWEITZBÓL.

A' Párizsi nagyvilág' tónja — az a' nagy tárja az ismereteknek, melly e' lelkes, eleven, olvasni és beszélni szerető népnél köz életben forog; az a' bőv, játékos, 's képzelhetetlen görgésű, képzelhetetlen bájú nyelv, mellyben a' gondolat nem fáradással keresve, nem erőlködések után, hanem a' Génienek mindenkori kész megjelenése által leli-fel a' legillőbb szót és kinyomást; végre a' Francia Nemzetnek az a' tulajdona, melly a' legkomolybb bölcseséget a' legdévajbb bohósággal, a' becsület' legszen-
tebb érzésit a' legtágabb Morállal, a' férjfiás tüzet a' legasszonyibb puhasággal tudja párosítani — ezt a' minden egyéb Nemzetnél idegen tónt a' Francia Literaturának talán semmi más mívében nem lehetni-fel illy igazán kinyomva, mint azon Grátziák' kezeiből kilépett Írónak Munkájiban, kitől e' Levelket vettük. A' Magyar Nyelv leginkább e' könnyedségnek, elevenségnek vagy on híjával, mert Könyvíróink nagyobb részben elzárt, világban nem forgó emberek; együttlétinket pedig, mint a' szomszédokéit is, vagy kevés tudomány éleszti vagy feszes, nehézkes.

Chevalier de Boufflers, Grand-Bailifja Nancy-nak, 's Herczeg Boufflersnek, ki XIV Lajos és Türenne alatt mind katonai nagy tettei mind széplelkűsége által nevét örök ragyogásba hozta volt, maradéka, az elmúlt század' közepe táján született Nancyban. Gróf Boufflersné, a' mi Lovagunk' anyja, Lünevillben Udvari-asszony szolgálatokat teve Stanislaus Lengyel volt Király, ekkor Lotharingiai Herczeg körül, ki Voltairt, Saint-Lambertet, Gróf Tressánt, 's du Chatelet és Lenoncourt asszonyságokat maga mellé szította, hogy ott lakkának, mint házának tagjai. E' társaságban éle Abbé Porquet is, a' mi Boufflersünk' Nevelője, kit a' jó Király Udvari-Papjának nevezte.

A' mi Boufflersünk a' természettől sok ajándékokat kapa, 's lelkes anyjának 's a' már említett Nagyok' társaságának sokat köszönhet; 's ha időt engedett volna adományainak a' megérésre, ha úgy használta volna ezeknek társaságokat, a' mint illett, érdemei többek lehetének vala mint csak csillogók. Neki, ugymond Rousseau a' maga Gyónásiban, sok félaajándékai voltak minden nemben, 's a' nagyvilág, melly közt ragyogni vágyott, épen illyeket kíván. Gyönyörű kis versecskéket csinála; jól írta holmi apró levelet; eggy kisség veré a' fortepiánót; 's pasztelben imígy amúgy, feste. — Szüléji belőle Papot akarának nevelni; de ő, ezeknek hírek nélkül, letevé a' kis

nyakkötőt, 's Huszár Uniformot veve-fel, 's belé löké magát a' bohóskodások' minden nemeibe; az asszonyok' és lovak' szerelme elragadta, 's nem volt bódorgóbb Lovancz mint ő. Gróf Tressán egy nap összeakadván vele az úczákon, Chevalier, úgy mond, örvendek hogy ma ga d n á l (lakásodban) találhatlak.

Apró, játékos, csintalan Versecskéji 's Levelei, elmés mondásai, calembourjai, pasztelfestései, paripáji, ismeretesekek voltak egész Franciaországban, 's minden társaságoknak, az Udvarnál mint a' Városban, ő vala fények, ő lelkek. A' Nancyi Tudom. Társaság 1758., a' Dijoni 1766., végre a' Francia Akadémia is, a' Huszár Kapitánykát társnak fogadják, 's ez itt úgy helyén lelé magát, mint a' legdévajbb vacsoráknál. Továbbá tagja volt az Alkotmányt-adó Országos Gyülekezetnek, 's megkülönbözteté magát mérséklett gondolkozása által. Számkivetve 1792. az engedni nem akaró Nemességgel, szert találá, a' mint maga mondá, megszabadulni a' haláltól és Franciaországtól. — Boldogtalan tréfája 's vígasztalása egy becsületes embernek.

1800. az akkor már Marquis Boufflers, Napoléonnak különös kedvezéséből vissza tére hazájába. A' Becsület-Seregének Keresztje 's a' Tudom. Nemzeti Intézetébe felvétel által megtisztelve látá magát. — Megholt 1815. Januáriusban, hosszas betegsége után.

Munkáji két Kötetben jelentek - meg; az egyik még életében, a' másik halála után. Eleven fordulásait, elmésségét csudálni kell, ha játéka gondolaton forog, és nem szón. Az vétke, hogy hozzá szokván a' társaságokban szüntelenül szökdeltetni szikráját, 's minden szavával csillogni, karczolni, igen is gyakran összetéveszté, úgy mond Biográphja, az Írási sztílt, hol a' jó ízlés sok holmit tilt, a' Beszédi sztíllal, hol a' társasági rend mindent tőr. Hogy illy esetekben javalhassuk a' mit ád, el kell hitetnünk magunkat, hogy ötet halljuk, 's nem olvassuk.

Minden fogatkozásai mellett nagyon bírja az elcsábítás' hatalmát. Ez olly kaczer Szép, kinek egy pillantása húsz szeretőt buktat térdre, míg a' legnagyobb szépségű jámborok egyet sem kaphatnak-meg — úgy mond Biográphja. —

Ámbár Hébének csak eredeti Munkákat szeret felvenni, úgy hittük, Olvasóji kedvvel fogadják a' Munka' eredetisége miatt annak fordítását is, mert ez őket a' Francia szóllás' és gondolkozás' könnyűségével 's kellemeivel ismeretségbe hozhatja, 's az Literatúránknak nem kis hasznot ígér.

E L S Ő L E V É L.

Octób. 4d.

A' rossz idő 'a jól látás bennünket két nap tartóztatának Brüyéresben. Íme Colmárban vagyunk, 's mingyárt indulunk tovább, mert Madame dü Comte nincsen itt; most áll szüretje. Festőknek akaránk kiadni magunkat; de a' kék ruha rajtam gyanút támaszta a' Penhièvre Regementbeli Tisztekben kikkel köz asztalnál ebédlék, és a' kik között nagy örömmel múlatám magamat. 'S közöttök egy új Saint-Robertre találék, ki olly retteneteseznek festé a' csatákat mellyekben forgott, mint a' Donnerauiak. Ott valék, úgy mond', Guastállánál, midőn a' Király' Lovassága, morgyő, aprítottá az ellenséget, valahol érte; frontjok előttünk vonúlt-el, 's mi, morgyő, egy Jobbrával egy Balrával, bekeríténk, 's úgy vágtuk, mintha vajból voltak volna. Az volt ám az ágyúzás, az, morgyő! a' sok golyóbis majd elsodrotta orrainkat; elébb nagyok, azután aprók, mint egy egy tojás, morgyő! 's az az r-r-r olly sokáig tartott, hogy nem volt volna csuda, ha mind megsiketülénk vala belé.

Madame dü Cambise és de Cücé a' magok gyönyörű szavaikkal muzsikába vehetnék a' szót; de a'

Mondó' arcza mindég fogna hibázni az éneklés mellett. — Holnap reggel Bázelen leszek, 's onnan venni fogod leveletem. Ha írni méltóztatol, intézzd azt Charles név alatt Voltairhez a' Genévi postán, 's kérd a' boritékon Voltairt, tartsa - fel, míg oda érek. — Egy gondolat ért: ki akarok adni kocsisomon és postillonomon, valamint paripáim közzül is kettőn; a' Szürkét adják a' hogy veszik; a' másika, mellyet embereim a' nagy Tátosnak mondanak, de magam Touli Bírónak szeretek nevezni, tizenöt aranyért legyen azé, a' ki venni akarja. Bízzd, édes szép és jó anyám e' dolgot Abbé Porquetre. Mondjad neki, írjon Rollinnak a' tudva való pénz eránt, 's legényimmal vágasson szecskát, 's lovaimnak rövidségek ne legyen; mindenek felett a' nagy száraznak, mellyet, átlátszósága miatt Lámpásnak neveztem. Egyéberánt fenntitulált Porquet Úr legyen elhitve, hogy tanítvány soha még tanítóját nem tisztelte inkább, mint én őtet. — Adieu szép Mamám! előre örvendek hogy felőled csevegni fogok Voltairrel, 's elmondhatom neki, mi vagy te nekem. Mert fogadni mernék, neki nem volt elég esze, mind elérteni becsedet. Kocsisomnak ki ne adják ruháját; annak benn kell maradni. Helyébe kapjon egy kis ajándékot lovaim' árából. Postillonom vigye a' magáét. Az úgy is rongy.

MÁSODIK LEVÉL.

Octób. 9d.

Chevalier de Beatevillnél vagyok, ki a' szerint fogada, mintha hozzá sűgáron szálottam volna az égből. Gyönyörű ember. Épen akkor értem ide, mikor fényes bėjöttét tartá, 's a' tizenhárom Canton által elfogadtaték. Dietát fognak tartani nem tudom melly tárgyak eránt, 's annak kimenetelét előre látni lehetetlen. A' mit előre látunk, bennünket kevésbé tud érdekelni. Solothurnban lesz az egész Schweiz. Asszonyaik szépek, 's kísértetbe jönnék csintalankáknak is hinni azon felül. De asszony nem lehet az.

Én e' népben itt a' régi Gaulokat látom. Termet erő, bátorság, büszke lélek, nyájasság, szabadság' szeretete, azon - egy ezeknél és azoknál. Ember itt, a' föld' mennyiségéhez képest, nincsen több mint minálunk. Az Ország magában kevésbbé jó mint ott, de azt itt szabad kezek mívelik. A' föld' népe magának vet, 's nem arat másnak, 's a' ló' abrakának ötödét nem eszi-meg gazdája. A' gazda ez miatt nem ösztövérebb, 's annál hízátab a' ló. A' paraszt nagy és erős: a' felesége erős és szép. Azt jegyzém-meg, hogy valahol nagyok az emberek, az asszonyok mindenütt szépek; ezt akár az éghajlat tegye, akár

onnán jöjjön talán, mivel az asszonyok a' nagy férjfiakat magok is keresik; melly koránt sem volna tisztességes. E' nép nem szeret múlatni, de nagyon kap a' játékon. Férjfi és asszony mind munkás, mert a' munka öröm, mikor tudjuk, hogy miénk a' haszon; ollyankor úgy öröm szántani, mint aratni a' mit szántottunk. A' Schweitz nép' törvényei sanyarúak, de szerencsések abban, hogy törvényeket magok szabják; 's a' kit akasztófára vonnak, büszkén nézi, mint hajtja végre a' hóhér az általa is hozott törvényt.

Adieu, Madame! Egységem jó, 's kényem szerint múlnak napjaim Mons. Belprével, ki valaha Stanislaus Királynak Testőrjei közt szolgálta, 's most festetve keresi élelmét; nem régen ötven arannyal jöve-meg Genévből. Követünk sok kegyel van eránta. — Mondd, kérlek, a' Királynak, hogy neki most a' legszabadabb földön múlat leghívebb jobbagya; magadnak pedig dalld-el az én nevemben: — „Szeress, a' hogy én szeretlek.“

HARMADIK LEVÉL.

Octób. 26d.

Imhol vagyok a' gyönyörű Pays-de-Vauban, a' Genévi tó' szélén, mellyet egyfelől a' Valliszi és Szavóji

rengetegek, másfelől a' legszebb szőlők vesznek-körül, hol most űlik a' szüretet. A' gerezd képzelhetetlenül nagy és ízletes, 's a' tó' szélén kezdve a' Júrahegy' bérceig szakadatlan sorban terem, úgy hogy egy nézéssel látom a' szüretelőket lábikráig a' tóban, 's amott ismét másokat a' szikla' tetőjén, hova a' szem alig lát-el. Ez a' Genévi tengerszem felette szép portéka; azt mondhatni felőle, hogy az Oceán miniatűrben akará adni képét a' Schweitz lakosinak. Képzeld egy teknőt, mellynek körülete negyven mértföldet tehet, eltelve a' legtisztább vízzel, mellyet valaha ittál, és a' melly egy felől a' Szavóji gesztenyés-erdőket, másfelől a' Pays-de-Vaudi szőlőhegyeket mossa. A' természet ott minden irtóztatóságait hozza mutatóba, itt minden ékeit. A' Júra el van fedve városokkal, falukkal; a' falak vízből kelnek-ki; a' házfedeleket szőlőinak borítják. Eggy szóval, mind az a' mit látok, álmélással lep-meg, mellyből azok sem tudnak egészen magokhoz térni, a' kik itt laknak. De figyelmemet semmi nem vonja inkább magára, mint a' Vevai' lakosainak együgyű erkölceik. Itt engem minden Portraitíróznak néz, és még is úgy bánnak velem, mintha Nancyban volnék. Megjelenek minden társaságban; körül-fognak, hallgatnak, csudálnak; pedig nekik van annyi fejek mint nekem. Köztök még fenn az aranykor; nincs itt arra szükség hogy valaki nagy úr legyen:

elég, ha ember. Az emberiség e' jó népecskénél az, a' mi máshol a' rokonság.

Itt velem egy rendes történt, melly helyet kívánhatna a' legjobb Románban is. Megszóllítottam egy asszonyságot kihez útasítottak, méltóztatnék nekem munkát szerezni. Férjének kedve jöve, hogy az asszony, mind a' mellett hogy koros, festesse magát. A' kép szerencsésen készül-e. Míg a' munka tartott, nálók ebédeltem; szívesen láttak, jól tartottak. Ma reggel utolsó vonásait adván-meg a' képnek, férje megszóllala: Uram, a' képet lehetetlen hívebben, jobban adni; az van hátra, hogy neked tegyek eleget, 's értsem, mi jön érte.

Uram, felelek, az ember maga magának nem jó bírása; a' nagy érdem magát kicsinynek szereti nézni, a' kicsiny nagynak. Igazi becsünket egyikünk sem találja-el; legjobb ha azt másokkal szabatjuk. A' szem nem azért van adva, hogy magát lássa.

Uram, monda, a' mit mondasz, a' szerint akaszt-e, mint festésed' jósága, 's akármit kívánsz érte, sokat soha sem kívánhatsz.

Én pedig úgy hiszem, Uram, hogy bár mi kevés legyen a' mit nekem adni méltóztatol, kevés lenni soha nem fog. Tégy-félre, kérlek, minden átallást, 's számítsd soknak szíves látásodat, mellynek inkább örülök mint mind azon pénznek, a' mit adni méltóztatol.

Uram, tartozásom különben is meghaladja tehetőségemet, de kevés erőmet, kémélésedért, mellyel velem bánasz, még inkább megpirítva érzem.

Uram, ha a' szerencse bővebb ismeretségedbe juttatott volna, nekibátorodnám ajándékképen hagyni kezeidben e' csekélységet, 's egyedül azért fogom elvenni az árt, mellyre azt méltóztatni fogod, hogy tetszésed eránt tiszteletet bizonyítsak. Kérlek, szabad magad' az ország' környüleihez, melly nem gazdag, 's a' festőéhez, ki hálás inkább mint nyereségen - kapó.

Uram, mivel szöllani nem akarsz, próbát teszek, van e erőm lefizetni tartozásomnak egy részét. 'S ekkor kihúza egy fiókot, 's tele marokkal jöve felém. Vaktában markoltam, úgy monda, 's harminczhat lívert ide nyujt.

Uram, mondám, engedd elődbe terjesztenem, hogy az sok egy munkáért, mellyet öt óra alatt elvégezheték vala, és a' mellyet e' kedves társaságban dolgoztam. Engedd vissza adnom két harmadát, 's helyébe a' te képedet ajándéku'l hagynom hitvesednek.

A' szegény ember 's felesége a' felhők közzül estek alá. Köszönetemet még tovább magyarázám, 's eljövök tőlök áldásaikkal 's a' tizenkét líverrel. A' pénzt visszaküldöm nekik, mikor megyek.

Azonban itt van egy valaki, a' ki tudja ki vagyok. Az Mons. de Courvoisier, Colonel-Commandantja

az Anhalt Regementnek. Metzben a' bátyám alatt szolgált, 's eleget látott. Meghallám ittlétét, 's felkerestem, 's megígértetem magamnak, hogy senkivel nem fogja tudatni ki vagyok, 's szavát állotta.

Itt egy öreg ember és egy öreg anya azon hajdani dagasztékból, mellynek elvesztettük kovászát. Két leányok van, az egyik negyven esztendő asszony, a' másik húsz, 's ez szép mint egy angyal. Ezt most festem, 's a' szép asszony mindent elkövet, hogy munkát szerezhessen, hogy engem pénzhez juttathasson.

Együtt járom a' társaságokat Mons. Belprével, Belpré név alatt magam is; 's egy háromezer lélekből álló Városkában több jó embert kapok mint Francia-orzágnak minden Városaiban egyjévéve. 'S negyven fiatal asszony közt nincs négy rút, nincs egy kaczer. Oh a' jó, a' rossz ország!

Adieu, Asszonyom! íme ez eléggé hosszú levél. Ha itt is elmondanám a' mit mindég mondok magamnak, 's a' mit neked mindég szeretnék mondani, hogy téged imádlak; megölnélek unalomban. Vess a' Király' lábaihoz. Beszéld elő neki bohóskodásimat, 's jelentsd-be előre leveletem, mellyben kedvem volna tiszteletlen lenni eránta, hogy el ne untassam. Királynak több szüksége van múlattatni mint imádtatni. Egy valakit tudok, a' ki olly kifogyhatatlan jó kedvvel bír, hogy

soha el nem unja azt a' sok hódolást, mellyet neki minden nyujt.

NEGYEDIK LEVÉL.

Oh, oh! lássd mint ülök fülig a' Havasokban! A' náthás itt elég helyet talál, teljes tetszése szerint pökdösni széllyel akár az Oceánba akár a' Középtengerbe. Hol Pampán? Miért nincsen itt! hadd látná mint hízik nyálától a' két tenger, a' helyett hogy most szobáidat töltögeti tele özönével. Hol Porquet? hogy őt parókájával az egyik vagy másik kopasz csúcsra állíthassam, 's sipakocskája legfenntebb pontja legyen valaha már egyszer a' földnek.

Engedj-meg elragadtatásomnak Asszonyom! nagy dolog nagy ideákat, nagy ideák nagy kitételeket hoznak magokkal. Vevaiban sok időt tölték. Gyönyörű kis Város, 's benne kedves társaságot találni. Mind a' mellett, a' mit az ottlakók tisztos sőt sanyarú erkölceik felől hallék, úgy hiszem, való a' mit La-Fontaine mond, hogy az asszony mindég asszony. — Az asszony ott nem csak asszony, hanem szép asszony is azonfelül.

Most Valliszban vagyok, Italia' határszélén. Ez legfüggetlenebb országa Schweitznak. Az asszonyok itt állhatatosan megmaradának egykori öltözeteik mel-

lett: az egy rövid rendes zubonkából áll, 's egy rendesen összehajtott kendőből, egy csipkés könnyű főkötőből, mellyre pántlikával kiseded kalapot kötnek. Megtettem a' rendelést, hogy sebfüveket kaphassak a' Király' számára, mert a' miket itt szednek, jobbak mint a' Schweitziak. E' napokban együtt ebédeltem, vacsoráltam a' híres tudós Hallerrel. Asztalnál és asztal után öt egész órákig tartá társaságunk, 's a' tíz tizenkét Vendég nem győzé csudálni, hogy okosan szállani francziául is lehet. Azonban mind azon tekintet mellett, mellyre magamat eljutva láthatám, érzém én, hogy okosabban teszi a' ki inkább forog könyvek mint lovak körül.

Kevés napok alatt látni fogom Voltairt, kinek ragyogását azonban Haller nem nagyon irigyli; 's grádicsonként menvén Hallertől Voltairhez, Voltairtól majd az én kedves Mamámhoz megyek. Vess mindég a' Király' lábaihoz, 's mond neki, hogy a' szabad Népek' látása engem lázzá tenni nem fog.

Adieu, Mamám! Szeretlek bár hol legyenek, és bár hol légy.

Ö T Ö D I K L E V É L.

Decemb. 10d.

Vagy nem vevéd leveleimet; lovászom talán feledé kiváltani; vagy kevés gondod van arra, a' ki vére a'

te vérednek, húsa a' te húsodnak, csontja a' te csontodnak.

Én Circe' szigetében élek, a' nélkül hogy olly ravasz, olly jó, olly bölc, olly malacz volnék mint Ulysz volt, társaival egyetemben. Lausanne világszerte ismeretes a' maga paszteljéről 's jó társaságáról. Válogatott emberek' és asszonyok' körében forgok, melyet Voltaire eggyesíte; 's itt elébb tanítványival élelki magamat, míg majd a' Mestert hallhatom. Nincs nap, mellyen verset ne vegyek 's ne küldjek, hogy portrét ne dolgozzam, hogy új ismeretséget ne szövjek; hogy reggel ciocoladával ne tartanának-el, melyet osztán háromszori evés követ. Téged óhajtalak helyembe.

Imhol mingyárt egyg Impromptüm. — Bizonyos Madame dü Gentilnek egyg ördögöt festék. Azt kérde, melly propósra küldém azt neki. Imhol feleletem:

Hozzád nem küldtem én ok nélkül, Asszonyom,

Im e' kísértő Istenséget;

Te lássd, ha megkísért e téged:

De te meg ötet, fogadom.

Holnap Fernéybe indulok, hol Voltaire vár. Gyönyörű levelét vettem. Örülök hogy szóllani fogok vele rólad. Te jobban megválasztád az időt ötet látni; de a' Tokajit utolsó csepjéig szörbölik. Mindenek fe-

lett mondjad a' Királynak, hogy én Voltaire körül Deistává nem leszek.

Feledém ide tenni azon két bout-rimét, mellyel egy csintalan szép-asszony tegnap el akara akasztani. Mivel neki a' philosoph és pof igen nehéz rímnak látszék, melléjek két igen is könnyűt vete:

A' sors nem léel bennem gyáva philosophot,
 Hulljon-el csatámban fél lábam, fél kezem:
 Szép szemedtől magam' élesztve érzem,
 'S érdemleni tőled tudok még egy pofot.

H A T O D I K L E V É L.

Vége a' Gárbei Királynál vagyok. Mert eddig úgy útaztam, mint menyasszonya. Vádoltam magamat midőn megláttam, hogy eltöltém ezt a' sok időt. Úgy fogada mint a' te fiadat, 's rám pazarlá jószáginak egy részét, mellyeket erántad szeretett volna mutatni. A' szerint emlékezik rólad mintha csak most látott volna, 's úgy szeret mintha előtte állanál. Képzelnem tudod melly sok jót teszen ő, 's szinte vesztegetéssel. Királya 's atyja a' földnek, hol lakik, 's ő teszi minden boldogságaikat a' körüle forgóknak. Olly tiszteletes Házi-anya a' millyen nagy Író. Ha kétfelé szelnék, 's itt azt látnám a' kit olvasék, ott azt, a' kit

szóllani hallottam, nem tudnám mellyikét kell választanom.

Madame Denis és Madame Düpüis, szül. Corneille, itt vagynak. Mind ketten szeretik nagybátyjokat. Az elsőbb a' jósnak az a' Jója kit minden szeret: a' másika fekete nagy szemek 's barna színe által tűn szembe. Úgy tetszik, látóját inkább emlékezteti a' la corneillere (hollóra), mint Corneillere (a' Francia Szín' tisztelt hősére).

Egyéberánt a' ház szép, a' táj gyönyörű, az asztal kényes, szobám csinos. Eggy híját látom: Nem vagy szomszédjában. Mert nekem nehéz lennem nélküled. Sohajtok utánad még itt is.

Voltaire sokat emlegeti Papát, 's melly igen szeretem hallani hogy emlegeti. Keresgélé emlékében Mons. l'Abbé Porquetet is, kit ismért valaha, de rá nem akadhatott. Gyöngy, gyémánt könnyen elvesznek.

Adieu édes Mamám! szép Mamám! jó Mamám! Szeress mindég inkább mint érdemlem. Az így is igen sokkal kevésbbé lesz, mint a' hogy téged én szeretlek.

H E T E D I K L E V É L.

Tegnap először valék Genévben. Szomorú nagy város, 's lakóji nincsenek észnek és még inkább pénznek hijával. De sem egyiknek nem akarják venni

hasznát, sem másiknak. Genévnék semmije nem szebb mint asszonynépe. Elúnják szegények magokat mint a' holtak; pedig méltók hogy az ember őket meg-
unatkozni ne hagyja.

A' Schweitzer és a' Franczia két Kertészhez hasonlít, kiknek egyike káposztát termeszt, a' másika virágokat. Tedd velem azt a' jegyzést, hogy minél kevésbbé szabad valaki, az asszonyokat annál inkább szereti. A' Schweitzer kevésbbé mint a' Franczia, a' Török sokkal inkább.

Tegnap bizonyos Madame Cramer, ki ügyes asszony 's sok ésszel bír, meg én Coupleteket csinál-
gatánk. A' hol elakadt, én segítettem neki versbe szedni gondolatjait. Az Öreg közzénk jöve, nevette bohóskodásunkat, 's egyikjekhez azoknak a' kik jelen voltak, ezt csinálá felőlem:

A' talárist leveté,
Márszt és Vénuszt követé;
Ír Voltairrel verseket,
Fest Huberrel képeket;
Mesterség alig nagyon,
Melly hatalmában nem áll;
Mondd-el csak, kérlek nagyon,
Hát tevéled mit csinál?

Adieu, Madame! A' szerint szeretlek a' hogy illik, mivel fiad vagyok; és a' hogy illene, ha fiad nem volnék is.

NYOLCZADIK LEVÉL.

Új esztendei ajándékképen engedd ide zárnom Voltairnek egy kiseded képét, a' hogy Schachján egy játékot veszte. Sem erő a' képben sem correctio, mert sietve dolgoztam, és gyertyánál; 's grimászái között, mellyeket, mikor festik, szünet nélkül űz. De a' character meg van kapva; pedig a' portrait érdeme abban áll. A' képet jobb jól kezdeni mint jól végezni; mert a' kezdetet az Egészen tesszük, a' végzést a' Részekben.

Folyva élem itt a' jó napokat, 's szeretve vagyok mindég, noha szakadatlanúl közöttök vagyok. Nem képzelheted, melly szeretetre-méltó ember ez a' maga egész belsőjében még most is. Ő volna a' legjobb Öreg, ha a' legelső ember nem volna. Egy hibája van: — Magába-zárta. De e' nélkül lehetne e' illy szertelen kiterjedésű? Minap egy Angol Vendége érkezék, 's az nem győzé csudálni, hogy ez melly jól beszéll az ő nyelvén, 's mint mondogatá olly könnyűséggel a' Dryden' Verseit, mint Papám holmit az Orleáni Szűzecskeből. Nagyobb ő, mint hogy honja' határai közzé szoríthatott volna: őtet a' természet az egész földnek adá ajándéknak. Ettől vevé a' Nyelvek' és az Infóliók' adományát. Külömben ki érthetné, miként lehetett elég ideje megtanulni azt a' sok Nyelvet, 's megolvasni azt a' sok Munkát?

E' napokban egy finytorgó rendes asszonykát festettem, 's nagy szerencsével. Nehezebbnek képzélek a' munkát mint kelle, 's most térden áll minden előtttem, hogy fessek őket is. De inkább kifáradtam látni hogy nem vagy közepette örömeimnek, mint hogy magam megkéreltethetném. Hijába múlatom magamat; híjoddal vagyok mindenütt, 's úgy tetszik, minden öröminnek szükségek vagyon rád.

Adieu, Madame la Marquise! Elüté a' kettőt; megöl az álom, 's úgy vélem, az téged is megszälla levelém' olvasása alatt.

HAZINCZY FERENCZ.

P E R I H E Z.

Udvari pályádon nagy kívánsz lenni kicsinybül?
Láss, hallj mindeneket; 's légy, Peri! vaksi,
siket.

S E L Y E M B O G Á R.

Síromat én szöttem, síromból szálvá kikeltem;
A' szerelem szálló állapotomba' megölt.

VITROVICS MIHÁLY.

A' KORÁN ŐSZ HAJ.

Sokan keservesen tekintenek
 Hajok' korán fejrő száaira,
 'S ezen hanyatlások' kis nyomdokira
 Felejtető halált készítenek.

Bár rajtam is korábban fényljenek;
 De minthogy abban szívem' vággyaira
 'S ezeknek édes csípős bánatira
 Emlékezem — bajomra nincsenek!

'S mint a' jutalmat nem kapott Vitéz
 Örül, ha régi sebhelyeire néz,
 'S jutalmazó keresztet lát azokban:

Azt látok én is az ősz hajakban!
 Mert nincs egyéb nyoma virág - koromnak,
 Csak ősz fejem! gyümölcse bánatomnak!

A' HAZUG PHYLLIS.

(Lessing után).

Gyermek, minden hazugságtól
 Őrizkedjél, a' kedves így szól,
 Külömben meg foglak büntetni,
 És büntetésül csókkal illetni,
 Fenyegetődzik, és komor képében,
 'S előre csókol büntetés' fejében.

Elébb minden hazugságtól
 Óvám magam, miolta ő szól,
 Hogy csókkal minden füllentésemért
 Fog venni rajtam büntetési bért,
 Ajkamból több igaz szót nem hall ő,
 Ki mondja - meg ez vallyon honnan jő.

SZERÉNYI.

F A U S Z T I N A.

Tűszeme szóll, gyönyörű nézése varázsol örömré,
 'S váltva mosolyg Éosz 's Heszperusz arczairól.
 Szép kerek ajkainak szava égi melódia, 's Khárisz -
 Táncz könnyű léptei myrtuszi berke körül.
 Láng repülő haja hókebelére művésztelen' omlik,
 'S gyengéd szíve, miként Vénusz - Uránia, szent.
 Látni ez ártatlan Kedvest, eggy tiszta tekintet
 A' nagy olymposznak máguszi tája felé.

PONORI THEWREWK JÓZSEF.

A' VIRÁGKOSZORU.

Berkek diszét az Ibolyát,
 A' Liliom 's Szegfü' bokrának
 Szépit választám, 's a' rózsát
 Kloém nyakába czifrának.

Nimfák tüzék - fel reggel e'
 Friss koszorut homlokára:
 De illatozóbb volt mellye,
 'S szebb virág nyílt orcájára.

Viselte virágit estig,
 'S Nimfák, Pásztornék így szólltak:
 „Pompásabb hajában, mint mig
 „Szülött' ágyjokban lángoltak.”

Vetközönten estve nézvén,
 Szagjok elmúlt 's színök vesztve:
 Elváltozott a' lyán képén,
 Szemét a' földre függesztve.

E' szem olly nyilván beszéle ,
 Mint egy Múza ékes száján ,
 Hogy könyüjéből egy gyöngy - le-
 Gördült virágzó orcáján.

Mintha nem tudnám így szóllék :
 »Magyarázd - meg , szívem' fele ,
 »Jókedved most mért változék ,
 »'S e' csöpp könyű minek jele?"

Fohászkodva a' virágokra
 Czéltott , 's a' Kedves így kezdett :
 »Nézd , barátom , néhány óra ,
 »Nézd ott , minő nagy dulást tett.

»Jaj! csak egy az ékeskedő
 »Májusz 's az orcák szépsége.
 »Reggel virúl mind a' kettő ;
 »Estve sárgult , fonnyadt 's — vége.

»Reggel danolt szegény Sztellám ,
 »'S tánczolt vig Ifjak' körében :
 »Estve kicsöndítve látám
 »'S megcsókolám gyászleplyében.

»Jaj nekem! én is, mint e' járt,
 »Ugy járhatok virradtával:
 »Eredj, Dámon! 's Kloéd' buját
 »Hirdettesd - ki a' Múzával.»

EDVI ILLYÉS PÁL.

A' M A D Á R.

Még nem esett harmat a' levegőből,
 Se a' szilfának nincs levele,
 Hol vigan elrejténéd
 Kicsiny formádat;

'S már éneked a' pusztá erdőből
 A' magos égen túl emele,
 Hogy onnan lezengenéd
 Szabadságodat.

Te a' mit érzel szabadon kiöntöd,
 Jársz mindenfelé földünk felett,
 Elnyél a' tág boltozat
 Öröm habodban.

Érzéseiddel lelkünket köszöntöd,
 Szárnyaid' csókolja napkelet,
 Nyugoton szép áldozat
 Lángol hangodban.

Nékem csak egy gondolat van mejjemben,
 Ez is oly szívet alig talál,
 A' melyben megpihenjen
 Szép érzésében.

Könnyeim' országa titkon szívemben
 Van, 's ha onnan kihúll — már halál!
 Nincs hely a' hova menjen
 A' föld' részében.

Te a' völgyes helyen nyíló rózsáknak
 Reggeli könnyeket csókolod,
 A' kertekben kegyelem
 Tőled az ének.

Csendes fészkedet a' virágos fáknak
 Hív ágai közzé lánctalod. —
 Mért halgatna hát bennem
 Érted a' lélek?

BALOG FERENCZ.
 Erdélyben.

A' TEREMTÉS.

(Ovid után. *)

Zengeni kedvem eredt új új formákra kelendő
 Testeket, Isteneim! kik e' változatoknak is áldott
 Szerzőik vagytok, korok első kezdete ólta,
 Mostanig ált' - hangzó Dalokat, lelheljete ék rám.

- *) Felette hajlandó az emberi lélek az eredetek' és a' teremtés titkának kikeresésére. Bizonyítják ezt nem csak a' régi bölcsék és Poéták, mint p. o. Ferekidesz és Heziodosz, hanem még a' régi törvény-hozók is, mint p. o. Mózes. Csak nem minden régi bölcs megfogásai szerint teremtette a' maga világát, sőt az újjabbak is teremtők akartak lenni, mint p. o. a' Teliamed' szerzője, és a' híres Buffon, kinek minden munkáji között talán legfelségesebb, és a' legteremtőbb lelket nyilatkoztató az, mellyet ezen cím alatt adott - ki: »Les epoques de la nature.« Semmi se bizonyítja inkább az emberi elme' felsőségét, és az örökös Teremtő erővel való rokonságát, ennél a' gyengeségnél, mellynél fogva képző és gondolkozó tehetségünkkel világokat alkotni, vagy azoknak alkotását bírálni ösztönöztünk. Bayle hat ellenvetéseket hord elő a' Chaózból való teremtés ellenkezéseinek megmutatására. Szintúgy nem maradt ellenvetések nélkül akár Mózes Hozmogoniája, akár a' Mia-

Föld' víz' 's a' Mindent fedelítő Mennynek előtte,
 Mind egy színű vala, a' roppant természet alakja,
 Egy végetlen anyag, darabos vak-súly, — zavar,
 és csak

Viszszássan hulott magvak' küszködte csatája,
 Még Títán' fényét földünkkel nem közölte,
 Szarvai nem fogytak Lúnának a' növetelőnek,
 Földi Golyónk még nem függött a' körulte levégben
 Ellen súlyaitól megfontoltatva, hasonképp'
 Hoszszas karjaival még nem nyúlánkoza szerte
 A' víz partok köz't, valamint a' vér az erekben.
 A' lég, nedv, por, tűz, még egybe csomózva valának,

tyánk; de azért, még se esméri senki-is a' teremtés' titkát,
 és természetesebb imádságot se készített még senki is a' Mia-
 tyánknál. Könnyebb lerontani, mint felépíteni — nem lesz
 soha gáncs nélkül akármit építsünk. Az egészet kell tekinteni,
 és csudálni mindennemű teremtésekben. Ki az a' gondolkodó
 ember, a' ki soha se teremtett volna magának világot? csak
 az a' különbség az okos és kevély ember közt, hogy amaz
 által látja teremténcinek gyorságát, ez pedig büszkélke-
 dik azokban. Szint' ezen teremtést Ovídból fordítá-le minapá-
 ban valamely érdemes Hazafi a' Hasznos Múlatságok-
 ban; lehető, hogy szorossabban tartotta magát az eredetihez
 nálamnál; de az ő hat újjú versei, ha érzésem meg nem csal,
 jobban illenének Horácz Episztoláinak fordításába, sunt ser-
 moni propiores. A' teremtés leírása emelkedőbb verseket lát-
 szatlik kívánni. — Ezen verseszetem már régen készült.

A' föld álhatlan, víz úsztalan, (és a' mi legbús'b)
 Villány híjjával légünk, idomatlan a' Minden.
 E' zagyvában fült egymást hátrál'ta parányik,
 Minden testben még küzdének, jég a' Meleggel,
 Tűz vízzel, 's a' Nedv a' Szárazsággal, a' Könnyűi
 A' sok sok súllyal, minden puha Lágy, a' Kemén-
 nyel.

A' jobb természet, vagy az Isten, e' harcza be-
 vágván,

A' vizet a' földtől, a' földet az égtől elosztá,
 És a' tiszta eget gőzös légünktül elüzte
 Felfele, így zagyvált keverékből 's ronda zavarból
 Bontván mindeneket, mértékes béke - kötéssel
 Jól kijelelt helyeken jól megfészkelte mindent.
 A' most bolt - fedelű kék Menny nehezéktelen árja
 Legfelyül ömlödezett le - felé kiderülve ragyogván,
 Lőn szomszédja, kies lengőségére, helyére,
 Pára - ködös légünk; melly terjede könnyen alatta.
 Sok nagy súllyt hordó sűrűbb elementomu földünk'
 Terhe nyomult legalól, a' folyó hab zugva kerité
 És a' merőn nyúló Szárazt zabolázta vizével.

Így, mikor e' gyűlvészt bár mellyik mennyei
 létű

Szelte - fel ép renddel 's elszerkeztette tagokra,
 Gyúrványunk' legelébb, ne hogy az hosszára la-
 púljon,

Gömbre vevé, 's gyártván kerekítve gomolyba tekerte.
 Rá tengert öntött, 's a' sebes lebelekre parancsolt :
 Tajtékos habokat duzzaszszanak a' vizek' árján,
 Mellynek mert zajgós, szintúgy ő rendele öblöt.
 Földünk' kebléből tavakat 's forrásokat osztán
 Serkesztett, mindenhol vég nélküle bőven,

'S a' mozgó folyamok menedékes szép haladását
 Szerte kerengősen nyúló partokkal övezte.

Helyre külön sorsok, vagy földbe szivárganak avvagy
 Mély tengert érnek 's szabadabb síkjába vegyülve
 Elnyeletések után már nem partokra, ha révre
 Verdesvén, izöket meg színöket egyre cserélik.

Völgyeket ő azután lenyomott, terjeszte mezöket,¹
 És hegyeket felemelt, 's szirt-bérczeket álltata rájok.
 'S a' föld - szint gallyal, füvel, 's hímezte virággal.

'S mint az eget két tág - öv balról, jobbra meg annyí
 Össze szorítja, a' köz - belső lakhatlan a' hévtől,
 Számokat ötre szegé földünkön a' Mennyei Gondos
 Szintúgy, mindenik egy környékét nyomja Go-
 lyónknak.

Kettőt torlott hó takar, ég és forr a' középső,
 A' szélső kettők köz't nyúlók, elegyülve hideggel
 Össze kevert lángos mértékletet, áldva vevének.
 Lég szakadott rájok, mely a' mennyire föld - porí terhnel
 A' víz - csepp könnyebb, nehezebb szint - annyira a'
 lángnál.

Ott' fenn bús ködöket 's a' sesétlő felleget úszni
 Hagyta, meg a' leh'lők dobogó keblére riasztó
 Menydörgést, 's a' szeles villámmal csapta rivancsot.
 Négy posa-telt' szélnek, de azért alig engedi bírni
 Kényre a' földi Golyót a' nagy Művész, hiszem így is
 Állunk meg nehezen, mikor egymást zúgva, seperve,
 Téren Egen vívják, rokonok közt oly nagy a'
 boszszú.

Eurusz a' rózsa hajú hajnalhoz költöze, Perszák
 Reggeli sűgárral bő Zagruszszához, az Al-szél
 A' langyos nap-fény est-partjához közelíte.
 Rá ment Szittyának havakat hullatni Boréjás.
 Hó-jeges Északról, vele szemközt, szüntelen essőt
 'S csűf köddel morczos felhőt csafar Auszter az ázó.
 Legfennt kékre folyó Éthert kiboríta felettek,
 Terh-híjjánost és salakatlanul Istenig érőt.
 Ekképpen mindent a' mint felszabva határral
 Elrendelt, tüstént a' még egy tagba hevertte
 Csillagok a' súllyból, az egész fény-égre kikeltek:
 És hogy semmi vidék állattól fosztva ne légyen,
 Isteni szép formák lakják 's csillagzatok a' Menny'
 Térségét, a' vizek megteltek tarka halakkal,
 Föld juta barmoknak, légünk madaraknak adódott.

Szentebb, ész-tehetős, felleng lélekkel igyeksző
 Állat még nem volt, hogy a' többinek éljen urává.
 Alkota hát embert, akar azt a' jobb eredésű

Égről hoztta világ', 's mindennek mestere, húzta
 Isteni magbul? akár a' még friss föld az egének
 Magvát megtartá? rokonos lőn könnyen az éggel
 A' sárgás földből gyúrt' állat, kit gyermeke formált
 Jápetnek sárból meg vízből; 's terme az ember,
 Mindent mérséklő böles Istenek arcza szerinte.
 Látszik ez állásán, mert képét ég fele hívja
 Termete, és nem jár négy kéz láb itten a' porban;
 'S míg lesütött fővel vad barmok földre leszegzik
 Bús szemöket menynek felemelt ábrázat a' lelkest
 Széjt viszi, 's nézését önként igazítja egének.
 Így a', minap darabos, képt'len, föld változa, 's
 megtelt
 Még soha nem látott más meg más emberi arczczal.

GRÓF DESSEWFY JÓZSEF.

V E S Z T É S.

THESIHEZ. TÁVOZTAROR.

Kit karjaim láng közt körülvevének,
 Mikor rám gyűlni láttam bajködöt;
 Kit lelkem ismért mennyhozó felének,
 Midőn e' sziv áldozva küszködött,
 El! messze tünt, bálványá más tüzének,
 Frigyláncza más körül erősödött,
 Keblem forró vágyában olvadozgat,
 Életreményt dúlva gyötretve mozgat.

Varázsitallal Istenség gyulasztott,
 'S most élek álmom' szét dúlt képeim.
 Virágzatom nem szül olly malasztot,
 Melly enyhithetne búmnak éjjeim.
 Az Édentől vad sorsom elszakasztott,
 Tövis termett a' Myrtusz' fűrtjein;
 De bár sebző láng a' hűnek keserve:
 Ah még is üdves kénnyel van keverve!

KOVACSÓCZY.

KÉRELMEM TÜZI VESZÉLYKOR.

Kímélljétek lángok! deszka-házikámat,
 Melly virágokkal bőv diszes kertem' éke,
 Magányi nyugalmam' nyári menedéke;
 Hol édesen töltém üresebb órámat.

Magam lévén abban: a' kilencz hiv Szüzek
 Lélekben mindenkor körüllem lengének;
 Ha Lolli jött: kész volt számára egy ének.
 A' Szerelm 's Poézis — o minő szent tüzek!

De, lángok! ne csupán kalyibám' szánjátok,
 Hova csak szeretni 's verset írni megyek;
 Rétek, erdők, mezők, lapályok és hegyek!
 Szeretni 's verselni kiszököm hozzátok.

Kímélljed inkább, tűz! ama vályog házat,
 Hol a' szükség' terhét egy hiv atya húzza,
 Egyszerű életét jószág koszorúzza;
 Szűk a' kenyér nála, rongyos a' ruházat.

Hogy őt 's házanépét ne sujtsa több bánat;
Mert házok elégvén, lakhelyök se lenne.
Vagy építne? — Úgy, de nincsen módja benne.
Ójjátok azt, lángok! teljen e' kívánat!

N. A. HISS SÁMUEL.

M A X I M Á K.

(Ánglusból.)

Ha azt akarod, hogy derék embernek tartsanak, keveset és jól beszélj.

A' ki neked szokásán kívül hízelkedik, vagy segíségedre van szüksége, vagy pedig meg akar csalni.

Legjobb mód a' pénz' értékét megismerni, költsönözésre szorúlni.

Senki sem fél annyira a' megvettetéstől, mint a' ki valóban megvetésre méltó.

Az önnismeret minden virtusoknak talpköve, valamint az önnismeretlenség minden vétkeknek kútfeje.

Sokan vagynak olyanok, a' kiket az ember csak azért becsül, mert nem ismeri őket.

Többre kell becsülnünk az igen megkeseredett ellenséget, mint az igen nyájas barátot; mert azok gyakran igazságot mondanak, ezek pedig soha sem.

Magát csalja - meg az ember, midőn másokat akar megcsalni, 's szokás szerint úgy szokott történni, hogy némely csekély hibáknak elfedése, a' legnagyobb hibákat fedi - fel.

Herczegeknek 's más Hatalmasoknak csak az által kellene magokat többi embertársaiktól megkülömböztetni, hogy hatalmokban áll több jót tenni mint ezek tehetnek.

Semmi sincs veszedelmesebb azoknál, mint a' kik a' Királyok' bizodalját méltatlan bírják.

Némely virtusoknak gyakorlása 's némely vétkeknek kerülése még nem summája annak, a' mi egy jó ember characterében megkivántatik.

Nem mindég annál bölcsebb, mennél öregebb valaki; mert a' léleknek gyengeségei nőnek a' testével.

A' legbizonyosabb mód, minden megtörténhetőkben magát vigasztalni, mindég a' legroszszabbat várni.

Haszonért tett házasságok a' szeretet' kötele helyett meghasonlásoknak és pöröknek kútfejei.

Magával egészen megelégedetlen lenni gyengeség, egészen megelégedve lenni ostobaság.

Az erkölcsi jóság nemessé teszi az embert címer nélkül is, 's tiszteletet és becsülést szerez neki apotheosis nélkül is. A' tisztelet és becsülés az a' virtusnak, a' mi a' tiszta levegő a' fűveknek és virágoknak — ez teszi őket virágzókká 's gyümölcsözőkké.

Ha azt akarod megtudni, mit mondanak rólad távollétedben, vigyázz mit mondanak másról jelenlétedben; téged sem vesznek nagyobb tekintetbe mint más.

A' megbocsátásnak nagyobb a' dicsősége, mint a' boszszúállásnak öröme.

Jól gondold - meg, minekelőtte valamit ígérsz, a' szeles ígéreteket többnyire bánat követi.

Csak hiúságból ismerjük - meg gyengeségünket.

A' szeretetnek csak egy neme van, de másolatai ezerek.

Az igaz szeretet olyan mint az éjjeli jelenés ; minden ember róla beszél, de kevés látta azt.

Vagynak olyan emberek, a' kik csak azért szeretnek, mivel a' szerelemről sokat hallottak.

Soha sem oly szerencsés vagy szerencsétlen az ember, mint maga gondolja.

Az is egy neme a' szerencsének, ha tudjuk milyen meszsze vagyunk a' szerencsétlenségtől.

Ha az ember magában nem talál enyhülést, hijjába keresi azt máshol.

Ha a' fiatal aszszonykák szemteleneknek, a' megélemedett férjfiak nevetségéseknek nem akarnának látszani, soha sem kellene nékiek a' szerelemről úgy beszélni, mintha még részt akarnának benne venni.

Ha magunknak is hibáink nem volnának, nem volna örömünk azokat másokban észre venni.

Négy dolog teszi az életet boldoggá : egészség, csendes elme, gazdagság, egyenes szívű barátok.

SZEMERÉHEZ,

midőn EMLÉREZET és REMÉNY Sonettjeit adá.

Már haladék ; sírás öntötte - el arcodat. Amor
 Megszánt, 's két koszorút nyujta tüzelve neked.
 Most ez szálla - el itt, most ott a' másika, 's míg én
 (mint Atalanta az almát)

Oh az irígy! ezt 's azt felszedem, elhaladál.
 Állj - meg, 's add nekem e' kettőt 's add tenmagad
 ezzel?

Szebb koszorút soha még nem nyere győze delem.

HÁZINCZY FERENCZ.

KÉT NEHÉZ DOLOG.

Nevetség tárgyává nem lenni egy férjnek
 Szerelem-féltésből; — sem oly megvettettnek,
 Hogy a' szép feleség' kicsapongásai,
 Vagy akármely színű pazérolásai,
 Ő belőle gyávát vagy tyrant nem csinál, —
 Több ez mint emberi, több ez angyalinál.

Egy öreg, ki szavát, maga viseletét,
 Tudja úgy rendelni minden kerületét,
 Hogy a' vig ifjuság' gyönyörűségeit,
 Mint a' késő kornak ártalmas mérgeit,
 El tudja kerülni, — 's helyén nem gyalázni,
 Ily koros halandót méltó koronázni.

BALOG PÁL.
 Erdélyben.

ANÁKREON GALAMBJA.

o — o — o — o

Te ártatlan Galamb
 Pihegve honnan így?
 »Menék Anakreon
 »Poéta' dolg'iban,
 »Küthére tőle Dalt
 »Velem cseréle - fel,
 »Levék ez - olta hív
 »Adós inassa, lás'd:
 »Nekem megadni kész
 »Szabad levél't ugyan
 »De bár akarta - is;
 »Leszek Galambja én.
 »E' vén, oly édes Úr!
 »A' morzsa nékem és
 »Csupán kezébül, int;
 »Pohárt reám köszönt,
 »A' lantja vánkosom,
 »Sietni kell tehát,

„Botsáss - el engemet,
„Petyegve Szarkaként,
„Elég időt lopék
„Az ápolómtul itt'.”

GRÓF DESSEWFFY JÓZSEF.

É N E K.

(Spanyolból.)

Fösvény rejti gazdagságát,
 Nagyravágyó nagy plánumát,
 A' bölcös titkos tudományát,
 Bölcsességét 's boldogságát;
 Csak Ámornak nyilas fija,
 Ki önmagát elárulja.

Én Szépemet el-elhagyom,
 'S kikerülni mind igyekszem,
 De ha tőle eltávozom,
 Még közelebb ragad szivem:
 'S így Ámornak nyilas fija
 Önnön magát elárulja.

Ha valaki emlegeti
 Kinek nevét úgy titkolom, —
 Szivem tüstént megilleti,
 'S őt magammal elárulom:
 Mert valóban Amor' fija
 Önnön magát elárulja.

Mikor pedig dicsérettel
 Róla szólni iparkodom,
 Légyek bár mely készülettel,
 Akadozva zavarodom:
 Mert Ámornak nyilas fija
 Önnön magát elárulja.

Igy hát minden ellenemre,
 Bátorságom, féltékenységem —
 'S valami csak jön nyelvemre,
 Kiáltja hogy őt szeretem.
 Igaz! igaz! Ámor' fija
 Önnön magát elárulja!

BALOG PÁL.
 Erdélyben.

M E N T E G E T É S.

Dorgálsz, hogy én Imádtam'
 Kicsiny megilletésért
 Azonnal álthevülök,
 Vagy néma halgatásba
 Magamba elmerülök? —
 Nem méreg ám az a' mi
 Ilyenkor elszorítja
 Lehelitem' szavammal! —
 Keserves édes érzés,
 Bágyasztva gyilkoló kín,
 Halál nemű epeztés
 Az, a' mi kötve tartja
 Egész valóm', azért, hogy
 Az, a' ki bánt kegyes, jó,
 Magas, tüzes, nagy és szép.
 Ha a' kegyes kegyetlen
 Hozzám, hová vonuljak?
 Ha jó az a' ki engem
 Rosznak talál, mimódon
 Lehetne megnyugodnom?

Nagyot csap a' kicsiny kő,
 Midőn magasról és-le:
 Ha a' kinek körében
 A' vas, fa, vagy fagyos szív
 Azonnal olvad, én rám
 Hideg tekintetet vét,
 Mitől hevülne keblem?
 Ha a' mi sujt nagy, akkor
 Ütése is nagy annak,
 Ha bár alig legyint is.
 Minél világosabban
 Süt a' nap, annál nagyobb
 Homályba' hágy, ha képe
 Elébe felleg úszik:
 Minél delibb szinekkel
 Minél szelídebb szagokkal
 Kieskedtek virágid:
 Annál nagyobb keserved
 Ha színbe, szagba múlnak.
 Ha szép, ki megtagadta
 Kegyelminek malasztját
 Te tőled; akkor annál
 Nagyobb gyötörtetésed;
 Minél nagyobb szerencséd,
 Ha kedve fénnye rád süt. —
 Hát én, kitől olyan Szép,

Olyan tökéletes kép,
 Oly csak kevés időre
 Közünkbe boldogítani
 Jött égszülöttje vonja-
 Meg idvezítő fénnjét, —
 Kétségbe hogy ne esném?
 Vagy már ha benne fúlok,
 Belőle hogy jutok - ki?
 Ezen gonosz zavarból
 Nem más segít - ki: csak Te.

De minden aggodalmam'
 Örömmel elviselném,
 Csak az ne háborítna,
 Hogy nem sokára önnön
 Magad megismered, mint
 Nem érdemelve bántál
 Kegyetlenül raboddal.
 Oh bárcsak akkor a' Te
 Szívbeli szenvedésid'
 Elvenni, és helyetted
 Magam kiállni tudnám!
 Mivel tudom minő kín
 Gyötör, ha sértni meg más't
 Méltatlanúl találtál. —
 De hogy ha kérlelésem,

Bocsánatom, 's halálíg
Egyforma hódolásom,
Enyhitni 's eltörülni
Tudhatja szenvedésid';
Bízz! mert azok legottan
Enyhülni, múlni fognak.

NYÁRY.

PREPELICZAY SÁMUELHEZ.

Lelked örül szent tűzre hevülni hazád' közügyéért,
 'S győzve repül-ált az hydrasereg' csapatin.
 Hagyjd lángolni magos lelked, szeretett! 's mutogassd - meg,
 Hogy nem mind jó 's szép, a' mi szokott
 's megavult.

PONORI THEWREWK JÓZSEF.

A Z ERKÖLCS' ÖSVÉNYEI.

(Schiller után).

Két úton lehet a' virtushoz jutnod, az egyik
Zárkózván, a' más nyílik elődbe legott.
Mívelj mint boldog, tárj mint boldogtalan. Áldott
Kit mind a' kettőn sorsa ölelve vezet.

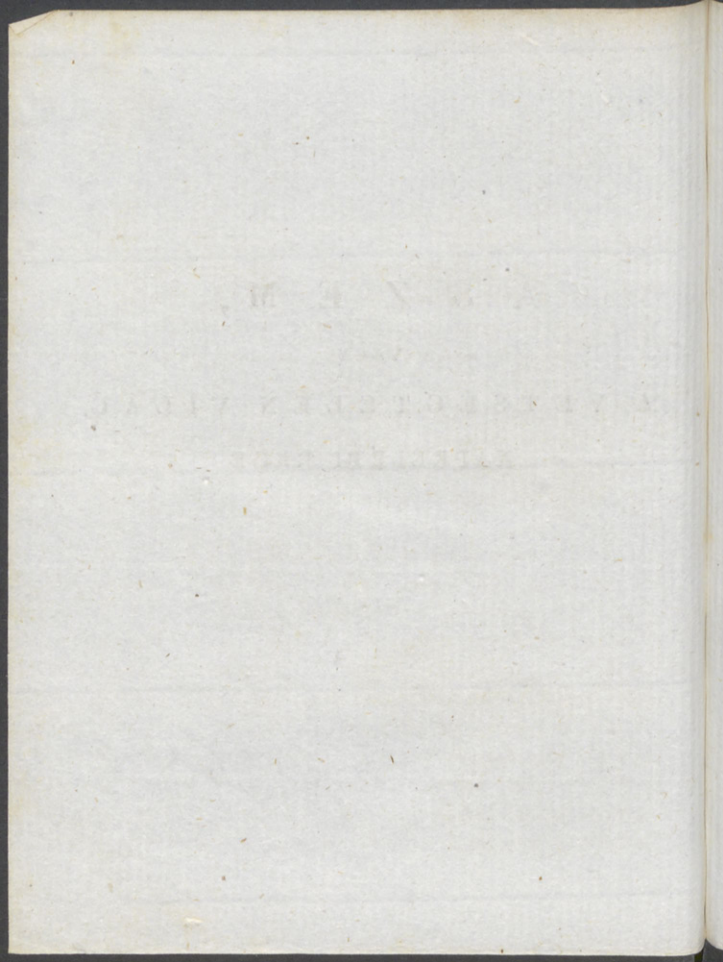
SZERÉNYI.

Á S Z E M,

VAGY

A VÉTSÉGTELEN VILÁG.

NAPKELETI REGE.

Hol jéglepte fejét keletenn az egekbe meresztvén
Taurisz, a' föld viharin föllül, völgyekbe alánéz,
És a' lába alatt bolygó vándorral egyéb mást
Nem láttat, mint tar köveket, zuhanó patakot, 's
mind

A' mit a' főséges természet méhe fogantott:
Itt e' borzasztó bércz zordon ölébe vonúlva,
Átkozván, embernek utát, megválva világtól, —
Itt élt Ászem, ama szigorú gyűlölöje nemének.

Ászem is ember közt tölté ifjanta világát,
'S nem vala földi öröm, melyet nem kóstola mással:
Sőt feleit igenis forró szeretettel ölelte.
Fájt szive, hogyha mazurt 's nyomorultat láta ne-
mében.

Nála szükült soha sem nyita száját, könyörögni hijában;
A' fáradt utazó kapuját soha nem kerülé - el:
Ő ada, míg köztök minden jószága feloszlék,
És közösé leve legvégső mángornyai vagyomja.
Igy jótévással jovait kipazarlva kezéből,
Most már másoktól hálát kölcsönbe reménle,

'S nagy bizton folyamék segedelmért társi' elébe.
 Jaj, de! hamar megunák sok kérengéseit ennek.
 (Irgalom emberben csak igen rövid életü érzés)
 'S most látá, neki mint megesett. Keseregte szivében,
 Szörnyü csalódtában, melly majd kifeszülve helyéből,
 Hálátlan feleit más szemmel kezdte tekintni,
 'S óh! be igen mással, — mint mig jó napjait élte.
 Hol nyomdéka se volt, most már vétkekre gyanított:
 Hálátlan szivűség, fortélyok, alattomos álnok
 Képmutató lelkek, 's meg ezer másféle ijesztők
 Tüntek - elő minden léptén neki emberelakban;
 Ugyhogy utóbb iszonyú átkát elmondta reájok;
 'S azt végezte, tovább hogy ezen gyűlölte világban
 Nem marad, a' melly még panaszit mindegyre kaczagja.
 És ide bujdosa, e' láb nem nyomkodta - zugolyba,
 Hogy keserü boszuját kedvére kifujja magán itt,
 'S társa legyen neki, még egy nála böcsült sziv a'
 földön,

Mellyet utolsó kis örömére tudott, — a' magáé.
 Hajlékot neki a' sziklák barlangaik adtak,
 Testét óva szelek, zivatar, hó és vadak ellen.
 Étkeit a' hegynek fáin böngészte bajossan;
 És italát rohanó vizerekből hordta veszélyel.
 Így házaskoda ő, megválva nemétől örökre,
 Józanul, és szabados nagy gondolatokkal időzvéni;
 Néha örülve, hogy embertől nemfügyve tud élni.

A' hegy alatt egy tó folya szélyt üveges kebelével,
A' csüggő sziklák képét szörnyebbre mutatván.

Csendes időn leleszállt e' nagy téröblü tükörhöz,
És meredek partján könyökölvén, nézte nyugalmát.

Egykor így elnézvén, keserűn e' szókra fakadt - ki:

»Melly szépséges a' természet! melly kellemes ő még

»Legvadonabb játékaibann is! melly finomann áll

»Egymás ellen, ez a' sík térség lábom alatt, és,

»A' rettentő csúcs, melly a' felhőkbe' lakik fönt.

»S hátha ezek hasznos voltokra figyelmez az elme!

»E' tó száz patakot kiereszt; 's valamerre csurognak,

»A' telek ott kivirúl 's frissülnek a' szomju vidékek.

»Bölcsen és igazán van minden; hasznos is és szép

»A' természetben csak az ember az egy hiba; ő a'

»Szörnyeteg a' nap alatt. Zivatarnak, fürgetegeknek

»Van hasznok: de az ember, — a' bűnhödt, hála-
felejtő

»Ember, — e' köz szépség papirossán téntamocsok
lett. —

»Miért hogy ez átok alá szállt nemben kelle születnem,

»Mellynek vétke Teremtőjét majd szinte gyalázza! —

»Oh! ha az emberben nem lakna bűn; akkor a' földön

»Melly igaz, egyenlő, melly angyali lenne az élet. —

»Miért, oh! Allá, miért kell illy tömlöczbe' szo-
rongnom,

»Mellyben sűrű homály faggat kétségbeesésig?..«

Éppen, e' szót »kétség« ejtette - ki, 's már is a' partrol
 Tóba ugorni akart, — hogy imígy megfejtse meséjit,
 'S szivgyötrelmeinek legyen így egyszerre határjok, —
 A' mikor egy valakit vizeken járdalni felé sejt,
 'S a' partnak, mellyenn ő álla, erányzani. Felség
 Látsza személyén és méltóság, 's — isteni holmi.
 E' nemvárt jelemény szándékát semmibe dönté;
 Tartóztatva magát, megdöbbene, 's nézte merően.
 »Hagyd szándékokat, óh Ádám fija!« monda a' Lélek
 »Hirtelen az 's nem jó. A' Hívők Atyja lelátott
 »Szép tettidre, igazságodra, 's bujára szivednek :
 »És ő küldé alá, téged kisegéltni bajodból.
 »Most hát nyújtsd kezedet, 's valamerre menendek
 előtted,
 »Jöjj velem és ne remegj! Nézd bennem a' Jobra-
 tanítás
 »Géniuszat, ki fölül a' nagy Próféta is irt, hogy
 »Ennek a' tévelygőt igaz utba vezérleni tiszte.
 »Jersze kövess bátran hát; hogy légy józanal és
 bölcs!«

Ászem azonnal alá szállott a' tóba. Keresztül
 Vitte vizek hátán kalauzza be mélyre, mig osztán
 A' tónak közepén egyszer mind ketteje lábbal
 Sülled aláb meg aláb — bemerültek végre egészen,
 És fejükön föllül az erős vizek öszvecsapódtak.
 Több száz öltre alá száltak - le, — mig Ászem utólján,

Már hogy fuldoklott 's lelkét kilehelleni készült,
 Hirtelen a' fenekenn egygy ujj világra kibukkant,
 Mellynek előbb soha még ember nem járta határit.
 Nincs ecset arra, miként odabámula, véle mi történt,
 Hogy mi világ lehet ez, mellyen olly nap ragyog
 éppen,
 Millyen a' földieké, szintolly kék tiszta egekkel;
 'S mezzeji is szintolly viruló friss zöldü ruhában.

»Látom, szörnyüködöl; — megszóllal a' Géníusz ek-
 kor, —

»Még de csak egy kevesig türtőzzél! Ezt a' világot,

»Mellybe' vagy, így Allá készíté, kérttíre a' mi

»Nagy Prófétánknak, 's ez ráügyelése alatt is:

»Mert egy időn ugyan e' kétséggel küzköde ő is,

»Melly teneked zavará elmédet, a' tóra lenézvén;

»'S mellyért már fejedet legvégső roszra vetted; —

»Ennek eszes lakosit mind úgy alkotva találod,

»Mint magad alkotnád, — itt vétek nélkül az ember.

»Másba' hasonlatos a' földhöz; hanem abba' kü-
 lönböz,

»Hogy polgári gonoszt 's bünt elkövetelni nem értnek.

»Majdha neked jobban tetszend ez, a' földi világnál;

»Leszsz szabad engedelem, benn tölteni élted utólját.

»Még de csak egy kis időt engedj, hadd várjalak-
 el, mit

»Szóllasz, hogyha előbb elnyugtatom, a' mi szorongat,
 »S ujj honodat 's lakosit jobbann esmerni tanultad!«

»Hah! öröm! — Itt vagy hát, Ország, — vétségte-
 len Ország!

»Büntelen emberek, itt! — hol rám is boldog idő
 vár, —

»Vár nyugalom 's jobb sors. Mi dicső leszsz életem
 estét

»Olly áldott lelkek közepettén tölteni, kikben

»Hálátlan, fortélyos, irigy sziv, 's több ezer ilyen

»Vétek nem lakik! — Oh! örök élet leszsz ez
 egészen! —

»Hála néked ezért, Allá! hogy mégis ugyancsak

»Végre kívánságom sok, sok kérttemre megadtad!«

A' vidulás özönébe fel így kiáltoz vala Ászem.

»Tartózkodva örülj 's ne kiáltozz ilyen előre,« —

Szóll neki a' Geniusz — »szemlélj körülötted előbb jól

»Meg minden tárgyat 's valamit cselekedni tapasztalsz;

»S jegyzetidet nékem megmondani róla ne sajnáld.

»Most a' merre akarsz, indulj hát 's járd-be vidékit;

»Én késérni veled megyek és oktatni, ha kérdeszsz.«

Mennek elő ketten, beutazni a' furcsa világot.

Eggy ideig csak igen mélyen hallgatnak; egészen,

Ellévén Ászem vidulásba merülve: utóbb de
 Józanodik ismét, 's el nem főjthatta magában
 A' jegyzést, hogy ezen rendes földalli világ is
 Ahhoz a' fönt odahagyta'hoz mindenbe' hasonlít,
 Csakhogy e' kezdetévi vadságba' van eddigelő még.

»Látok amott fene állatokat, 's másnemüeket« —
 Ászem

Monda — »amott, mellyek nekik ugy mint préda
 tenyésznek.

»Igy van a' földön is. — De ha nékem szólni sza-
 bad lett

»Volna belé, mikor alkották, én ezt a' hijánt Nagy

»Prófétánknak nem nézhettem volna el abban,

»Hogy ragadó bestyék lennének, mellyek az élők

»Véreiket szopják, 's azokat pusztítani teremnek.«

»Gyöngédségedet — ugymond rá, mosolyogva, az
 Angyal, —

»A' kisebb vadakért, méltán különösnek itélem.

»A' föld és e' világ abban, jól mondod, egyeznek,

»Hogy mind kettejiben picziny állat préda nagyobb-
 nak.

»Ez de helyes; 's bölcsen vagyon ugy! hogy így élet
 adódjék

»A' földnek kerekén mennél több számu vadak-
 nak. —

„Ugyde! mit állapotunk ezeken meg? jersze siessünk
 „Bellebb 's embereket lássunk, — miket adnak
 eszünkre.“

Mennek előbre tehát; 's ki az erdő szélre hogy értek
 Csak hamar a' Vétségtelenek lakaikba jutottak.

'S most nyita még Ászem szemeket! 's már élte előre
 Azt a' gyönyört, mellyet köztök lelkének ígére.

Jaj, de! alig hagyták el az erdők széleit, — Ászem
 Mit látott mingyárt! — Eggy olyan büntelen embert
 Futni sebes szaladást 's nagy ijedtenn, egy sereg éhes
 Mókus elől, mellyek dühösen hajtottak utánna.

„Már mi dolog lehet az? — mond Ászem — miért
 fut az; és mit

„Félhet az illy apró és gyáva kis erdei vadtól?“

Mit csak alig mondott, lát meg' más emberi formát:
 Szint' olly ijedve futott, három nagy ebektől üzetve,
 Sietvén fészke felé, hogy megmenhessen azoktól.

Ászem csak hüledez! 's — „ez már irtózatos!“ ugy-
 mond,

„Ezt nem láthatom ált: te taníts itt Égi Vezérem.“

És a' Génusz el kezdé magyarázni nekie:

„Elszaporult itten minden vad; elannyira hogy már

„Végre erőt vettek, 's e' fajt kifogyasztani késő.

„Kezdetbenn e' világ lakosi nem ügyeltek azokra,

„Véteknek tartván tört hányni-ki 's csalfa kelepczét,

»Avvagy erőszakkal rájok pusztítani jární:

»Most már ők a' hatalmasok, és mindegyre rabolják

»E' jó emberkéek békés, ártatlan határit. —

»'S most hol a' gyöngédség, — mosolyogván szólla
továbbá

»A' Geniusz, — mellyel vagy a' kissebb, gyenge vadakhoz?

»Ládd! az igazságnak majd nem jut ez ága eszedbe.«
Most már vissza felelt Ászem, más észre hozatva:

»Meg kell esmernem botlásomat! — elhiszem immár,

»Hogy, ha magunk akarunk bátran meglakni helyünkben,

»Tíráság vétkét tisztünk gyakorolni az állat

»Nyájja eránt. — De tovább ne időzzünk barmok
ügyével:

»Lássuk az embereket, 's sokféle szokássokat inkább!«

Mennek odáb 's bellebb. Néz Ászem előre, körüle, —
Majd kikinézi szemét; 's nem gyözi csudálni, hogy
itten

Nem lel városok és szép házak semmi nyomára;
Templomok és sudaras tornyok sem tünnek elébe.

És Kalaúza, viszont sejtven ebbéli csudáját,

Megjegyzé, hogy ez ujj Ország polgárai mostis

Hajdani egyszerűségeiken túl vágyini nem értnek;

Van hajléka kinekkinek; és ha idomtalan az bár,

Mégis a' kis háznép elegendő helyre talál benn.

Ők igenis jók, hogysemmint építeni házat

Vágytak volna; ne tán így vétkök lenne hiúság,

'S a' szemlélőben nehogy így gerjedjen irigység.

Épületek szükségre való csak, 's nem mutatasra.

»S illyformán, — ugymond Ászem, — hát végre ezek
köztt

»Nincsen is ács, kormász, rajzmester, kőfaragó, 's
több

»Illyen szőrü mives; vagy! ugyis mind semirekellő

»Mesterségek ezek, 's önelkülök el lehet élni.

»Kérlek azért, inkább vígy-el engem most ezen ujj
föld

»Néhány Bölcseihez: hadd lássam, millyenek ők itt.

»Mert oda fönt is már örömöm vala vélők időzni,

»S a' bölcsességgel még ott szerelembe esém én.

»Bölcsesség? — ugymond Kalaúza, — ohó! beh ne-
vetség.

»Itt bölcsességet ne keress; mert nincs minékünk az;

»Nincsen itt arra időnk. Bölcsesség egymaga nálunk

»Tudni, mi tisztünk van máshoz, 's másoknak erán-
tunk.

»A' mi igaz, ki ki azt teszi itt, 's azt várja felétől.

»Hogyha te a' csillagvizsgálást érted alatta,

»Földmérést, a' menny 's lelkek titkába belátást,

»S holmi egyéb illyest, — azt itt hijjába keresnéd!
 »Jámborabb a' mi nemünk, mintsem hogy ezekbe
 akadna.«

Mellyre megint a' szót Ászem váltá-fel utána:

»Hagyva legyen mind ez! — Hanem én még más
 veszek itt lent

»Észre, — ha jól nézek, — 's ez nálok furcsa
 különzés.

»Mintha nem is laknék emberszomszédi sorában,

»Ugy van a' házi cseléd elkorlátolva magának;

»Nincs köze senkivel, és nem járnak látni el egymást.«

»Jól nézed! — felel erre amaz, — nincs közle-
 kedés itt;

»S nem társalkodnak. Nincs félni remélni valójok

»Semmi is egymástól, — pedig ez viszi öszve az
 embert; —

»Minnyájan jók 's büntelenek; mit féljenek így hát?

»Mind azon érdemüek; 's mit társalkodjanak együtt?

»Hizelkedni talán? hiszem ez bün 's tiltva van itt
 lent;

»Vagy tudakozni talán eggyetmást? nálok ez is bün.«

»Mégis boldog idő lehet itten a' lakosoknak,«

Monda tovább Ászem, — »kiki önvagyónával elégszik,

»S nem vágy kelletnél többet kaparítani halomra ;
 »Nem csügnek kincsen sziveik ; van hagyva üresség
 »Bennök az irgalmas tetteknek az elhagyatottal!«

Ezt csak alig mondá, mély jajszó csöngve fülébe :

Eggy utfélen ülő nyomorultnak szája bocsátá,

A' ki nagy inségét nyögvén fojtotta magában.

Ászem azonnal eredt, bajján tágítani néki,

Látván legvégső kinban fötröngni az embert.

»Ez már szörnyü — kiált Ádám fija, — büntelenektől!

»Embertárssokat illy hidegen csak vesztibe' hagyni.«

»Oh! Idegen, ne csudáld! — maga a' haldoklani
 indult

»Elhagyatott mondá, — nálunk ki lehetne segédül?

»Mindenikének ezek közt éppen annyija van csak,

»Mennyit a' szükség kér; mellyenn túl többre nem
 agg itt.

»A' mi van asztalokon, falat-étek, az egy se fö-
 lösleg.

»S szólj te magad Jámbor, nem volna e égbe
 kiáltó

»Vétek az illy éhes szájtól elhuzni falatját,

»S vetni enyémbe, hogy így én menjem az éhbe-
 halástól,

»Ő pedig énérttem szükségét lásson azonban?«

»Oh! de miféle világ ez hát, a' mellybe jutottam?«
 Ászem, elijedve magát, ugymond, — »szomorún la-
 kom én ezt.

»Viszszaveszem szómat, ha megengedsz, vissza!
 De vólna

»Bár neki a' bőség' szarujával mérve - ki minden,
 »Én most visszaveszem, csak imént tett szómat
 ezennel! —

»Nem! nem az a' boldog lak ez, a' melly képze-
 letimben

»Nékem előm lebegett, mikoron partjára kiléptünk.
 »Itt, hiszem, egy virtusz se kelendő; nincs nyoma
 Bölcsnek;

»Jóakarát, bátor sziv, hon' szeretése, barátság,
 »Mind idegen nevek; és innét kirekedtek örökre.

»Még csak az egy virtusz marad — a' mértékletes
 élet:

»Ebbe' se tudtak előb - halladni az állatokénál;
 »S mintha csak úgy esnék - ki: nem érteni bünhöz,
 ez anyyi,

»Mint maga a' virtusz dolgában lenni tudatlan! —
 »Igy hát én meg' ezek közt is mi örökre talál-
 nek? —

»Kérlek, Géníuszom, csak ereszsz te fel engem
 ama' fön-

»Földi világra viszont, mellyből beleunva jövék - ki.

„Mert jobb, jobb a' világ, mellyet maga Allah
kigondolt,

„Mint mellyet Mahomed bölcsőbb formára javallott.

„El tudok én könnyen mindent szenvedni ezentul,

„El haragot, fondor, hálátlan rozsaszívét, el már!

„Mert mind arra talán feleimtől érdemem is vólt.

„A' menny bölcs utait gáncsoltam! 's vallom előtted,

„Gyarló elmémet, — nem mást — árultam el azzal.

„Hagyj hát lakni viszont oda fönt, és ennekutánna

„Bennem főjtni a' bünt, 's egyebekben szánni tanít-
meg.«

Megleve, a' mit kért. Csak alig végezhető szót, hogy

A' Génusz képen rettentőt változa; minden

Mennyköveit lehivá, 's megcsattogtatva körülök

Eltűne egy forgószélben. Álmélkodik Ászem,

'S futtatván szemeit maga környül, észre jön: imé!

Épenn azon helybenn áll, mellyen kezde legelsőbb

Kétségeskedni, 's éltét elszánni halálra,

'S lába is úgy van, a' mint azt ott ugrónak ereszté. —

A' fontos leczkét így nyomta-be Allah szívébe!

'S most már csendesedett elmével a' tótol elindult,

És sivatag fészket oda hagyva, szülötte helyének,

Szégesztánnak vette utát; kalmári kenyéren

Élt, 's a' magányba' tanult bölcsesség nála böcsös

lett.

Néhány évi okos takarás, szűk konyha, kis asztal
Meghozták kiföcsélt vagyomát; háznépe öregbült;
Régi barátai mind, mind vissza kerültek idővel;
Ászem is őket már most engesztelve fogadta;
És bajos ifju korát dus öregség 's könnyü fejezte.

EDVI ILLYÉS PÁL.

IFJUI KOR.

Túl rontván villám módjára
 A' tűz ifjú, gyermeksége'
 Zárva fedett keskeny határán,
 Angyali szárnyakkal új - meg új
 Csillagokat csapkodni vágyik.
 A' dicsőséget fényleni
 Távólról szemléli, siet
 A' végetlenbe rohanni.
 Él a' hosszú jövődö' során.
 A' sok széptől elbájolva,
 Álló pontot nem találhat.
 Tévelyg és lebeg a' mindenben.
 Most a' lármás gyözedelmek
 Kardot rántatnak ő vele,
 'S bár reszket, hadi - rendbe szalad,
 Hol kimutassa tulajdon
 Bátorságért égő szívét.
 Majd szerelembe merülve haboz.
 Pénzét, éltét vesztegeti.
 Itt örömében szemét könny lepi

Egy szép 's nagy tett' hallására:
 Ott a' bosszankodás öli
 A' vétkeknek győzedelmén.
 Egy sok fáradságba került,
 'S rég ohajtott öröme,
 Már a' birás unalmat hint,
 'S ennél sokkal felsőbbeket
 Mind szünet nélkül képzelget,
 Bár sok ezer példák kiáltják:
 Hogy minden földi halandó
 Csaknem vég nélkül valónak
 Tartja kemény 's vidám lételét.
 Istenem! oh be arany élet ez!
 A' gondos jó atyák, anyák
 Sohajtási hogy kísérik
 Kedvelt gyermekeket oda bé
 Legtisztább érzések között,
 Felsőbb lelkek színe előtt
 Áldást öntvén homlokokra!
 Hogy mutatják tőlök távol,
 Egy meredek dombon céljokat!
 Hogy biztatják, hogy bátrítják
 A' fénylő koszorút elnyerni
 Álhatatos józan munkával!!
 Oh boldog kora életemnek!
 Egy vén tölgynek mohos tövén

Láttam nagyságod' elsőben ,
 Hogy mosolyogtak szép napjaim
 Dicső elizium világban ,
 Melyeket a' kedves Grátziák
 Rózsákkal koszoruztak 's fontak.
 Nyájasság , öröm , ártatlanság
 Repdestek szeliden felettem ,
 Mig a' végzés titkos keze
 Ideálokkal éltetett.

Oh boldog kora életemnek ,
 Egy vén tölgynek mohos tövén
 Ismertem - még hasznos voltod
 Egy szép csendes őszi estve.
 Meggyúlt lidérczek a' midőn
 Keskeny villámmal futkosák
 Alsóbb athmosphaeránk' tájját ,
 'S egy szomoru fényt el - elhagytak.
 »Ilyen mostani élted' tüze ,"
 Győző hangon megérteté
 Szivem , lelkem , együtt szólva :
 »Annak léte kicsit világít ,
 »Hogy ha kiindítod a' szabadba ,
 »Végig tápláló ész nélkül ,
 »S mint csupa semmi rogyol sírodba.
 »Annak fényre , öröm , dicsőség ,
 »Ohajtás a' nagy tettekre ,

»A' meg nem csalatott reménység'
»Még legtisztább tükörében.
»Azzal világot teremthetsz,
»Azt boldoggá is teheted,
»Légy szabad, önnerejű és munkás,
»Az igazat majd feltalálod.»
A' mint jobban gondolgatnám
E' szent szózát' fontosságát,
Észre veszem fájdalommal
Hogy már ifju nem vagyok.

BALOG PÁL.
Erdélyben.

Szivet - varázsló bájaival Ninon
 Bolyongva halmom' zsenge virági közt,
 Mint Lúna szűz Endymionra
 Lágy pihegő kebelemre omlik.

Hő lánggra lobban bennem az érzelem
 'S kéjelgve szívom mennyei balzamit
 A' tegzes Isten' nagy kegyének,
 Szépem' arany karolási közben.

Eltűnni látom földi lakásomat!
 Körültüzelg a' csillagi fénymező,
 'S Kythére rám aggatva myrtuszt,
 Öszveköti a' magos Égiekkel.

PONORI THEWREWR JÓZSEF.

O N D I R A.

A' nagy költő időkorát
Egész századdal túl haladja gyakran,
Ez Ondi nálad megfordítva van,
Vallyon mi vagy te hát?

SZERÉNYI.

A' VÉN ANÁKREON.

o — o — o — o

Beszéllik a' Leánykák
 Tepedsz Anákreon, nézd
 A' tükörön magad' benn,
 Hajad hogyan szalad't-el,
 Sima - kopasz miként vagy!
 Marad't - e meg haj - üstök?
 Vagy elfogyott - e rajtam?
 Nem igen űzöm én azt,
 Miért nem illenének
 Reám a' Vénre, tréfák?!
 Ki tudja?! éppen akkor
 Mikor közelget immár
 Enyészetem, 's haladtam
 Feléje, nem talán most
 Enyelgek - é utólszor?!

GRÓF DESSEWFFY JÓZSEF.

M I M I H E Z.

Nézd
 Nézd, Lyánka, mint virúlnak
 A' Május ék - virági!
 Mint Sylphidek, repülnek
 A' méhek; és kilesvén
 A' mézadó virágot,
 Le arra dongva szállnak.

Képed van ott: te szintolly
 Feslő virág vagy; én is
 Hozzád jövök gyakorta.
 Engedd tovább is azt meg:
 Hadd szívjak én is éltet,
 Édes Mimim! körüléd.

N. A. KISS SÁMUEL.

A' KERTÉSZ ÉS A' NAPRAFORGÓ.
(Heliotropium Peruvianum).

K E R T É S Z .

H. ' ' napraforgó!
 M. Halványk viszont újj
 Levélre szárra kapni?
 Fogyatkozott erőddel
 Miért iparkodol hült
 Virágid' újra hozni?
 Miért akarsz kehellyed
 Kebléből újra égi
 Szagoddal illatozni?
 Holott tudod, hogy a' mint
 Megifjodott tarélyod,
 Kihajtja kék szülőttid'
 Virágozó csoportját;
 Mihelyt kicsiny körödbe
 Bájos illatot teremtesz :
 Azonnal Aszszonyunknak
 Virágos asztalára
 Virítani, halni viszlek.

N A P R A F O R G Ó.

Öröm nekem ha bár kis
Időig is viritnom
Deli Aszszonyunk' körébe',
Sőt hogy ha hervadásom,
Szemének égi fényne
Előtt, koránn okozza
Halálom', — idvezülök.
Bizvást megyek halálra,
Tudván hogy nem sokára
Halad feltámadásom.

NYÁRY.

A' HÁLÁDATLAN GYERMEK.

Rettentsen hálátlan bár ki
 Légy, egy Nérót midőn gyászos
 Tronuson fenn állani látsz.
 Elsárgult ábrázatjára
 Felborzadt hajai omlanak:
 Tárgyra szemével nem tekinthet,
 Lelkiesmérete tiltja. —
 Lépne, de nem lehet egy helyéből,
 Gyilkot, kardot lát körülte.
 Égő fáklyát tart egy felől,
 Jobb kezében éles kardot,
 Melyről párálva csepeg - le
 Meggyilkolt anyjának vére.
 A' hálátlanok' országa rút,
 Legrútabb a' háládatlan
 Gyermekéké!

BALOG PÁL.
 Erdélyben.

OPOR 'S LORÁNT,

VAGY

A' SZERELEM' 'S BARÁTSÁG' KÜZDÉSEI.

GEORGE LORANT

174 BROADWAY, NEW YORK

Ama' sötét, de jobb előidőben, midőn a' haza' bajnok fiai a' kényeztető henye hivalkodás' karjain még el nem puhulva, 's a' vadászat-, 's vitézi játékon kívül egyéb multságot nem ismerve, a' természettől bőven nyert erejüket szüntelen' fegyverfogásban gyakorlák, 's imígy edzék, 's készíték eleve magokat a' hőspályára, hogy ha a' szükség úgy kívánná, mint a' magyar korona, 's az országló fénye alatt virágzó arany szabadság' védjei ebbeli dicső, 's magas rendeltetésöknek híven megfelelhessenek, amaz eltűnt férjfiásabb hajdan korban mondom, felejtethetlen eldődinknek, a' jelenkoruakkal egybevetve, valamint testalkatjok izmosabb, 's vész, baj, teher, 's viszon-tagság - győzőbb leve: úgy meg nem vesztegetett mellyök' érzései, 's indulati, ha bátor néha szilaj, 's szinte vad tüzzel törének is ki, de csakugyan fen-nebb, 's hatalmasabb, tisztább, 's tartósabb lángok-kal gyulladozának. A' szerelem nem vala akkor egy hirtelen futó gerjedelem, melly a' mellyik perczben támad, ugyan abban el is enyészik; az a' hódolt ke-

belnek holtig hű lángolása lőn a' kedves vagy óhajtott tárgyért, mellyet az üldöző, 's hajthatatlan fátum' legvisszásabb szélvészerei sem olthatának - el. Úgy szinte a' barátság nem leve üres szó, nem épüle alacsony haszonlesésen, 's állandóságát nem az idő, 's környületek határozzák - meg; hanem a' rokonérzésü 's öszvehangzó szíveknek szoros szent frigye, 's egyesülete lévén, sem a' kedvező, sem a' mostoha sors által fel nem bontathatott, 's nem hízelkedő szavak' árjaiban, hanem nemesen - áldozó tettekben igyekezék mindenkor kiömleni. — 'S illy nemes érzésü barátsággal égének a' többi között egymásért O p o r, 's L o r á n t az erő', 's ifjuság' tellyében gazdagon megáldva a' szerencse' javaival, szépségökre, vitézi tűzőkre, 's rettenthetetlen bátorságokra nézve díszei, 's virágai az akkori lovagoknak.

Épen bizonyos vitézi játékról térének - vissza a' hű barátok, hol bajnoki erejük-, 's ügyességöknek újabb kitündöklő jelenségeit adák, 's egy rengeteg erdőn esvén keresztülmenniek az időnek alkonyra hajoltában éjeli nyughely után aggva kettőztetett gyorsasággal kezdenek ügetni, hogy elsötétülés előtt a' vadonból kiérhessenek, a' mint egyszerre közlelről hajtó ebek' csiholásai zendülnek - meg, 's kiség tovább érve, egy deli termetü Vadász hölgy tün szemekbe, ki szinte akkor lövi - el nyilat egy feléje

tartó üzőbe vett vadkanra, 's találja, a' nélkül hogy elejtené. Ez felingereltetve a' kapott vérző seb által, egész dühhel rohan az elholt Szűz ellen, 's agyarának habzó méregtajtéka már csak nem érdeli vala félelemtől szárnyakat nyert sarkait a' menedékét szaladásban kereső szerencsétlennék, midőn az előbbre szaguldott L o r á n t nyilként oda pattanva olly hatalmasan döf láncsájával a' neki dühült vadnak; hogy az élet nélkül terül azonnal a' földre, általvert röhögő torkán akadván - el véglehellete.

Kinga, ez volt neve a' szép vadászleánynak, lassanként magához kezde térni szörnyü rémültéből, 's ijedtségéből, hasonló a' csüggeteg rózsához, melly a' pusztító vihar' enyészttével előbbeni ékét, 's elevenségét ismég visszanyeri. Szelid, elbájló hangon rebegi háláját L o r a n t nak megmentéséért, ki, mint szinte barátja, édes elragadtatásban legelteti vala gyönyörtől részegült szemeit éledező kellemein. Körülragyogva az eláldozni készülő napnak a' fák' nyílásain gyönyörűn áltesillámló reszketeg aranyfényeitől, egy angyalnak tetszék nekik az igéző leány, ki az égből szálla - alá azon kietlen vadont paradicsomná varázslani. Egy eddig nem ismert lángérgzet lobban lelkeikben, melly egész valójokat hozzá ragadja, 's új tündér világot nyit ámulva kéjelgő lelkeiknek. Az alatt kürtök rivadnak, 's D e z m é r, Kinga' atyja,

több vadásztársaival együtt oda érkezik. Megértvén leányától a' történeteket forró hévvel zárja karjai közé szeretett magzatja' életének megmentőjét, 's kéri Vitézeinket, hogy haza felé kísérőji lennének, közel várát éjeli szállásul nekik ajánlva.

Nem festem, mint hatalmazott - el a' szerelem' indulatja Vitézeink' szívében, csak azt mondom, hogy magokat, 's az egész világot feledve, 's az imádott leányon kívül egyebet nem látva, egyedül tőle lelkesülni 's csupán benne, 's általa élni látszatának. Ez szívének ártatlanságában nem is sejté az ifjak' hódolását, azomban az ő sajogva emelkedő mellyében is bizonyos titkos érzés kezde észrevétlenül élbredezni, melly annak mélyeiben eddig mintegy elrejtve szendereg vala. 'S jóllehet a' hála' szelíd kötelékei L o r á n t hoz fűznék, de ama' nem ismert hatalmasabb érzés elleneállhatatlanul vonszá O p o r hoz, kinek áltható villámtekintetei midőn ollykor az övéivel találkoznak, hév habzásra dagadt kebellet, 's édes zavarodásban süté - le gyönyörű csillagszemeit, egy szemérmes pirulat terjedvén - el bájos arczain hasonló a' felhőtlen hajnal' tavaszi bíborához.

L o r á n t semmit sem vőn észre boldog elragadtatásában, 's alig lelete magán barátjával midőn azonnal az első ömledezés' kicsapongó hevével öntiki szíve' tellyét annak meghitt keblébe. O p o r t ez

váratlanul éri. Egyszerré omlik - öszve arany ege tündér reményeinek. Csendje, 's nyugalma örökre dulva van. Mi tévő legyen? Ő áldozza e fel magát barátjáért, vagy ez áldozatot tőle várja? Kényesebb érzésü, 's nemesebb szívü egyszersmind, mintsem hogy választása kétséges lehetne. Azon gondolat, hogy a' leány' birtokához barátjának, mint élete' megmentőjének külömben is több igaza vagy on, még inkább megerősíti nemes feltételében, hogy az imádott angyalról végképen lemondjon. Ah, de úgy tetszik neki, mintha vele együtt az élet' minden örömeiről, 's gyönyörűségeiről is örökre lemondott volna.

Loránt mindeneket elkövette, hogy Kinga' szívét megnyerhesse. Ez a' hála' érzelmeitől ösztönöztenve nem idegenkedék ugyan tőle, de inkább csak szelíd jóakaró vonszódásnak lehetne tekinteni, a' mit eránta érze, mint szerelemnek. Ez utóbbi, a' nélkül hogy maga is tudta volna, egészen Oporért lángola sebhedt mellyében, kinek kedves képe felejtetetlenül lebege mindég borongó lelke előtt azon sötét tüzü epedő hév tekintettel, mellyel tőle búcsút vön, 's melly neki olly sokat feste, a' nélkül hogy azt megérteni, 's magának megmagyarázni képes lett volna. Nem állhatá - meg magát, hogy remegve bár ne kérdezősködnék Loránttól barátja' mint léte felől? 'S milly sajnos részvételre lágyula, midön an-

nak örök epedését, 's búslakodását megérteni kénytelenítettett. Nem meré folytatni kérdezősködéseit, minthogy illetődése már is könnyüket csala szép szemibe, 's csak magában tünődék, mi lehet oka kesergésének, 's miként lehetne őtet megvigasztalni, 's felderíteni? De mit fogott volna érezni, ha megtudja vala, hogy a' nemeslelkü hősifju miatta epesztí magát így, 's elfojtott, de el nem oltható dühös lángjaitól emésztetve, dicső maga feláldozásában csak a' halál' karjai között várja sorvaszto kínjaitól 's szenvedéseitől menekedését, 's feloldoztatását.

Egész nyiltszívűséggel közlé a' semmit sem gyanító Loránt barátjával Kingának felöle való szelíd gondoskodását, 's érzékeny megindultát szenvedésein, mellyeknek okát tőle hijába tudakolá. Mint a' tikkadt mező a' tartós rekkenő hévség' idején némünémű enyhületet merít ugyan a' reászálló gyöngye fris harmatból a' nélkül, hogy egészen feléledne: úgy vala Opor ezeknek hallására. Önkéntlenül kezdte mintegy fényborongva derengni lelkében azon gondolat, hogy a' leány talán nem érzéketlen eránta. A' menny minden gyönyörüségeivel nyiladozék neki ez édes sejtésben, de magán erőt véve, tellyes elszánással veré azt el, minden reményt, mellyel e' részről magát kecsegtethetné, ollyban tekintvén, mint barátja' boldogságának hitetlen, 's orozva való megraboltatását.

E' közben míg ezek így történtenek, a' Szent Földért harczolni kívánkozás' dühe, melly az egész keresztény világot megszállotta, hazánkban is lángot vete. Az akkora országoló kegyes indulatu Második Andrá s Király hogy felséges atyjának halotti ágyán a' be nem tellyesítés' esetére átokkal kísért végső kívánságára tett fogadását híven betöltse, keresztshadakat kezdé gyűjteni. A' köz buzgóság' szédítő szellemétől elragadtatva Európa' minden részeiből, de kivált hazánkból több ezren sereglének zászlóji alá. Opor 's Loránt sem késtenek magokat a' többiekhez csatolni. Az első olly mintegy hitté vált erős bizodalomban, hogy az ígélet' földjén örökre kiszenvedvén, ohajtott nyugalmat nyerend; a' második azon mennyberagadó édes reménnyel, hogy a' Megváltó' dicsőségéért harczolva, egyik legremekebb angyalának bírtokára magát méltóvá teendi.

Nem szándékom előadni, melly sok vészt, 's viszontagságot kelle ezen vak buzgalomtól ihletett, 's csalókáprázatokkal ábrándozó szarándok-seregnek kiállani. Elég az, hogy a' magyar hévtüzü szívének ezen nemes kútfőből fakadt tévedtében is, ha bátor bebizonyítaná: hogy kora' szellemén, 's századja' gyöngéjin, 's tévelygésein nem mindenkor képes, mint hajdan Kálmán' idejében magát feljebb emelni; de midőn egy részről szent 's hathatós ragaszkodásával hitéhez erős cha-

racterének újabb csalhatatlan jelenségét adná: más részről kitündöklő hős tettei által világszerte ismeretes bajnoki dicsőségét is új fénnel koronázza.

O p o r ' s L o r á n t elválhatatlanok valának egymástól úgy a' harczban, mint csatán kívül is. K i n g a mint egy mennyei tündökletű vezérsillag ragyoga nekik a' messze távolból, de a' mellynek szelíd mosolygó arany sűgárai O p o r ' borult lelkében csak a' sír' éjét világosíták-meg. 'S miket kelle éreznie a' szerencsétlennek, midőn barátja hevült ábrándozásainak tündér fellengteiben azon gyönyört, azon égi boldogságot festé neki, mellyet az imádott angyal' karjai között magának ígére. Akaratja ellen törtek-ki némelly megszagatott hév sohajtatok keble' mélyéből, 's szíve elfojtott lángjaiban csak nem meghasadt kegyetlen dülő harcza-
inak iszonyu sullya alatt. A' neki-keseredés' elszánt hevével, mint egy mennykövekkel terhesült fergeteg rohana illyenkor a' tőle iszonyodó Szaracének legtorlottabb rendei közé, 's a' csattogó fegyverek' legsűrűbb villámlásai között keresé ohajtva a' halált. De ez kímélő szárnyakon röpül-el mindenkor felette, 's nem ellene, hanem mellette látszik vala harczolni.

Épen illy böszült érzéssel rohana ő egykoron némelly ellenséges pogány csapatok ellen, midőn a' vitéz példája által elragadtatott L o r á n t messze előre nyomulván, egyszerre több hitetlenektől vétetik-körül.

Egész elszánással védelmezi magát a' rettenthetetlen bajnok a' nevededő számmal ellene tolduló dühös csoport ellen. Haragos kardja egy pusztító villámnak tetszik kezében. De ez még inkább ingerli a' barbárok' dühét ellene. Már több sebektől festetik vala vérel teste, ereje fogyni kezd, de ha bár eleste elkerülhetetlennek látszik is, még mindég csüggedtlenül vív. **O p o r** csak most sejtli-meg a' veszedelmet mellyben barátja lebeg, 's nyil' röptét előző sebességgel száll azonnal segédjére. Mint egy dúló oroszán nyit magának utat hozzája, 's épen azon szempillantatban ér oda, midőn egyik a' neki-dühültek közül orozva egy halálos csapást erányoz vala fejének másokkal vívtában. De az istentelennek gyilkolásra emelt karja **O p o r'** hatalmas fegyvere által elébb választatik örökre el leomló testtörzsökétől, mintsem vérengező ádáz szándékát végre hajthatta volna. **L o r á n t** csak akkor veszi észre mit köszönhet barátjának, mikor a' feje felett lebegett vész már eltávoztatva van. De mint hasadozik szíve, midőn csupán az ő, a' maga fedezésére ellemben legkissebbet sem ügyelő élte' nemeslelkű megmentőjét egy mirígy nyil által vérétől elborítva oldala mellett a' földre terítetni szemléli. Mély elkeseredésben egybeszedi még egyszer minden hanyatlani indult erejét, hogy a' forrón szeretettnek elestéért iszonyu fájdalomával megegyező bosszút állhasson, a' mint egy

láncsadőféstől sebesült lova neki vadulván, olly szilaj tűzzel ragadja - el akarhatja ellen a' csata' vérhelyéről, hogy ellenjei elébb vesztik - el látások elől, mintsem bátorságot kapva üldözéséről eszmélhetnének.

Az egész tábor megkönyezé a' holtnak hitt Opor' elestét, kinek vitézségét olly gyakran csodálá. Loránt' keserve határatlan volt. Alig várható sebeiből gyógyulását, hogy a' halálba meggyülött vad hitetlenek' párolgó vérárjaival áldozhassék eltűnt barátja' örökké körüllebegő kedves árnyékának. De az első fájdalom' dühének némünémű enyhültével a' kihűlő bosszu' lángjait mellyében egy még hatalmasabb hév kezdé felváltani, forró heve az édes visszavágyásnak honjába Kingához a' most már egyedül szeretett-höz. Betölt kívánsága. Bizonyos irígység-szülte szakadások az idegen hadakat vezérlő meghasonlott Fejedelmek' részéről, 's némelly szomorú hírek a' hazában időközben támadott békétlenségek, 's nyughatatlanságok felől, kényszeríték a' Magyarok' dicső Királyát fényes győzedelmi előmeneteleinek közepette indulót fuvatni a' visszatérésre.

Fennyen vert a' borostyánnal koszorúzott visszatérő magyar bajnokok' szíve, midőn honhagyott kedveseiket a' szeretett haza' boldogabb ege alatt ismét ölelheték. Hány hév kebel olvadoza a' legédesebb elragadtatásban az égve ohajtott viszontlátás' mennyei

gyönyörjeitől részegülve. Így olvadozék Loránt is Kinga' látására. De mint leve ez oda, midőn Opor' elestének gyász hírére megérteni kénytelenítették. Maga Loránt beszéllé azt el neki minden környülményeivel. A' fájdalmaival vívó leány nem tartóztathatja magát könnyeitől, mellyek egyszerre meleg patakokban ömlenek ki szép szeméből. Sötét éj borul lelkére, az látszik neki borulni az egész teremésre. Minden érzék elhal keblében. Loránt veszi észre szokatlan mély illetődését. Némünémü homályos sejtés kezd vilanni benne, mellyet a' további kémlés, 's eszmélet minden kétsegét kizáró bizonyossággá érlel. Világos előtte, hogy a' leány ége Opor'ért, 's lehetetlennek hiszi, hogy ez viszont ne lángolt volna érette. Felfejlik a' fátyol, melly barátja' örök epedésének, 's buslakodásának mélyen rejtett titkát eddig fedezve tartá, 's a' gyönyörű áldozat, mellyet a' nemesérszű neki nyujta, most már tellyes fényében ragyoglik előtte. Egész tellyében érzi veszteségét. Nagy az, mint fájdalma, de még ennél is nagyobb fennlobogó hatalmas lángindulatja mellyének.

Azonban Dezmér, ki már régolta titkos örömmel szemlélé Lorántnak gerjedező szenvedelmét leánya eránt, lángolva azon szerencséért, hogy illy virágzó ágból származott gazdag nagy tekintetű fényes ifjuban vejét ölelhesse, mindeneket elkövete ebbeli

szándékának kivitelére. Kinga nem mere ellenkezni az atyja' kívánságával, 's külömben is, kihez hajolhatott volna inkább epedten vérző szíve, mint leg-hűbb, legmeghittebb barátjához az égve szeretettnék? E' szerint a' hévtüzü Loránt nem lele semmi akadályt nyugtalan égő vágyainak halaszték nélkül való beteltyesedésében.

Borongó arcczal, a' felejtethetlenek el nem távoztatható kedves képétől kísérvé, 's az érette még mindég égő indulat' hamvadzó szikrájival szorult mellyében, de idegenkedés nélkül, 's szelíd magamegadásával sorsában járula Kinga az oltárhoz, hol a' magán kívül ragadtatott, 's a' menny' idvezültjeivel rokon Loránt vele örökre egybeköttetéék. Fényes pompával, 's diadalmi örömmel emelé a' bajnok vőlegény angyalát várába, melly általa a' paradicsom' legbájolóbb tündér lakjává látszék elváltozni kéjsűgárzó égisült szemeiben.

De hagyjuk a' boldogot imádott nőjével, 's térjünk Oporhoz, kit a' köz vélemény hibásan hisz vala megholtnak. Életben marada ő, megtartva a' mindenek sorsait látatlanul intéző felsőbb hatalmaktól, hogy az örök végzés' sötét másolhatatlan rendelése rajta beteltyesedhessék. A' mint tudnillik, feljebb előadtam eleste után Loránt mellőle elragadtatott volna, a' körülötte maradt Szaracznének gazdag öltözeteit, 's

fényes vitézi készülését szemlélvén, a' zsákmány' mohó éh kívánásával szökdöstek - le lovaikról, hogy azoktól ötöt megfosztanak. E' közben meg sejtik életben-létét. Fő rangunak gyanítva, nagy váltságbér' nyerésének reménye alatt viszik Vezérjökhöz. Ez legottan reáismer. Megismeri benne jótévőjét, 's örül, hogy alkalmadatik háláját eránta bebizonyítani. Egykor tudnillik vele harczolván, midőn hatalmas csapásai által paisa széttörve, 's fegyvere kezéből kiütve lenne, egyik a' keresztények közül egész dühhel akara feléje vágni, de O p o r nemtelennek állítván a' fegyvertelennek bántalmát, önnön paisával tartóztatá - fel a' reámért csapást, 's ez által módot nyujta neki a' megszabadulásra. A' pogányvezér fris emlékezetben tartván a' bajnoknak e' nemes tettét, meghagyja embereinek, hogy hűséges gondját viselve sebét szorgalmatosan orvosolják. Mire kigyógyul, forró hálaérzéssel szorítja emberszerető mellééhez, 's mindenének visszaadása mellett legkissebb váltságbér nélkül ereszti szabadon ötöt. A' magyar kereszties sereg már ekkor nem leve a' szent földön, jóval elébb térvén - vissza honjába. O p o r, kinek szíve még mindég régi tüzében emésztődik vala, legnyugtalanabb megtudni, mi történt légyen barátjával? A' honvággy hatalmasan ébred fel benne. Ég látni azokat, kiket a' menny minden szenvedései mellett legnagyobb gyönyörűségére ren-

dele. A' szerelem, 's barátság' szárnyain röpülve jut végre - el hazájába. Magas kín - gyönyör - zajlatban csapnak - fel habzó keblének új életet nyert lángjai, midőn azon boldog eget szívhatja magába, melly a' kedvest, lelkének örök bálványát körüllegi. Megértvén barátjának életben - létét, de nem tudva a' történeteket, egyenesen hozzá tart 's épen akkor ér várához, midőn annak tornyait a' búcsúzó napnak utolsó sugárai aranyozzák.

K i n g a fent a' várban magánosan nézelli belső teremje' ablakából a' fénypályáját végzett napot az erdőkoszorúzza kékellő hegytetők megett tüdőklő arany bíborában lehanyatlani. — »Ah, így hunyt ő is el egész dicsőségben, 's felségben!» sohajtja mélyen magában, 's andalgó lelke önkéntlenül csügg ismét, mint mindég, a' felejthetetlennek tündér alakján. Híjába igyekszik attól magát elszakasztani, véteknék tartván mostani helyheztetésében a' róla való további eszméletet, még annál ígézőbb, 's hatalmasabb' keccsel lebben az mindenkor elébe. Melly érzések, melly emlékek ujultak - meg benne! Úgy látszik neki, mintha ölelő szelleme lebegné - körül, 's a' szerelem' első heveiben, 's álmaiban képzelt arany paradicsomot bájolná viruló életre boldogító ihletével. Névtelen keserü - édes érzésben sajong keble. — De im' a' benyíló ajtó' zörrenése egyszerre felriasztja méléző ábrándo-

zásaiból. Megrezenve tekint hátra, mintha attól tartana, hogy a' belépő lelkében olvasni fog, de mint hül-, mint rémul-el, midőn Oport, a' holtnak hittet szemléli maga előtt. Rémet vél látni ámuló csalatásában, mellybe forró képzelődése' eleven hő káprázati andalították, 's mintha a' sír' szele fuvallna reá, fagyaló borzadás száll minden tagjaiba. — „Árnya a' dicsöültnek, rebegi aléló hangon, azért jelensz e meg, hogy bosszút állj vétkes lángjaimért, mellyekkel elolthatatlánul égek érted?!” 's elholt, 's elfagyott érzékkal rogyik - le ájultan a' földre.

Vakmerőség lenne festeni akarni Oport' állapotját e' váratlan meglepő jelenés alatt ömledező érzéseinek 's zajló indulatinak egymást sebesen felváltó hirtelen cseréjiben. A' menny azon egy perczben megnyílni, 's szétzúzva reászakadni látszik vala neki. Magán kívül öleli - fel rengő karjaival az elájultat, 's hű gondoskodással ápolván, megnyitja gyöngéd mellét hogy szabadabban lélekezhessek, 's midőn a' le-tündöklő esthajnal' fényinél abba belétekint, — hava a' lilium' fejjérségét előzi — azon gondolat, hogy az érette ég, a' mint csak kevéssel ez előtt gyönyörű ajkai, mellyeknek még halaványult rózsájin is a' szerelem kéjelgve mosolygani látszik, nyilván elárulák, mint valamelly égi fényjelenés világít - keresztül lelke'

éjelen, 's minden más érzést, minden más eszmé-
 tet elsüllyesztvén benne, olly édes olvasztó gyönyört
 áraszt-el egész valóján, melly őt istenné avatja.
 Nem bírva lángjaival, mellyek most egész dühhel
 törnek - keresztül szétpattantott zárjokon, lehajtja idő-
 től nehezült fejét a' szemfényvesztő hattyukebelre.
 Minden érzéke egy tüzpontba szorulni, 's elbájolt
 lelkével együtt azon hév csókban, mellyet reá nyom,
 belé áltömleni látszik. A' nő felébred ájulási szender-
 géséből. Így ébred - fel a' természet téli halálos ál-
 mából, midőn a' leszálló ifju tavasz' tenyésztő meleg
 lehelete általjárja. Ajka lángajkához forrva, szíve
 magosan verő szívéen döbögve, érzeni kezdi, hogy
 él ő, a' holtnak hitt, 's ez érzés maga elégséges volna
 pihegve olvadozó keblét mennyé varázslani. Eloszlik
 félelme. De most egy titkos vád riad-fel belsője-
 mélyében. Önmagával víva erőlködik, hogy a' gyö-
 nyörtől részegültnek, 's boldog elragadtatásában az
 egész világot feledőnek szokatlan hévvel eltöltő bájos
 öleléseiből kifejtőzhessék, de ez még annál szoro-
 sabbán zárja őtet lángmellyéhez ádácz kéjében, mint-
 ha az örökségig nem akarná elereszteni hatalmas kar-
 jai közül.

E' perczben ellenséges csillagzatoktól vezéreltetve
 belép L o r á n t. Nem ismeri - meg O p o r t. 'S midőn
 nőjét az est' homályában egy idegen férjfiunak ölelő

karjai között csókjainak árjától elborítva szemléli, egy iszonyu gyanu, fekete, mint az örök kárhozat felett csüggő éj, támad háborodott lelkében. Minden hajszálai felborzadnak, ég, föld enyészik káprázó szemei elől. Tigrisi bosszulángra lobbanva kap fegyveréhez, 's elébb mintsem dühös elvakulásából magához térhetne, semmit nem sejtő barátja keresztül verve hever hév habokban patakzó vérében.

Zokogva, 's meghasadt kebelével borul Kinga névtelen keservében az elterültre, hasonló azon angyalhoz, melly valaha a' világ' omladozásai felett könyezni fog. Most megismeri Loránt is. Eleinte azt hiszi, hogy a' pokol üz szemfényvesztő játékot vele, de majd meggyőződván a' valóságról, minden bizonytal magá ellen fordítaná a' kegyetlen öldöklő fegyvert, ha barátjának esdő szava vissza nem hívná a' halálnál keserűbb életre. Magán kívül omlik most ő is oda. Lángoló hévvel szorongatja zúzott melléhez, mintha önnön életerejének áltöntésével kívánná az övének fogyatékát kipótolni. Híjába, a' kérlelhetetlen halál már sötét árnyékot hintve csattogtatja - öszve felette hideg életoltó szárnyait. Alig marad annyi ideje, hogy mély gyászban, 's elkeseredésben visszahagyott kedvesit a' történetekről felvilágosíthatná. Befejezésül egész gyönyörrel, mint egy újra feléledve valljameg, hogy végső percei gazdag uzsorával jutalma-

zák minden előbbeni kínjait, 's szenvedéseit. Hanyatló erővel szorítja - meg még egyszer barátja' kezét, 's egy vágyó tekintetet vetve Kingára, mintha maga után akarná inteni ama' szebb, 's boldogabb életbe, elhuny, elalszik örökre.

Kinga mélyebben megrázaték e' rémítő gyászeset által, mintsem hogy azt sokáig áltélhette volna. Egy forró hideglelés, mellynek hév hagymázaiban örökké csak őt látá, feloldozá minden gyötrelmeitől, 's egyesíté örökre a' dicsőülttel, kit az üldözö mostoha sors itt alatt tőle olly irígyen megtagadott.

E' kettős csapás egészen leveré Lorántot. De az ég még hosszabb kínokra kíváná őtet megtartani. Vigasztalás nélkül keserge szüntelen' kedveseinek sírjaik felett, vádolva a' kegyetlen végzést, melly őt visszás kényének vak eszközévé alacsonyitva szabadulás' reménye nélkül a' legmélyebb keserv', 's szerencsétlenség' besodró feneketlen örvényébe süllyeszté.

PRIMÓCZI SZENT - MIRLÓSSY ALOYZ.

REJTETT SZÓK.

1.

Két elsőm barátságának 's gyűlölségnek szava; három végsőm igen nagy hasznú ércz; három elsőmmel (megnyújtva) a' bűnös magát jobbítja; ezeket ha megfordítod, nyáron sok szépet láatsz rajta; elsőm' 's két végsőmet elhagyván, az emberi test' egyik nevezetes edényét nevezed; öt betűmmel végig mondvá, engem nevemen szólítasz.

2.

Az egész nagy dísz; két végsőm még nagyobb; három elsőm fordítva legnagyobb.

3.

Három elsőm remetének ágya; ház tetőn ha a' gazda meglátja, három utolsó' hívatja. Országunkban város az egész, 's legtöbb könnyet okozott temető.

KARÁC S THERÉZ.

ARITHMÉTIKAI REJTETT SZÓK.

1.

Benned egészen van; valamint benned van a' három
Öt híján 's ebben üt, mozog, él az egész.

2.

Három tag: távol lévő szeretőkre leginkább
Használhadd; mellynek keserű két elseje rendbe,
Méreg visszafelé; ötvent adván az egészhez,
Harmada élünknek két ilyen közt telik és fogy.

S.

(Az 1823diki Rejtett-szó: Ár).

FOGLALAT.

	lap
Emlékeztetés a' Répekre nézve.	
Mária Theresia (Kazinczy Ferencz)	3
A' magyarZsebkönyvek' némelly öcsarlóihoz (GrófDessewffy József)	12
Dédácsón, Hunyadban (Kazinczy Ferencz)	23
Hány csók elég a' Szerelmeseknek (Révai)	24
Egy Társavesztetthez (Edvi Illyés Pál)	26
A' Szereneséhez. (Vitkovics Mihály)	27
Az Isten' lakóhelye (Balog Pál)	28
A' Szépség (Pusztay Sándor)	29
Kant' okvetetlen Parancsáról (Gróf Dessewffy József)	33
Meghitteimhez (Edvi Illyés Pál)	34
A' Hazafi (Pusztay Sándor)	35
Sétálási Fantáziám (Gróf Teleki Ferencz)	36
A' kedves táj (P. Szent-Miklóssy Aloyz)	40
Az Ősz (N. A. Kiss Sámuel)	42
A' Bűnösök (Kazinczy Ferencz)	43
Az ifjú szerelmes (Balog Pál)	48
Éjjeli gondolat (Balog Ferencz)	49
Klotild (Szerényi)	51
Megnyugtatás (Nyáry)	52
Bölcsesség. Tanítók és Tanulók (Vitkovics Mihály)	53
Vigasztalás (Nyitra Zerdahelyi Lőrincz)	54
Gondolat (Náty József)	55
Sziv's fő. A' gyermekek szüléik iránt való hidegségek' gyakor oka (Kis Lajos)	56
Rege, Bécs ostroma' idejéből (A. R. Székely Sándor)	57
Szelenczy Júlia (Pap Gábor)	65
A' Hívség (N. A. Kiss Sámuel)	101
Horátz a' Majorosához (Kazinczy Ferencz)	119

A' beteg Hajós (Edvi Illyés Pál)	123
A' nevelés' módjai (Nyáry)	126
Sonettek, Thesihez; A' Barát. Rétlés. Szerelem. Sötétség. Há- zám. Az első csók (Hovacsóczy)	129
A' Pásztor (P. Thewrewk József)	135
Újhelyi Dayka Gábor' emlékezete (Vásárhelyi János)	136
Az Ideálok (Gróf Dessewffy József)	137
A' Békülés' előjátékai (Szerényi)	146
Szépemhez (Balog Ferencz)	247
A' bosszúzó Kard (Gróf Majláth János)	149
A' Napóra (Nyáry)	171
A' Boldog (Balog Pál)	272
Életképem (P. Thewrewk József)	174
Az elkésett Ámor (P. Szent-Miklóssy Aloyz)	175
Aggódás (Nyitra Zerdahelyi Lőrincz)	177
Helmezyhez (Kazinczy Ferencz)	178
Venus temploma Cyprusban (N. A. Kiss Sámuel)	180
Gyermeki Időkör (Palog Pál)	182
Adakozóság és Igazság (Pusztay Sándor)	184
A' mostani Kérő (Nátly József)	190
A' víz becse (Gróf Téleki Ferencz)	191
A' Hit (Ifju Kis János)	202
Boufflers' Leveli a' Schweitzből (Kazinczy Ferencz)	203
Perihez. Selyembogár (Vitkovics Mihály)	225
A' korán ősz haj (Nyáry)	226
A' hazug Phyllis (Szerényi)	227
Fausztina. (P. Thewrewk József)	228
Virágkoszoru (Edvi Illyés Pál)	229
A' Madár (Balog Ferencz)	232
A' Teremtés (Gróf Dessewffy József)	234

	lap
Vesztés (Kovácsóczy)	240
Hérelmem tüzi veszélykor (N. A. Kiss Sámuel)	241
Maximák (Pusztay Sándor)	243
Szemeréhez (Kazinczy Ferencz)	247
Két nehéz dolog (Balog Pál)	248
Anákreon Galambja (Gróf Dessewffy József)	249
Ének (Balog Pál)	251
Mentegetés (Nyáry)	253
Prepeliczay Sámuelhez (P. Thewrewk József)	257
Az erkölcs' ösvényei (Szerényi)	258
Ászem, vagy a' vétségtelen Világ (Edvi Illyés Pál)	259
Ifjui kor (Balog Pál)	276
Ninon (P. Thewrewk József)	280
Ondira (Szerényi)	281
A' vén Anákreon (Gróf Dessewffy József)	282
Mimihez (N. A. Kiss Sámuel)	283
A' Kertész és a' Napraforgó (Nyáry)	284
A' háládatlan Gyermek (Balog Pál)	186
Opor 's Loránt, vagy a' Szerelem' és Barátság' küzdései (P. Szent- Miklóssy Aloyz)	287
Rejtett szók (Karacs Theréz)	307
Arithmétikai Rejtett szók (S.)	308

Kézirat-Másolatok,

(Az Éneket Fortepiánóra —: Elválás, írta Vásárhelyi János, muzsi-
kára tette Maloveczky János — a' Nyomtató nem vállalta).

Atszerelt példány

DEBRECENI EGYETEM KÖNYVTÁR

Leit. 326-1939

Kézirat Másolatok.

Maria Theresia

sz. 1717. Május 13 d. m. h.

1780. Nov. 29 d.

Großfürstinä Derez

sz. 1754. Apr. 28 d. m. h. 1820 Dec. 13 d.

Bessenzi György

G. Teller László

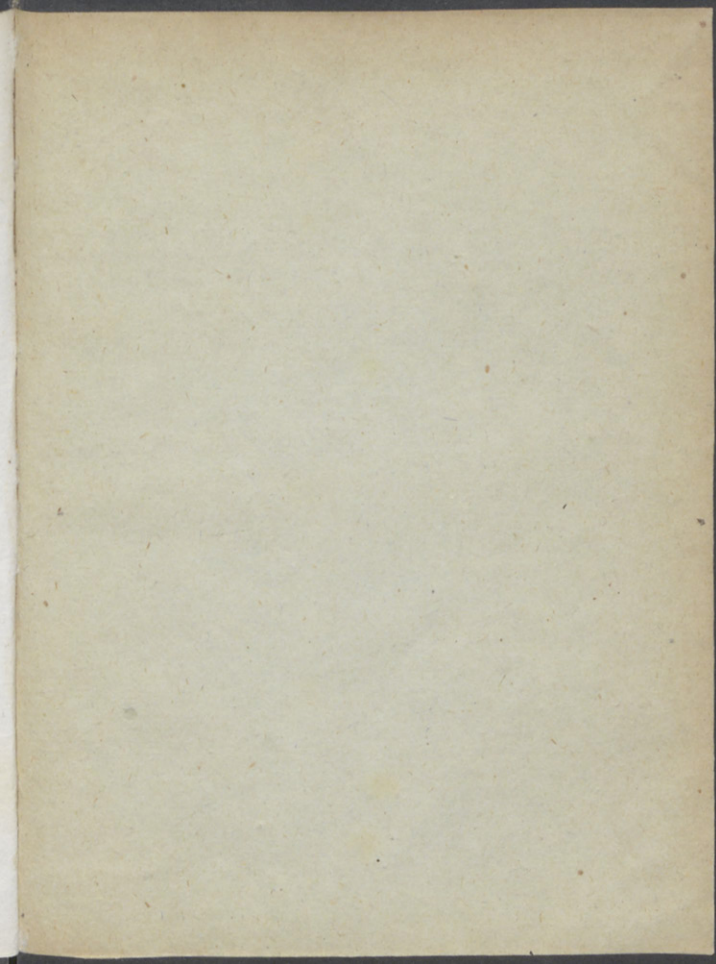
sz. 1764. Sept. 8 d. m. h. 1821. Márt. 24 d.

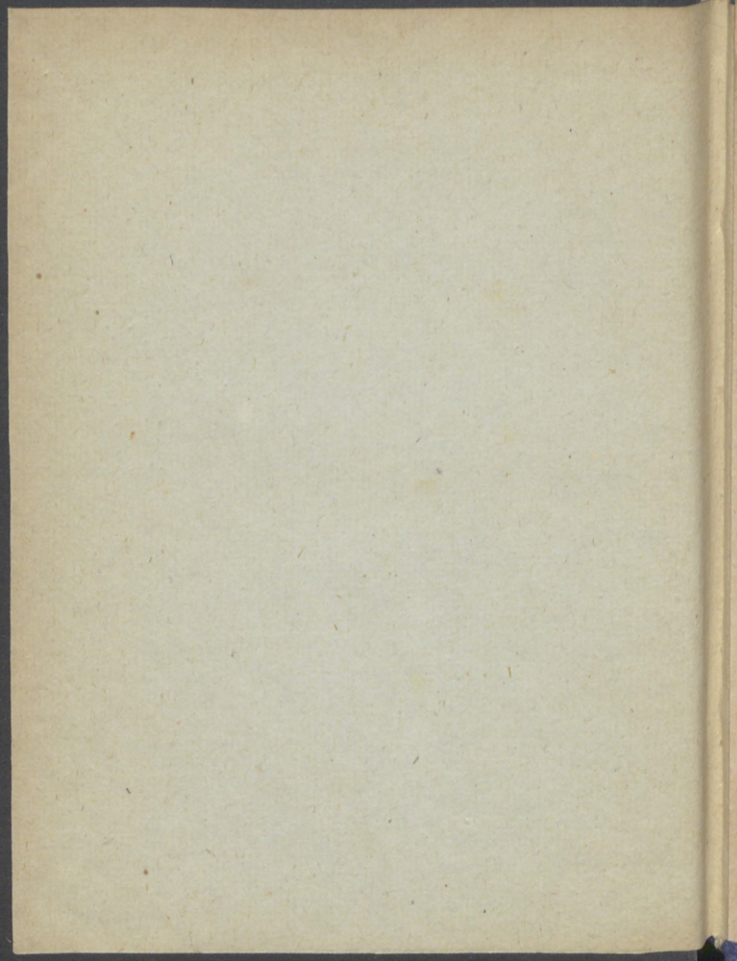
Baresay m. h. 1806. Márt 3 d.

Colona Mihály. sz. 1773. m. h. 1805.

Trentsensky' Kömetző Intézetében.

720248

3

